

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΕΤΑΞΑ
ΑΡΙΣΤΟΥΧΟΥ ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ
ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

(ΜΕΤΑ 100 ΓΥΜΝΑΣΜΑΤΩΝ)

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΕΥΟΝΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΙΣ ΣΧΟΛΕΙΟΙΣ

ΑΜΦΟΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΒΤΓ ΝΟΜΟΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ 26^Η ΒΕΛΤΙΩΝ

«Ἡ γραμματικὴ αὕτη εἶναι συντεταγμένη μετὰ σαφηνείας καὶ δι' εὐπεριλήπτων κανόνων».

(Ἐκ τῆς ἐκθέσεως τῶν κριτῶν).

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",
ΙΩΑΝΝΟΥ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑΣ Α. Ε.
Ὁδὸς Πεσματζίου 3^Α καὶ Ἱπποκράτους 23

1936

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ
ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΑΣΗ
ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Marinos

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ
ΚΑΙ Δ. ΚΑΛΑΜΑ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΕΤΑΞΑ
ΑΡΙΣΤΟΥΧΟΥ ΔΗΜΟΔΙΑΔΕΚΤΟΥ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ

Κοινωνία
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ

ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

(ΜΕΤΑ 100 ΓΥΜΝΑΣΜΑΤΩΝ)

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΕΥΟΝΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΙΣ ΣΧΟΛΕΙΟΙΣ

ΑΜΦΟΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΒΤΓ' ΝΟΜΟΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ 26^Η ΒΕΛΤΙΩΝ

«*Ἡ γραμματικὴ αὕτη εἶναι συντεταγμένη μετὰ σαφηνείας καὶ δι' εὐπεριλήπτων κανόνων.*

(Ἐκ τῆς ἐκθάρσεως τῶν κριτῶν).

ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΝ
Γ. ΚΟΡΝΑΡΟΣ & ΥΙΟΣ
34, ΣΤΑΔΙΟΥ - ΑΘΗΝΑΙ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",
ΙΩΑΝΝΟΥ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑΣ Α. Ε.

Ὁδὸς Περσματζόγλου 3^Α καὶ Ἱπποκράτους 23

1936

18533

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τὰ γνήσια ἀντίτυπα φέρουν τὴν σφραγίδα τοῦ
Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας».

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΛΕΩΝΗ — Περιχλέους 30

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΛΟΓΟΣ, ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ, ΛΕΞΕΙΣ, ΣΥΛΛΑΒΑΙ, ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ὁ Γεώργιος εἶναι καλὸν παιδίον, διότι μανθάνει γράμματα.

§ 1. Διὰ τὴν ἐκφράσωμεν τὰς σκέψεις ἡμῶν, ὁμιλοῦμεν ἢ γράφομεν. Ἡ δὲ τελεία ἐκφρασις τῶν σκέψεων ἡμῶν καλεῖται **λόγος**.

Ὅθεν ὁ λόγος εἶναι προφορικός ἢ γραπτός.

Ὁ Θεὸς εἶναι πανάγαθος.

Ἡ πατρίς εἶναι προσφιλής.

Τὸ δένδρον εἶναι ὑψηλόν.

§ 2. Ὅταν ἐκφράζωμεν μίαν μόνον τελείαν σκέψιν, καλοῦμεν ταύτην **πρότασιν**.

Μελετῶ. Τὸ παιδίον παίζει.

Ὁ μαθητὴς εἶναι ἐπιμελής.

§ 3. Ἡ πρότασις ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓν ἢ περισσότερα μέρη, τὰ ὅποια λέγονται **λέξεις**.

Πῦρ = πῦρ

μῆλον = μῆ-λον

ἄνθρωπος = ἄν-θρω-πος

§ 4. Ὅταν προφέρωμεν τὴν λέξιν **πῦρ**, ἀκούομεν μίαν φωνήν, **πῦρ**, ὅταν προφέρωμεν τὴν λέξιν **μῆλον**, ἀκούομεν δύο φωνάς, **μῆ-λον**, ὅταν προφέρωμεν τὴν λέξιν **ἄνθρωπος**, ἀκούομεν τρεῖς φωνάς, **ἄν-θρω-πος**.

Αἱ φωναὶ αὗται λέγονται **συλλαβαί**.

§ 5. Αἱ συλλαβαὶ ἀποτελοῦνται ἀπὸ τῶν σημεῖα, τὰ ὅποια λέγονται **γράμματα**.

Ἡ λέξις **Θεός** ἀποτελεῖται ἀπὸ τέσσαρα γράμματα,
ἡ λέξις **πατήρ** ἀποτελεῖται ἀπὸ πέντε γράμματα,
ἡ λέξις **πατρίς** ἀποτελεῖται ἀπὸ ἕξ γράμματα,
ἡ λέξις **τράπεζα** ἀποτελεῖται ἀπὸ ἑπτὰ γράμματα.

§ 6. Τὰ γράμματα τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης εἶναι εἴκοσι τέσσαρα, τὰ ἐξῆς:

Μικρά.

α β (ε) γ δ ε ζ η θ ι κ λ μ ν ξ ο π
ρ σ (ς) τ υ φ χ ψ ω.

Κεφαλαῖα.

Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ Ν Ξ Ο
Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω.

Φωνήεντα καὶ σύμφωνα.

§ 7. Ἐκ τῶν εἰκοσιτεσσάρων γραμμάτων, τὰ μὲν ἑπτὰ :

α ε η ι ο υ ω,

λέγονται φωνήεντα, διότι μόνον ἀποτελοῦσι τελείαν φωνήν·
π. χ. ἰ-α· τὰ δὲ λοιπὰ δέκα ἑπτὰ :

β γ δ ζ θ κ λ μ ν ξ π ρ σ τ φ χ ψ,

λέγονται σύμφωνα, διότι μόνον ὅταν ἐκφωνῶνται μετὰ φωνηέντων ἀποτελοῦσι τελείαν φωνήν· π.χ. ῥό-δον, πο-
τα-μός.

Διαιρέσεις φωνηέντων.

§ 8. Ἐκ τῶν ἑπτὰ φωνηέντων,

τὰ μὲν ε καὶ ο λέγονται βραχέα,

τὰ δὲ η καὶ ω λέγονται μακρὰ καὶ διπλά.

τὰ α ι καὶ υ λέγονται δίχρονα.

§ 9. Τὰ δίχρονα α ι υ ἄλλοτε εἶναι μακρὰ καὶ ἄλλοτε βραχέα.

ΣΗΜ.—Διὰ τὰ δειξωμεν τὰ μακρὰ φωνήεντα ἢ τὰς μακρὰς διφθόγγους σημειοῦμεν ἄνωθεν αὐτῶν τὸ σημεῖον — καὶ διὰ τὰ βραχέα τὸ σημεῖον ˘.

Διαίρεσις συμφώνων.

§ 10. Ἐκ τῶν δέκα ἑπτὰ συμφώνων

τὰ μὲν ἑννέα, **κπτ—γβδ—χφθ**, λέγονται ἄφωνα, τὰ δὲ λοιπὰ ὀκτώ, **λ μ ν ρ σ ζ ξ ψ**, λέγονται ἡμίφωνα.

Ἐκ τῶν ἑννέα ἄφωνων, τὰ μὲν **κ π τ** λέγονται ψιλὰ, τὰ δὲ **γ β δ** λέγονται μέσα, καὶ τὰ **χ φ θ** λέγονται δασέα.

Ἐκ τούτων πάλιν τὰ μὲν **π β φ** λέγονται χειλόφωνα, τὰ δὲ **κ γ χ** λέγονται οὐρανισκόφωνα, καὶ τὰ **τ δ θ** λέγονται ὀδοντόφωνα.

§ 11. Ἐκ τῶν ἡμιφώνων,

τὰ μὲν **λ ρ** λέγονται ὑγρά, τὰ δὲ **μ ν** ἔνρινα, τὸ **σ** συριστικὸν καὶ τὰ **ζ ξ ψ** λέγονται διπλᾶ.

Χ Πίναξ διαιρέσεως τῶν συμφώνων.

	Ἄφωνα 9			Ἡμίφωνα 8			
	ψιλὰ	μέσα	δασέα	ὑγρά	ἔνρινα	συριστ.	διπλᾶ
χειλόφωνα	π	β	φ	λ	μ		ζ
οὐρανισκόφωνα	κ	γ	χ			σ	ξ
ὀδοντόφωνα	τ	δ	θ	ρ	ν		ψ

Περὶ διφθόγγων.

§ 12. Ὅταν δύο φωνήεντα προφέρωνται ὁμοῦ μὲ μίαν φωνήν, ἀποτελοῦσι δίφθογγον· π.χ. εἶναι=εἶ-ναι.

§ 13. Αἱ δίφθογγοι εἶναι ἕνδεκα, αἱ ἑξῆς:

αι ει οι υι αυ ευ ου ηυ (α η ω)

ΣΗΜ.—Ὅταν δύο φωνήεντα τὰ ὅποια θύναται ν' ἀποτελέσωσι

διφθογγον, προφέρωνται χωριστά, τίθεται ἐπὶ τοῦ δευτέρου ἐξ αὐτῶν τὸ διαλυτικὸν σημεῖον· π.χ. Ἀχαῖα, καταπραῖνον, πυρκαϊά, ἡ αἰψνία καταβάλλει τὸν ἄνθρωπον.

Γύμν. Ιον. — Ἀντιγράφετε τὰς κατωτέρω ἀσκήσεις σημειοῦντες τὰς διφθογγούς.

Σήμερον ὁ καιρὸς εἶναι ὥρατος.—Ὁ Νικόλαος παίζει εἰς τὴν αὐλήν.—Οἱ καλοὶ μαθηταὶ ἐργάζονται εἰς τὴν οἰκίαν καὶ εἰς τὸ σχολεῖον.—Τὸ δυστυχὲς ζῶον πεινᾷ καὶ θέλει νὰ φάγη.

Γύμν. 2ον.—Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Ἑλένης εἶναι γαλανοί.—Οἱ λαγοὶ εἶναι δειλὰ ζῶα.—Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὑπάρχουσι πολλὰ εἰκόνας.—Ὁ Ἰησοῦς ἠδύλογησε τὰ παιδία.—Αἱ περισσότεραὶ γεννώσιν ὡά.

Γύμν. 3ον.—Ἀντικαταστήσατε τὰς σιγμὰς διὰ διφθογγῶν. Χῶρ., σχολ.ον, κῆπ., ἱερ.ς, γενής, καρπ., ἔλος, πλ.ον.

§ 14. Ὅλαι αἱ διφθογγοὶ εἶναι μακρὰὶ πλὴν τῶν **αι** καὶ **οι**, αἱ ὅποια εἶναι βραχεῖαι ὅταν εἶναι εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως χωρὶς τελικὸν σύμφωνον ὡς χῶραι, κῆποι.

Διακρίνατε τὰς μακρὰς καὶ βραχεῖας διφθογγούς διὰ τῶν ἐξῆς γραμμῶν (— —). Εἶμαι τίμιος ναύτης.—Εἶσαι ἀνδρεῖος στρατιώτης.—Εἶναι πιστοὶ ὑπηρέται.—Τὸ παιδίον παίζει εἰς τὴν αὐλήν.—Αἱ παρειαὶ του εἶναι ἐρυθραί.

Περὶ συλλαβῶν.

§ 15. Ὅταν ἡ λέξις ἔχῃ μίαν συλλαβήν, λέγεται μονοσύλλαβος· ὡς ἡ λέξις **πῦρ**.

§ 16. Ὅταν ἡ λέξις ἔχῃ δύο συλλαβάς, λέγεται δι-σύλλαβος· ὡς **μῆ-λον**.

§ 17. Ὅταν ἡ λέξις ἔχῃ τρεῖς συλλαβάς, λέγεται τρισύλλαβος· ὡς **ἄν-θρω-πος**.

§ 18. Ὅταν ἡ λέξις ἔχῃ περισσοτέρας τῶν τριῶν συλλαβῶν, λέγεται πολυσύλλαβος· **σι-δη-ρό-δρο-μος**.

ΣΗΜ. Ὅταν διαιρῶμεν τὰς λέξεις εἰς συλλαβάς, θέτομεν μεταξὺ αὐτῶν τὸ σημεῖον -, τὸ ὅποιον λέγεται διαιρητικόν.

§ 19. Ἡ τελευταία συλλαβὴ ἐκάστης λέξεως λέγεται λήγουσα.

§ 20. Ἡ πρὸ τῆς ληγεύσεως συλλαβὴ λέγεται παραλήγουσα.

§ 21. Ἡ πρὸ τῆς παραληγεύσεως συλλαβὴ λέγεται προπαραλήγουσα.

οὐρανὸς	{	οὐ	προπαραλήγουσα
		ρα	παραλήγουσα
		νὸς	λήγουσα

Γύμν. 4ον.— Ἄς διακρίνωσιν οἱ μαθηταὶ τὰς μονοσυλλάβους, διοσυλλάβους, τριοσυλλάβους καὶ πολλοσυλλάβους λέξεις τοῦ ἐπομένου διηγήματος.

Λέων καὶ ὄφις.

Ὁ λέων, ὁ βασιλεὺς τῶν ζώων, ἐτέλει τοὺς γάμους του. Πάντα τὰ ζῷα εὐρίσκοντο εἰς μεγάλην κίνησιν. Ἡ τοίμαζον δῶρα καὶ προσέφερον εἰς τοὺς νυμφίους. Ὁ λέων ὑπεδέχετο τὰ ζῷα πολὺ φιλοφρόνως, ἐλάμβανε τὰ δῶρα καὶ ἠὺχαρίσται αὐτά.

Συλλαβαὶ βραχεῖαι καὶ μακραί.

ἔμ-πο-ρος	λέ-γω
ὠ-ρα	ἦ-ρωσ
ἄ-δελ-φὸς	δῶ-ρον.

§ 22. Ἡ συλλαβὴ, ὅταν ἔχη βραχὺ φωνῆεν, **ε ο**, ἢ βραχὺ δίχρονον, **α ι υ**, λέγεται βραχεῖα.

§ 23. Ἡ συλλαβὴ, ὅταν ἔχη μακρὸν φωνῆεν, **η ω**, ἢ μακρὸν δίχρονον, **α ι υ**, ἢ δίφθογγον, λέγεται μακρᾷ.

Γύμνασμα 5ον.— Ἀντίγραφον τὰ ἐξῆς, θέτων ἄνωθεν τῆς μακροῦς συλλαβῆς τὸ σημεῖον —, ἄνωθεν δὲ τῆς βραχεῖας —, ἀμφοτέρω δὲ τὰ σημεῖα ὑπὸ τὰ δίχρονα.

Κατὰ τὸ θέρος αἱ ἡμέραι εἶναι πολὺ μεγάλαι, αἱ νύκτες πολὺ μικραί, ἢ ζεστὴ ἀνυπόφορος. Ὁ ἥλιος μένει πολλὰς ὥρας εἰς τὸν οὐρανόν. Ὁ εὐσεβὴς εἶναι ἀγαπητὸς εἰς τὸν Θεόν. Ἡ φιλόστοργος μήτηρ ἀγαπᾷ τὰ τέκνα τῆς.

Ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη εἶναι ἀστέρες.— Τὸ σύκον καὶ τὸ μῆλον εἶναι καρποί.— Ὁ ἄργυρος καὶ ὁ σίδηρος εἶναι

μέταλλα.—Τὸ ῥόδον καὶ τὸ Ἴον εἶναι ἄνθη.—Ἡ ἀηδὼν
καὶ τὸ κανάριον εἶναι πτηνά.

Περὶ συλλαβισμοῦ.

§ 24. Συλλαβισμὸς λέγεται ὁ τρόπος τοῦ χωρισμοῦ λέ-
ξεως τινος εἰς συλλαβάς, ὡς ἅγιος=ἄ-γι-ος, μαθητῆς=
μα-θη-τής.

§ 25. Ὄταν εὐρίσκηται ἐν σύμφωνον μεταξὺ δύο φω-
νηέντων, συλλαβίζεται μὲ τὸ δεύτερον φωνῆεν ὡς κῆ-πος,
πό-λε-μος.

§ 26. Ὄταν δύο ἴμοια σύμφωνα εὐρίσκωνται μεταξὺ
δύο φωνηέντων, χωρίζονται εἰς τὸν συλλαβισμὸν ὡς Ἑλλάς
=Ἑλ-λάς, ἀγ-γεῖον, ἄλ-λος, βλέμ-μα, ἄγ-γελος.

§ 27. Λέξεις μὲ δύο σύμφωνα ἐν τῇ μέσῃ : καπνὸς=
κα-πνός, δεσμὸς=**δε-σμός,** πέτρα=**πέ-τρα,** Ἑλλάς
Ἑλ-λάς, ἵππος=**ἵπ-πος,** ἄνθρωπος=**ἄν-θρω-πος.**

§ 28. Αἱ λέξεις αὗται εἶναι ὅπως καὶ αἱ λέξεις αἱ ὅποια
ἔχουσι τρία σύμφωνα μεταξὺ δύο φωνηέντων. Συλλαβίζονται
ταῦτα μὲ τὸ ἐπόμενον φωνῆεν, εἰς εἶναι ἀρκτικὰ λέξεως ὡς
δε-σμός, ἄ-σιρον, (σιρ-σιρατιώτης), χωρίζονται δέ, ὅταν
δὲν εἶναι ἀρκτικὰ λέξεως ἄρτος (ρτ), ἄνθρωπος (νθρ), ἵπ-
πος (ππ), ἐκλέγω=**ἐκ-λέγω,** προλέγω=**προ-λέγω.**

§ 29. Ὄταν δύο λέξεις εὐρίσκωνται ἠνωμέναι εἰς μίαν,
εἰς τὸν συλλαβισμὸν χωρίζονται ὡς προ-λέγω; συν-τρέχω,
Ἰὺμν. βογ. — Ἀντίγραφον τὰ ἐξῆς, χωρίζων ἐκάστην λέξιν εἰς
συλλαβάς διὰ τοῦ σημείου —.

Λέων καὶ ὄφις (συνέχεια).

Εἰς τοὺς νυμφίους μεταξὺ τῶν ἄλλων ζῴων ἤρχετο καὶ ὄφις
μὲ ἐν ῥόδον εἰς τὸ στόμα. Ὁ λέων μόλις διεκρίνεν αὐτὸν καὶ χωρὶς
νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ ἔλθῃ πλησίον του ἐφώναξεν. «Εἶναι περιττὸν νὰ
κάμῃς τὸν κόπον. Τὸ δῶρόν σου δὲν τὸ δέχομαι. Σὲ εὐχαριστῶ
πολύ διὰ τὴν προθυμίαν σου, ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη ἀμέσως νὰ φύγῃς
ἀπ' ἐδῶ. Ὑπαγε. Καμμίαν συναναστροφὴν δὲν ἐπιθυμῶ μὲ ὄφεις».

Ὁ ἄνθρωπος πρέπει ν' ἀποφεύγῃ τοὺς κακοὺς καὶ ἂν προσφέρωσιν εἰς αὐτὸν δῶρα.

Περὶ πνευμάτων.

Οὐρανὸς μαθητῆς
ἀγαπῶ θρανίον
ὑπνος ῥεῦμα

§ 30. Τὰ φωνήεντα καὶ αἱ διφθογγοί, ἔταν εἶναι ἐν ἀρχῇ τῆς λέξεως λαμβάνουσι πνεῦμα.

§ 31. Τὰ πνεύματα εἶναι δύο· ἡ ψιλὴ (°) καὶ ἡ δασεῖα (°).

ΣΗΜ.—Εἰς τὰς διφθόγγους τὸ πνεῦμα τίθεται ἐπὶ τοῦ δευτέρου φωνήεντος πάντοτε· π. χ. αὐτός, οἰκία, υἰός.

§ 32. Αἱ περισσότεραι λέξεις δέχονται ψιλὴν.

§ 33. Δασεῖαν δέχονται ὅσαι λέξεις ἄρχονται ἀπὸ **υ** ἢ **ρ** ὡς ὕδωρ, ὕαλος, ὑβρίζω, ῥόδον, ῥεῦμα καὶ πολλὰ ἄλλα.

Περὶ τόνων καὶ τονισμοῦ.

Ὁ καλὸς μαθητῆς, ἡ ὠραία τράπεζα, τὸ ὠραῖον μῆλον.

§ 34. Εἰς ἐκάστην λέξιν προφέρομεν μίαν συλλαβὴν δυνατώτερα τῶν ἄλλων· ἐπὶ τῆς συλλαβῆς ταύτης θέτομεν ἐν σημεῖον. Τὸ σημεῖον τοῦτο ὀνομάζεται **τόνος**.

ὀξεῖα (°) καλός,

+ Οἱ τόνοι εἶναι τρεῖς **βαρεῖα** (°) κακός, +

περισπωμένη (°) μῆλον.

§ 35. Ὁ τόνος τίθεται ἢ ἐπὶ τῆς ληγούσης ἢ ἐπὶ τῆς παραληγούσης ἢ ἐπὶ τῆς προπαραληγούσης, πάντοτε ὅμως ἐπὶ τῶν φωνηέντων.

ΣΗΜ.—Εἰς τὰς διφθόγγους ὁ τόνος τίθεται ἐπὶ τοῦ δευτέρου φωνήεντος πάντοτε· π. χ. ὠραῖος, δουλεύω, εἶμαι.

Περὶ τονισμοῦ τῆς προπαραληγούσης.

Ἄν-θρω-πος, τρά-πε-ζα, Γε-ώρ-γιος, πο-τή-ριον.

§ 36. Ἡ προπαραλήγουσα τονιζομένη δέχεται πάντοτε ὀξεῖαν.

Γύμν. τον.—Τόνισον τὰς ἐπομένας λέξεις ὀρθῶς.

Τραπεζίον, Θεοδωρος, Ἄγγελος, φθινοπωρον, σημερον, αὔριον, παντοτε Σαββατον, ἔχομεν μεσονυκτιον, ἄμαξα, ἀνοιξις, ἀτμοπλοιον, ἐνδυματα, παίζετε, Ἰανουάριος.

Περὶ τονισμοῦ τῆς παραλήγουσας.

Λόγος, ἡμέρα, θήκη, γράφω,
κῆπος, μῆλον.

§ 37. Ἡ παραλήγουσα τονιζομένη δέχεται ὄξειαν ἢ περισπωμένην.

Ὅξειαν δέχεται ἢ παραλήγουσα.

α) ὅταν εἶναι βραχεῖα συλλαβὴ καὶ τονίζεται ὡς λόγος, σκότος.

β) ὅταν εἶναι ἢ παραλήγουσα συλλαβὴ μακρὰ καὶ ἢ λήγουσα μακρὰ ἐπίσης καὶ τονίζεται ἢ παραλήγουσα ὡς ζώνη, μήτηρ.

Περισπωμένην δέχεται ἢ τονιζομένη παραλήγουσα, ὅταν εἶναι συλλαβὴ μακρὰ καὶ ἢ λήγουσα βραχεῖα ὡς δῶρον, κῆπος, μῆλον.

Γυμν. Σογ.—Γράφον καὶ τόνοιον ὀρθῶς τὰς ἐξῆς λέξεις.

Ἄλωπηξ, σφαῖρα, μήτηρ, πλοῦτος, γλώσσα, χεῖρες, λόγος, Πέτρος, ἡμέρα, νῆσος, θεός, ὠραῖον, μῆλον, σκώληξ, πρώτη, δευτέρα, τρίτη, τετάρτη, χήνες, ναύτης, λέων, εἶναι, εἶμαι.

Περὶ τονισμοῦ τῆς ληγούσας.

Μαθητῆς καλός,

Θεὸς πανταχοῦ παρῶν.

§ 38. Ἡ λήγουσα τονιζομένη, δέχεται ἢ ὄξειαν ἢ βαρεῖαν ἢ περισπωμένην.

† § 39. Ἡ βαρεῖα τίθεται ἐπὶ τῆς ληγούσας μόνον, ὅταν δὲν ἀκολουθῇ σημεῖον στίξεως ὡς ἐγὼ εἶμαι μαθητῆς. †

† § 40. Ὅσαι λέξεις λήγουσιν εἰς **ευ** καὶ **ου** τονιζόμεναι ἐπὶ τῆς ληγούσας δέχονται περισπωμένην, πλὴν τῶν λέξεων ἰδοῦ, οὔ, καὶ ποῦ (=κάπου). †

Περὶ τονισμοῦ τῶν λέξεων.

§ 41. Ἡ βραχεῖα συλλαβὴ τονιζομένη δέχεται ὀξεῖαν ὡς **νέος, ὀδός, καθαραὶ ὁδοί.**

§ 42. Ὅταν ἡ ὀξεῖα εἶναι εἰς τὴν λήγουσαν, ἡ λέξις λέγεται **ὀξύτονος** ὡς **Θεός, λαγός.**

§ 43. Ὅταν ἡ λέξις ἔχῃ ὀξεῖαν εἰς τὴν παραλήγουσαν, ἡ λέξις λέγεται **προοξύτονος** ὡς **λέγω, λύκος.**

§ 44. Ὅταν ἡ ὀξεῖα εἶναι εἰς τὴν προπαραλήγουσαν, ἡ λέξις λέγεται **προπροοξύτονος** ὡς **δίκαιος, μέλισσα.**

§ 45. Ὅταν ἡ λέξις ἔχῃ περισπωμένην εἰς τὴν λήγουσαν, λέγεται **περισπωμένη** ὡς **συκῆ, γαλῆ. βούς.**

§ 46. Ὅταν ἡ λέξις ἔχῃ περισπωμένην εἰς τὴν παραλήγουσαν, λέγεται **προπερισπωμένη** ὡς **δῶ-ρον, νῆ-σος, πλοῖ-ον.**

+ Γύμν. 9ον.— Τόνισσον τὰς κάτωθι λέξεις καὶ πνευμάτισσον αὐτὰς ὁρθῶς.

Φωνῆεν, ἐκεῖνος, πλοῦτος, οἶκος, βασιλεῦ, γραμματεῦ, ἱερευ, ταμειον, ὠραῖος. Αἱ κακκαὶ συνάναστροφαὶ φθειρουσιν ἠθῆ χρηστὰ. Ο ἀτακτος μαθητῆς. Αἱ ὠραὶ τοῦ ἐτους. Τον ἀκαθαρτον μαθητῆν ἀποστρέφονται πάντοτε πανταχοῦ. Ἴδου τὰ δῶρα τοῦ νέου ἐτους.

Ἐκθλιψις.

Ἐπὶ ἐμοῦ = ὑπ' ἐμοῦ, παρὰ ἡμῶν = παρ' ἡμῶν, κατὰ ἔτος = κατ' ἔτος.

§ 47. Ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις λήγῃ εἰς φωνῆεν βραχύ, ἀποβάλλει αὐτό, ἐὰν ἡ ἐπομένη ἄρχεται ἀπὸ φωνήεντος.

§ 48. Ἡ ἀποβολὴ αὕτη λέγεται **ἐκθλιψις.**

§ 49. Ἄνωθεν τοῦ ἀποβληθέντος φωνήεντος τίθεται τὸ σημεῖον τῆς ἐκθλίψεως, τὸ ὅποιον λέγεται **ἀπόστροφος** (°) π.χ. μετὰ ἐμοῦ = μετ' ἐμοῦ, ὑπὸ ἐμοῦ = ὑπ' ἐμοῦ.

+ § 50. Ἐὰν μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ τελικοῦ φωνήεντος ὑπάρχη **π ἢ τ**, ἡ δὲ ἐπομένη λέξις δασύνεται, τότε τὸ μὲν

π θά τραπή εἰς φ, τὸ δὲ τ θά τραπή εἰς θ· π.χ. μεθ' ἡμῶν
=μετὰ ἡμῶν, ὑφ' ἡμῶν=ὑπὸ ἡμῶν, καθ' ἐσπέραν=
κατὰ ἐσπέραν.

✕ Γύμν. 10ον.—Νά γίνῃ ἐκθλιψίς εἰς τὰς ἐπομένας λέξεις.

Ἄλλὰ ἐγώ, παρὰ ἐκείνου, ὑπὸ ἐμοῦ διδάσκεισι τὰ γράμματα.
Παρὰ ἐμοῦ ἔλαβεν ὁ Γεώργιος χρήματα. Κατὰ ὄνομα, ἀντὶ ὄσων,
διὰ ἐμοῦ, ἀπὸ ἡμῶν, ἅμα ἦλθον, μετὰ ἡμῶν.

Γύμν. 11ον.—Ἀναπλήρωσον τὸ ἐκθλιβέν φωνῆεν εἰς τὰς ἐπο-
μένας λέξεις.

Ἄλλ' ἡμεῖς, παρ' αὐτοῦ, ἀντ' ἐκείνου, κατ' ὄνομα, καθ' ἑαυ-
τόν, παρ' ὀλίγον, καθ' ἐξαμηνίαν, καθ' ἐκάστην, κατ' ἔτος, ὑπ' ἐμοῦ,
μεθ' ἡμῶν, ἀφ' ἡμῶν, ἀπ' ἐδῶ καὶ ἀπ' ἐκεῖ, ὀλίγον κατ' ὀλίγον.

Περὶ κράσεως.

Τὰ ἀγαθὰ=τάγαθά, τὰ ἄλλα=τάλλα, τὸ ἐλάχιστον
=τοῦλάχιστον.

§ 51. Τὸ τελικὸν φωνῆεν λέξεώς τις συγχωνεύεται
μετὰ τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος ἢ τῆς διφθογγου τῆς ἐπομέ-
νης λέξεως εἰς ἓν μακρὸν φωνῆεν ἢ μίαν δίφθογγον. Ἡ συγ-
χώνευσις αὕτη λέγεται **κράσις**· τὸ σημεῖον αὐτῆς εἶναι ἡ
κορωνίς (·), ἡ ὁποία τίθεται ἄνωθι τοῦ φωνήεντος ἢ τῆς
διφθογγου· π. χ. τὸ ἐλάχιστον=τοῦλάχιστον.

Περὶ συναιρέσεως.

(συκέα) = συκῆ, (νόος) = νοῦς

(τιμάεις) = τιμᾶς.

✕ § 52. Ἡ συγχώνευσις δύο φωνηέντων ἢ φωνήεντος καὶ
διφθογγου μιᾶς λέξεως εἰς ἓν μακρὸν φωνῆεν ἢ εἰς μίαν δι-
φθογγον λέγεται **συναίρεσις**· π. χ. (ποιέω) = ποιῶ,
(ποιεῖς) = ποιεῖς.

§ 53. Ἡ προκύπτουσα ἐκ συναιρέσεως συλλαβή, εἰς εἶναι
λήγουσα καὶ τονίζεται, περισπᾶται· π. χ. γέα = γῆ.

Περὶ στίξεως.

§ 54. Ἐκτὸς τῶν τόνων καὶ τῶν πνευμάτων μεταχει-

ριζόμεθα, όταν γράφωμεν, καί τινα άλλα σημεῖα, τὰ ὅποια δεικνύουσιν εἰς ἡμᾶς ποῦ καί πόσον θὰ καταπαύωμεν τὴν φωνὴν ἡμῶν ὅταν ἀναγινώσκωμεν· τὰ σημεῖα ταῦτα λέγονται **σημεῖα στίξεως** καὶ εἶναι τὰ ἑξῆς :

1) ἡ **τελεία στιγμή** (·).

2) ἡ **ἄνω στιγμή** (˘).

3) τὸ **κόμμα ἢ ὑποδιαστολή** (,).

4) τὸ **ἔρωτηματικόν** (;), τὸ ὅποιον μεταχειρίζομεθα ὅταν ἐρωτῶμεν.

5) τὸ **θαυμαστικόν** (!), τὸ ὅποιον μεταχειρίζομεθα ἐπὶ θαυμασμοῦ.

6) ἡ **παρένθεσις** (), ἐντὸς τῆς ὁποίας γράφομεν μίαν ἢ περισσοτέρας λέξεις ὅταν θέλωμεν νὰ ἐπεξηγήσωμεν μίαν ἢ περισσοτέρας προηγουμένας.

7) τὰ **εἰσαγωγικά** « », ἐντὸς τῶν ὁποίων γράφομεν αὐτολεξεῖ τὰς λέξεις ἄλλου προσώπου.

8) τὰ **ἀποσιωπητικά** (....), τὰ ὅποια μεταχειρίζομεθα ὅταν θέλωμεν νὰ ἀποσιωπήσωμεν λέξεις τινάς.

9) ἡ **παῦλα** (—).

10) τὸ **δικλυτικόν** (¨).

11) ἡ **παράγραφος** (§). ✓

Γύμν. 12ον. — Νὰ διακριθῶσιν εἰς τὸ ἀναγνωστικὸν μάθημα τῆς ἡμέρας τὰ σημεῖα τῆς στίξεως καὶ νὰ ὀνομασθῶσιν.

✓ Ἄτονοι λέξεις.

§ 55. Αἱ ἑξῆς ὀκτὼ μονοσύλλαβοι λέξεις δὲν δέχονται τόνον καὶ λέγονται **ἄτονοι λέξεις** :

α) οἱ ἀπὸ φωνήεντος ἀρχόμενοι τύποι τοῦ ἄρθρου **ὄ, ἠ, οἰ, αἰ**.

β) αἱ τρεῖς προθέσεις **ἐν, εἰς, ἐκ** (ἐξ),

γ) τὸ ἐπίρρημα **ὡς**.

Γύμν. 13ον.—Νὰ ἀντιγραφῶσι τοῖς αἰ ἄτονοι λέξεις. X

Περὶ τῶν μερῶν τοῦ λόγου.

§ 56. Ὅλοι αἱ λέξεις εἶναι δέκα εἰδῶν· τὰ δέκα ταῦτα εἶδη τῶν λέξεων λέγονται **μέρη τοῦ λόγου** καὶ διαιροῦνται εἰς κλιτὰ καὶ ἄκλιτα· εἶναι δὲ τὰ ἑξῆς· **ἄρθρον, ὄνομα οὐσιαστικόν, ὄνομα ἐπίθετον, ἀντωνυμία, ρῆμα, μετοχή**· τὰ ἕξ ταῦτα ὀνομάζονται κλιτὰ, τὰ δὲ ἄλλα τέσσαρα ἄκλιτα· **προθέσεις, ἐπίρημα, σύνδεσμος** καὶ **ἐπιφώνημα**. X

Κλιταὶ καὶ ἄκλιτοι λέξεις.

§ 57. Ὁ ἐπιμελής μαθητὴς ἀναγινώσκει **πάντοτε** τὸ μάθημα **καλῶς**.

Οἱ ἐπιμελεῖς μαθηταὶ ἀναγινώσκουσι **πάντοτε** τὰ μαθήματα **καλῶς**.

Αἱ λέξεις ἐπιμελής, μαθητής, ἀναγινώσκει, μάθημα, λέγονται **κλιταί**, διότι μεταβάλλουσι τὴν λήγουσαν.

Αἱ λέξεις καλῶς καὶ πάντοτε λέγονται **ἄκλιτοι**, διότι δὲν μεταβάλλουσι τὴν λήγουσαν. X

Περὶ ἀκλίτων λέξεων.

Προθέσεις

§ 58. Προθέσεις εἶναι λέξεις ἄκλιτος, ἢ ὁποῖα, ὅταν ἐκφέρηται μὲ ἄλλην λέξιν τίθεται πρὸ αὐτῆς π.χ. ἔρχομαι **εἰς** τὸ σχολεῖον. Φύγε **ἀπ'** ἐδῶ.

§ 59. Αἱ προθέσεις εἶναι 18 καὶ διαιροῦνται εἰς ἕξ μονοσυλλάβους· **ἐν, εἰς, ἐκ** (καὶ **ἐξ**), **σύν, πρὸς, πρό**, καὶ δώδεκα δισυλλάβους· **ἀνά, κατά, διά, μετά, παρὰ, ἀντί, ἐπί, περί, ἀμφί, ἀπό, ὑπό, ὑπέρ**.

§ 60. Προθέσεις λέγονται καὶ αἱ ἑξῆς· **ἄνευ, μέχρι, ἄχρι, ἔνεκα, χωρὶς, ἕως, πλήν**.

Γύμν. 14ον.—Ἀντιγραφὸν δις καὶ ἀποστήθισον τὰς προθέσεις. X

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν προθέσεων.

§ 61. Μόνον αἱ 18 προθέσεις καὶ ἡ πλὴν ἐνώνονται μὲ ἄλλας λέξεις καὶ ἀποτελοῦσι μίαν· αἱ ταιαῦται λέξεις λέγονται **σύνθετοι**· π. χ. περιβάλλω (περι-βάλλω) καταγράφω (κατα-γράφω), ἀναβαίνω (ἀνα-βαίνω).

συγγράφω	(συν-γράφω)	ἐμμένω	(ἐν-μένω)
συμπίπτω	(συν-πίπτω)	ἐμβάλλω	(ἐν-βάλλω)
συρρέω	(συν-ρέω)	συλλέγω	(συν-λέγω)
ἐμβαίνω	(ἐν-βαίνω)	ἐμπιστος	(ἐν-πιστός)
ἐμφυτεύω	(ἐν-φυτεύω)		

✱ § 62. Εἰς τὰς συνθέτους λέξεις τὸ **v** τῶν προθέσεων ἐν καὶ σὺν τρέπεται :

- εἰς **μ** πρὸ τοῦ π φ β,
- εἰς **ν** πρὸ τοῦ κ γ χ,
- εἰς **λ** πρὸ τοῦ λ,
- εἰς **μ** πρὸ τοῦ μ,
- εἰς **ν** πρὸ τοῦ ν,
- εἰς **ρ** πρὸ τοῦ ρ. ✱

§ 63. Ἄλλὰ τὸ **v** τῆς ἐν προθέσεως πρὸ τοῦ ρ καὶ τοῦ ζ μένει ἄτρεπον· π.χ. ἐνράπτω, ἐνροῖνος, ἐνζυμος (ἄρτος).

§ 64. Εἰς τὰς συνθέτους λέξεις, ὅταν ἡ δευτέρα λέξις ἀρχίζῃ ἀπὸ **ρ**, ἡ δὲ προηγουμένη τελειώνει εἰς βραχὺ φωνήεν, τὸ **ρ** διπλασιάζεται· π.χ. ἐπίρρημα (ἐπί-ρῆμα), ἀπόρρητος (ἀπό-ρητός).

§ 65. Τῆς σὺν προθέσεως τὸ **v** ἀποβάλλεται, ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχίζῃ ἀπὸ ζ· π. χ. συζῶ (συν-ζῶ), ἢ ἀπὸ δύο συμφώνων, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον εἶναι **σ'**· π.χ. συστέλλω (συν-στέλλω)· ἐὰν ὅμως ἀρχίζῃ ἀπὸ ἐν **σ** μετὰ φωνήεντος, τότε τὸ **v** τρέπεται εἰς **σ'**· π.χ. σύσσωμος (σύν-σῶμα), συσσίτιον (σὺν-σιτίον).

✱ Γύμν. 15ον.—Νὰ χωρισθῶσιν αἱ ἐξῆς σύνθετοι λέξεις εἰς τὰ μέρη των.

— Αναβαίνω, ἀνέρχομαι, συγγαίρω, συμβουλεύω, ἀντέχω, ἐπίορκος, ἔμπειρος, ἐμφωλεύω, συγγράφω, συρρέω, συζῶ, ἀπόρρητον, μεθαύριον, ἐπιούσιος, ἔνρινος, σύσσωμος, διασπείρω, διέρχομαι. — *Γύμν. 16ον.* — Ἐνώσον τὰς ἐξῆς λέξεις. —

Περι-πλέκω, ἐπι-ιατρός, ἐπι-ἄρκος, σὺν τρέχω, συν-σωρεύω, σὺν-ζῶ, σὺν-λαμβάνω, σὺν-στολή, ἐν-γάμος, ἐν-γόνος, σὺν-ροή, εἰς-ἰδός, σὺν-ζυγός, διὰ-ἔρχομαι, ὑπὸ-ἀκούω, μετὰ-αὔριον, μετὰ-ἀρμύζω, σὺν-βοηθός, συν-χωρῶ, σὺν-μαθητής. —

Ἐπιρρήματα. ADVERBES

Ὁ ἵππος τρέχει **ταχέως**. Ἡ χελώνη βαδίζει **βραδέως**. Μετέβην **χθές** εἰς τὴν ἐξοχὴν. Ὁ Θεὸς κρίνει **δικαίως**.

§ 66. Αἱ ἄκλιτοι λέξεις ταχέως, βραδέως, χθές, δικαίως, αἱ ὅποια προσδιορίζουσι τὸ ρῆμα, λέγονται **ἐπιρρήματα**.

§ 67. Τὰ ἐπιρρήματα σημαίνουσι :

— α) τόπον καὶ λέγονται **τοπικά**, ἀποκρίνονται δὲ εἰς τὰ ἐρωτήματα **ποῦ** ; (ποῦ μένεις ; ποῦ πηγαίνεις ;), **πόθεν** ; (πόθεν ἔρχεσαι ;) καὶ εἶναι τὰ ἐξῆς· ἐνταῦθα, ἐδῶ, αὐτόθι, αὐτοῦ, πανταχοῦ, ἔσω, ἄνω, κάτω, ἔξω, πέραν, οὐδαμοῦ, πέριξ, πλησίον, ἐντός, μακρὰν, πανταχόθεν, ἄνωθεν, κάτωθεν, ἔσωθεν, ἔξωθεν, ὀπισθεν, ἔμπροσθεν κλπ. —

— β) χρόνον καὶ λέγονται **χρονικά**, ἀποκρίνονται δὲ εἰς τὸ ἐρώτημα **πότε** ; καὶ εἶναι τὰ ἐξῆς· σήμερον, αὔριον, χθές, προχθές, μεθαύριον, ἐφέτος, πέρυσι, πάντοτε, (ἀεὶ), τώρα (νῦν), πρόωην, ἔπειτα, πρότερον, ὕστερον, πρῖν, ἔως, ἅμα. —

— γ) τρόπον καὶ λέγονται **τροπικά**, ἀποκρίνονται δὲ εἰς τὸ ἐρώτημα **πῶς** ; καὶ εἶναι τὰ ἐξῆς· καλῶς, κακῶς, οὕτως, Ἑλληνιστί, ταχέως, ἐπιτηδεῖως, σωρηδόν, κρυφίως κλπ.

Γύμν. 17ον. — Ἀντίγραφον χωριστὰ ἕκαστον ἐπιρρῆμα εἰς τὴν ἀνήκουσαν τάξιν.

Σήμερον, ἔξω, πολλάκις, ἐνίοτε, ἔπειτα, σπανίως, ἄχι, πανταχοῦ, ἄπισθεν, δικαίως, οὐδόλως, πλησίον, ἔμπροσθεν, ἔξωθεν, νῦν, ἴσως, οὕτω, λίαν, ἐπτάκις, τροχάδην, σφόδρα, δυστυχῶς, προθύμως, ὕστερον, αὐτοῦ, αὐτόθι, πανταχόθεν, τυχαίως, μακρὰν, ἐλληγιστί, σωρηδόν, ποσάκις, ὀλίγον. ἴσως

Πρὸς τούτοις εἰς τὰ **τροπικά**, κατατάσσονται καὶ τὰ ναί, βεβαίως, μάλιστα, δῆθεν, οὐχί, μὴ (ἄρνητ. ἢ ἀπαγορ.), ἄρά γε, μὴ (= μήπως), ἴσως, τυχόν, πιθανῶς, εἶθε.

δ') ποσὸν καὶ λέγονται **ποσοτικά**, ἀποκρίνονται δὲ εἰς τὸ ἐρώτημα **πόσον**; **ποσάκις**; καὶ εἶναι τὰ ἐξῆς: ἄπαξ, δῖς, τρίς, τετράκις, πολλάκις, πολύ, ὀλίγον, πάνυ, λίαν, σφόδρα, τοσάκις, ὀλιγόκις, κλπ. μια φορα

Κραῦνος — **Σύνδεσμοι**

Ὁ ~~Κραῦνος~~ καὶ ὁ Νικόλαος τρέχουσιν.

Ὁ μὲν Κωνσταντῖνος μελετᾷ, ἡ δὲ Ἑλένη παίζει.

Ὁ Δημήτριος δὲν ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, **διότι** ἦτο ἀσθενής.

§ 68. Αἱ ἄκλιτοι λέξεις **καί**, **μέν**, **δέ**, λέγονται **σύνδεσμοι**, διότι συνδέουσι λέξιν μετ' ἄλλης λέξεως καὶ πρότασιν μετ' ἄλλης προτάσεως.

§ 69. Εἶναι δὲ οἱ σύνδεσμοι οἱ ἐξῆς:

α') **Συμπλεκτικοί**, τέ, καί, οὔτε, μήτε, οὐδέ, μηδέ.

β') **ἀντιθετικοί**, μέν, δέ, ἀλλά, ἂν καί, ἀλλ' ὅμως,

καίτοι, εἰ καί, μολονότι, καίπερ.

γ') **διαζευκτικοί**, ἢ, εἴτε εἴτε.

δ') **χρονικοί**, ὡς, ὅτε, ὅποτε, ὅταν, ὅπόταν, πρίν, ἀφοῦ, ἕως, ἕως ὅτου, μέχρις ὅτου.

ε') **αἰτιολογικοί**, ὅτι, διότι, ἐπειδή.

στ') **συλλογιστικοὶ ἢ συμπερασματικοί**, ἄρα, λοιπόν, ὅθεν, ὥστε.

ζ') **εἰδικοί**, ὅτι, ὡς.

η') **τελικοί**, ἵνα, ὅπως, ἵνα μή, ὅπως μή, νά, διὰ νά.

θ') **ὑποθετικοί**, εἰ, εἰάν, ἂν.

N. ΜΕΤΑΞΑ, Γραμματική, ἔκδ. 26η, 1936

Γύμν. 18ον — Νά διακριθῶσι καὶ ὀνομασθῶσιν οἱ ἐξῆς σύνδεσμοι.

Καί, οὔτε, μήτε, οὐδέ, μηδέ, μέν, δέ, τέ, ἀλλά, ὅμως, καίτοι, ἄν καί, ἦ, εἶτε, εἰ, ἕάν, ἄν, ὅτε, ὁπότε, ὅταν, ὁπόταν, ἀφοῦ, λοιπόν, ἄρα, ὥστε, ὅθεν, διότι, ἐπειδή, ἵνα, διά, νά, ὅτι.

Ἐπιφωνήματα.

§ 70. Αἱ λέξεις, ᾧ, ᾧ, ᾗ, ᾗ, ποπώ, ἀλλοίμονον, οἶμοι, φεῦ, οὐαί, αἶ, εὔγε, ᾗ, διὰ τῶν ὁποίων ἐκφράζομεν πάθος τῆς ψυχῆς, δηλαδὴ θαυμασμόν, χαράν, λύπην, ὀργήν, ἐκπληξιν κλπ., λέγονται **ἐπιφωνήματα**. —

Κλιταὶ λέξεις

— Ὄνομα οὐσιαστικόν.

Ἄνθρωπος, κύων, λέων, πίναξ, Βόλος, Βουκέφαλος, Δημήτριος.

§ 71. Πᾶσα λέξις, ἣ ὁποία σημαίνει πρόσωπον, ζῶον ἢ πρᾶγμα λέγεται **οὐσιαστικόν**.

Γύμν. 19ον. — Γράφον τὰ ἐξῆς οὐσιαστικά.

~~Μαρία~~, Μαρία, παιδίον, νεᾶνις, μήτηρ, κόρη, ἀνὴρ, γυνή, πάππος, μάμμη, ἱερεὺς, διδάσκαλος, μαθητής. Ἴππος, ὄνος, ἀετός, χελιδών, περιστέρα, μέλισσα, γαλή, κύων, λέων, κάμηλος. Φυτόν, δένδρον, θάμνος, ελαία, ἕρως, βράχος, πόλις, ἐκκλησία, οἰκία, θύρα, παράθυρον, ἐξώστης.

§ 72. Τὰ οὐσιαστικὰ διαιροῦνται εἰς ὀνόματα κύρια καὶ εἰς προσηγορικά.

§ 73. Κύρια ὀνόματα εἶναι Ἰωάννης, Γεώργιος, Μαρία, Ἀθῆναι, Σπάρτη, Κέρβερος, μετὰ τὰ ὁποῖα ὀνομάζομεν ἓνα ὀρισμένον ἄνθρωπον ἢ μίαν ὀρισμένην πόλιν ἢ ἓν ὀρισμένον ζῶον.

§ 74. Προσηγορικά εἶναι ἄνθρωπος, πόλις, κύων, διότι μετὰ αὐτὰ ὀνομάζομεν πάντα ἄνθρωπον, πᾶσαν πόλιν καὶ πάντα κύνα.

§ 75. Τὰ κύρια ὀνόματα γράφονται μετὰ κεφαλαῖον τὸ πρῶτον γράμμα. Παναγιώτης, Ἰωάννης, Ἀναστασία.

Γύμν. 20όν.—²Αντίγραφον τὰ ἐξῆς ὀνόματα, χωριστὰ τὰ κύρια καὶ χωριστὰ τὰ προσηγορικά.

Ἰωάννης, Κωνσταντῖνος, μαθητής, Ἑλλάς, πόλις, Ἀθήναι, ποταμός, λίμνη, Ἰλισός, διδάσκαλος, Κωπαΐς, χωρίον, Μακεδονία, Ἡπειρος, Ὑμηττός, δάσος.

§ 76. Τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὁποῖα σημαίνουν πρόσωπα, ζῶα ἢ πράγματα, ἅτινα ἀντιλαμβάνομεθα διὰ τῶν αἰσθήσεων ἢ διὰ τοῦ νοῦ ἡμῶν λέγονται **συγκεκριμένα**: ὡς **κῆπος, πρόβατον, ἐλαία, Θεός, δαίμων, ψυχή**.

§ 77. Τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐνέργειαν ἢ κατάστασιν ἢ ιδιότητα κεχωρισμένην τῶν προσώπων, ζῶων ἢ πραγμάτων, λέγονται **ἀφηρημένα**, δηλ. φανερώουσι μίαν ιδιότητα: ὡς

κίνησις, ἐργασία	(σημαίνουν ἐνέργειαν)
εὐτυχία, ἀτυχία	(σημαίνουν κατάστασιν)
ἀμέλεια, ὠραιότης	(σημαίνουν ιδιότητα)
ἐλπίς, ἀλήθεια.	—

Γύμν. 21ον.—²Ἐκ τῶν ἀκολουθῶν οὐσιαστικῶν γράφον χωριστὰ τὰ συγκεκριμένα καὶ χωριστὰ τὰ ἀφηρημένα.

Δένδρον, ταχύτης, ἐπιμέλεια, φθόνος, παρθένος, χαρά, ἐξέτασις, λευκότης, αὐλή, δικαιοσύνη, πράξις, ναύτης, κρέας, ὀνομασία.

— **Ὄνομα ἐπίθετον.**

Ὁ μαθητής	εἶναι ἐπιμελής,
τὸ μῆλον	εἶναι γλυκύ,
τὸ γάλα	εἶναι λευκόν,
Ὁ Δημήτριος	εἶναι φρόνιμος.

§ 78. Αἱ λέξεις μὲ τὰς ὁποίας ἐκφράζομεν τὴν ποιότητα ἢ τὴν ιδιότητα τῶν οὐσιαστικῶν λέγονται **ἐπίθετα**: ὡς αἱ λέξεις: ἐπιμελής, γλυκύ, λευκόν, φρόνιμος εἶναι ἐπίθετα.

Γύμν. 22ον.—²Αντίγραφον τὰ ἐξῆς ὀνόματα: χωριστὰ τὰ οὐσιαστικά καὶ χωριστὰ τὰ ἐπίθετα.

Ὁ εὐτακτος καὶ ἐπιμελής μαθητής εἶναι ἀξιαγάπητον παιδίον. Ὁ Γεώργιος εἶναι καλὸν παιδίον. Τὸ μάθημα εἶναι εὐκολον.

Ὁ κύων εἶναι ζῶον πιστόν. Τὸ ῥόδον εἶναι εὐώδες. Ἡ ἑδὸς εἶναι εὐθεῖα. Ἡ πλατεῖα εἶναι εὐρύχωρος. Ἡ πείνα καὶ ἡ δίψα εἶναι πολὺ δυσάρεστον πρᾶγμα. Ὁ ἵππος εἶναι ζῶον εὐγενές καὶ ὑπερήφανον. Ὁ καλὸς μαθητὴς ἔχει τὰ βιβλία του καθαρὰ.

Γύμν. 23ον. — Ἀντίγραφοι τὰς ἐξῆς φράσεις καὶ πρόσθεε τὸ κατάλληλον ἐπίθετον.

Ὁ Γεώργιος εἶναι . . . μαθητὴς καὶ δι' αὐτὸ δὲν προεβιάσθη. Ὁ Ἰωάννης ἔχει . . . πόδας. Ὁ Ἀριστείδης ἦτο . . . Τὸ μέλι εἶναι . . . Ἡ χιών εἶναι . . . Τὸ φρέαρ εἶναι . . . Τὸ ῥόδον εἶναι . . . ἄνθος. Ὁ . . . μαθητὴς τιμωρεῖται . . . Τὸ . . . ὕδωρ δροσιζει. Τὸ . . . δένδρον κόπτεται καὶ καίεται. Ὁ καρφὲς εἶναι . . . χωρὶς ζάχαριν.

Ἄντωνυμια.

Ἐγὼ (ὁ Δημήτριος) ἀναγινώσκω. Σὺ (ὁ Γεώργιος) παίζεις.

Ἐκεῖνος (ὁ Νικόλαος) μελετᾷ.

§ 79. Πᾶσα λέξις, τὴν ἐποῖαν μεταχειριζόμεθα ἀντὶ τῶν ὀνομάτων λέγεται **ἀντωνυμία**.

Ῥῆμα.

Ἐγὼ γράφω, σὺ παίζεις, ἐκεῖνος τρώγει.

§ 80. Πᾶσα λέξις ἢ ἐποῖα σημαίνει ὅτι πρόσωπόν τι, ζῶον ἢ πρᾶγμα ἐνεργεῖ ἢ πάσχει ἢ εὐρίσκεται εἰς τινα κατάστασιν, λέγεται **ῤῆμα** ὡς αἱ λέξεις.

γράφω, παίζεις, τρώγει.

✓ Γύμν. 24ον. — Ἀντίγραφοι τὰ ἐξῆς ὀνόματα.

Γράφω, ἀναγινώσκω, μελετῶ, πηδῶ, ἐργάζομαι, πεινῶ, πονῶ, σιέπτομαι, ῥάπτω, πλέκω, σπουδάζω, ἀγαπῶ, βοηθῶ, τιμωρῶ, ἐπικινῶ, ἐνδύομαι, νίπτομαι, παίζω, ἐλεῶ, προσεύχομαι, ἐορτάζω, πλέω, ποτίζω, μαγειρεύω, κλαδεύω, λούομαι, ἡσυχάζω, κυλίομαι, ὑπάρχω.

Μετοχή.

Ὁ προσέχων μαθητὴς,
ἢ προσέχουσα μαθήτρια,
τὸ προσέχον παιδίον.

§ 81. Αἱ λέξεις προσέχων, προσέχουσα, προσέχον, δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐπίθετον (ὁ προσέχων μαθητῆς = ὁ προσεκτικὸς μαθητῆς)· δύνανται ἴσως νὰ θεωρηθῶσι καὶ ὡς ῥῆμα (ὁ προσέχων μαθητῆς = ὁ μαθητῆς ὁ ὁποῖος προσέχει).

§ 82. Ἡ λέξις, λοιπὸν, ἢ ὅποια μετέχει καὶ τοῦ ἐπιθέτου καὶ τοῦ ῥήματος λέγεται μετοχή.

Γένη τῶν ὀνομάτων.

§ 83. "Ὅλα τὰ ὀνόματα δὲν εἶναι τοῦ αὐτοῦ γένους." Ἀλλὰ εἶναι ἀρσενικὰ καὶ λαμβάνουν συνήθως ἔμπροσθεν τὴν λέξιν **ὁ** καὶ λέγονται γένους ἀρσενικοῦ· ὁ διδάσκαλος, ὁ καλός.

§ 84. "Ἀλλὰ ὀνόματα λαμβάνουν συνήθως ἔμπροσθεν τὴν λέξιν **ἡ** καὶ λέγονται γένους θηλυκοῦ· π.χ. ἡ κόρη, ἡ γυνή, ἡ μήτηρ.

§ 85. "Ἀλλὰ ὀνόματα λαμβάνουν συνήθως ἔμπροσθεν τὴν λέξιν **τὸ** καὶ λέγονται γένους οὐδέτερου· π.χ. τὸ παιδίον, τὸ σχολεῖον, τὸ θρανίον.

§ 86. Τὰ γένη λοιπὸν τῶν ὀνομάτων εἶναι τρία, ἀρσενικόν, θηλυκὸν καὶ οὐδέτερον (ὁ ἄρτος, ἡ οἰκία, τὸ ξύλον).

§ 87. Αἱ λέξεις **ὁ, ἡ, τὸ** λέγονται **ἄρθρα** καὶ κλινοῦνται ὡς καὶ τὰ ὀνόματα, πρὸ τῶν ὁποίων τίθενται.

Γύμν 25ον.—Χώρισον τὰ κάτωθι ὀνόματα εἰς τρία γένη, θέτων πρὸ αὐτῶν τὸ κατάλληλον ἄρθρον.

Φρόνιμος, καλός, γενναῖος, μήτηρ, τράπεζα, παιδίον, Νικόλαος, ζῶον, περιστερὰ, βελόνη, κύων, ποταμός, πονηρός, μελάνη, πρόβατον, πάππος, θεῖος, μήτηρ, πατήρ, αἴθουσα, σχολεῖον.

Ἄριθμός

"Ὅταν θέλωμεν νὰ εἰπώμεν περὶ ἑνὸς ἵππου, λέγομεν·

ὁ ἵππος τρέχει,
τοῦ ἵππου εἶναι ὁ χαλινός,
τῷ ἵππῳ ἢ εἰς τὸν ἵππον
ἔδωκα φαγητόν,
τὸν ἵππον ἐπωλήσαμεν,
ὦ ἵππε, τί ἔπαθε;

"Ὅταν θέλωμεν νὰ εἰπώμεν περὶ πολλῶν ἵππων λέγομεν·

οἱ ἵπποι τρέχουν,
τῶν ἵππων εἶναι οἱ χαλινοί,
τοῖς ἵπποις ἢ εἰς τοὺς ἵππους
ἐδώκαμεν φαγητόν,
τοὺς ἵππους ἐπωλήσαμεν,
ὦ ἵπποι, τί ἐπάθατε;

§ 88. Ἐκ τοῦ παραδείγματος τούτου βλέπομεν ὅτι κατὰ τὰς διαφόρους ἐκφράσεις ἡμῶν μεταβάλλομεν καὶ τὴν λήγουσαν ἐκάστου ὀνόματος.

§ 89. Ἡ μεταβολὴ αὕτη τῆς ληγούσης ἐκάστου ὀνόματος λέγεται **πτώσις**.

§ 90. Αἱ πτώσεις εἶναι πέντε· **ὀνομαστική, γενική, δοτική, αἰτιατική** καὶ **κλητική**.

§ 91. Διακρίνομεν δὲ διὰ τῶν πτώσεων ἂν ἔν ὄνομα εἶναι ἐνικῶς ἢ πληθυντικῶς ἀριθμοῦ.

§ 92. Ἄν τὸ ὄνομα φανερώνη ἔν μόνον πρόσωπον ἢ ζῶον ἢ πρᾶγμα, εἶναι ἐνικῶς ἀριθμοῦ, ἂν φανερώνη πολλά, τότε τὸ ὄνομα εἶναι πληθυντικῶς ἀριθμοῦ. Οἱ ἀριθμοὶ λοιπὸν εἶναι δύο, **ἐνικός** καὶ **πληθυντικός**.

§ 93. Τὰ ὀνόματα κλινόμενα μεταβάλλουσι μόνον τὰ τελευταῖα αὐτῶν γράμματα· π.χ.

λόγ-ος, λόγ-ου, λόγ-ω, λόγ-ον, λόγ-ε.

§ 94. Τὸ ἀμετάβλητον μέρος τοῦ ὀνόματος εἰς τὴν κλίσιν ὀνομάζεται **θέμα**, τὸ δὲ μεταβαλλόμενον ὀνομάζεται **κατάληξις** καὶ τὸ πρὸ τῆς καταλήξεως γράμμα ὀνομάζεται **χαρακτήρ**· π. χ.

εἰς τὴν λέξιν **λόγος**

λόγ- τὸ θέμα,

ος ἢ κατάληξις καὶ

γ ὁ χαρακτήρ.

§ 95. Ὅλα τὰ ὀνόματα δὲν ἔχουσι τὴν αὐτὴν λήγουσαν καὶ ἐπομένως δὲν μεταβάλλουν αὐτὴν κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, ἀλλὰ κατὰ **τρεῖς** διαφόρους τρόπους, οἱ ὅποιοι ὀνομάζονται **κλίσεις**· π.χ. ἡ χαρά, ὁ καπνός, ὁ λέων.

§ 96. Αἱ κλίσεις εἶναι **τρεῖς**· **πρώτη, δευτέρα** καὶ **τρίτη**.

Ἄρθρον

§ 97. Ἄρθρα, ὡς προηγουμένως εἶπομεν, εἶναι αἱ λέξεις

ὁ, ἡ, τό, αἱ ὅποια τίθενται πρὸ τῶν ὀνομάτων, ὅταν ταῦτα εἶναι γνωστὰ ἢ ὠρισμένα· π.χ. ὁ Ἰωάννης=ὁ γνωστός Ἰωάννης. Δός μοι ἐν βιβλίον=ἐν οἳονδήποτε βιβλίον. Δός μοι τὸ βιβλίον=τὸ ὠρισμένον, τὸ γνωστόν.

§ 98. Τὸ ἄρθρον **ὁ** τίθεται πρὸ τῶν ἀρσενικῶν, τὸ **ἡ** πρὸ τῶν θηλυκῶν καὶ τὸ **τό** πρὸ τῶν οὐδετέρων· π. χ. ὁ Ἰωάννης, ἡ Μαρία, τὸ βιβλίον.

§ 99. Τὸ ἄρθρον κλίνεται ὡς ἐξῆς:

Ἐνικός ἀριθμός.

	ἀρσενικόν	θηλυκόν	οὐδέτερον
† Ὄνομαστική	ὁ	ἡ	τό
Γενική	τοῦ	τῆς	τοῦ
Δοτική	τῷ	τῇ	τῷ
Αἰτιατική	τόν	τήν	τό

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄνομαστική	οἱ	αἱ	τά
Γενική	τῶν	τῶν	τῶν
Δοτική	τοῖς	ταῖς	τοῖς
Αἰτιατική	τούς	τάς	τά

→ § 100. Τὸ ἄρθρον δὲν ἔχει κλητικήν. Ἀντὶ δὲ τοῦ ἄρθρου θέτομεν εἰς τὴν κλητικήν τὸ ἐπιφώνημα **ὦ**, τὸ ὅποιον διὰ τοῦτο ὀνομάζομεν κλητικὸν ἐπιφώνημα.

§ 101. Τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ ἄρθρου ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ δασύνεται καὶ δὲν τονίζεται π. χ. ὁ, ἡ, οἱ, αἱ.

Γύμν. 26ον.— Ἀντίγραφον τὰς ἐξῆς φράσεις καὶ πρόσθετες τὸ ἀρμόζον ἄρθρον.

Ἀπόφευγε—ψεῦδος καὶ δκνηρίαν.—ἀλας εἶναι ἀλμυρόν. Ἐργάζου — ἐξ ἡμέρας — ἐβδομάδος καὶ — ἐβδόμην ἀναπαύου.—διαγωγή—μαθητῶν εἶναι καλή.—ἐπιμελεῖς καὶ εὐτακτοὶ μαθηταὶ εἶναι.—χαρὰ—γονέων καὶ διδασκάλων.—μέρη—σώματος εἶναι—κεφαλή,—κορμός,—χεῖρες καὶ—πόδες. Τίμα—πατέρα σου καὶ—μητέρα σου. Πάτερ ἡμῶν—ἐν—οὐρανοῖς.

Γύμν. 27ον.—Εἰς τὸν κάτωθι πίνακα θέσατε εἰς τὴν ἀνήκουσαν στήλην ἐκάστην τῶν λέξεων ἐκ τοῦ ἀναγνωστικοῦ μαθήματος τῆς ἡμέρας.

ἄρθρον	οὐσιαστικόν	ἐπίθετον	ἀντωνυμία	ῥῆμα	μετοχή	πρόθεσις	ἐπίρρημα	σύνθεσμος	ἐπιφώνημα
				ἡ					

ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΛΙΣΙΣ ¹⁾

α' ἄρσενικά.

Ἐνικός ἀριθμὸς

ᾠον.	ὁ	στρατ-ὸς	λόγος	ἄνθρωπος	κῆπος
Γεν.	τοῦ	στρατ-οῦ	λόγου	ἀνθρώπου	κῆπου
Δοτ.	τῷ	στρατ-ῶ	λόγῳ	ἀνθρώπῳ	κῆπῳ
Αἰτ.	τὸν	στρατ-ὸν	λόγον	ἄνθρωπον	κῆπον
Κλ.	ὦ	στρατ-ὲ	λόγε	ἄνθρωπε	κῆπε

Πληθυντικός ἀριθμὸς

ᾠον.	οἱ	στρατ-οἶ	λόγοι	ἄνθρωποι	κῆποι
Γεν.	τῶν	στρατ-ῶν	λόγων	ἀνθρώπων	κῆπων
Δοτ.	τοῖς	στρατ-οῖς	λόγοις	ἀνθρώποις	κῆποις
Αἰτ.	τούς	στρατ-οὺς	λόγους	ἀνθρώπους	κῆπους
Κλ.	ὦ	στρατ-οἶ	λόγοι	ἄνθρωποι	κῆποι

β' θηλυκά.

Ἐνικός ἀριθμὸς

ᾠον.	ἡ	ὄδ-ὸς	νόσος	ἄμπελος	νήσος
Γεν.	τῆς	ὄδ-οῦ	νόσου	ἀμπέλου	νήσου
Δοτ.	τῇ	ὄδ-ῶ	νόσῳ	ἀμπέλῳ	νήσῳ
Αἰτ.	τήν	ὄδ-ὸν	νόσον	ἄμπελον	νήσον
Κλ.	ὦ	ὄδ-ὲ	νόσε	ἄμπελε	νήσε

Πληθυντικός ἀριθμὸς

ᾠον.	αἱ	ὄδ-οἶ	νόσοι	ἄμπελοι	νήσοι
Γεν.	τῶν	ὄδ-ῶν	νόσων	ἀμπέλων	νήσων
Δοτ.	ταῖς	ὄδ-οῖς	νόσοις	ἀμπέλαις	νήσοις
Αἰτ.	τάς	ὄδ-οὺς	νόσους	ἀμπέλους	νήσους
Κλ.	ὦ	ὄδ-οἶ	νόσοι	ἄμπελοι	νήσοι

¹⁾ Συμμορφούμενοι μετὰ τὴν ἀξίωσιν πολλῶν συναδέλφων προτάσασθε τὴν δευτέραν κλίσιν ἀντὶ τῆς πρώτης, ὡς ἀπλουστέραν.

γ' οὐδέτερα.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

ᾠν.	τὸ	πτερ-ὸν	ῥόδον	πρόβατον	δῶρον
Γεν.	τοῦ	πτερ-οῦ	ῥόδου	προβάτου	δώρου
Δοτ.	τῷ	πτερ-ῶ	ῥόδῳ	προβάτῳ	δώρῳ
Αἰτ.	τὸ	πτερ-ὲν	ῥόδον	πρόβατον	δῶρον
Κλ.	ὃ	πτερ-ὲν	ῥόδον	πρόβατον	δῶρον

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

ᾠν	τὰ	πτερ-ᾶ	ῥόδα	πρόβατα	δῶρα
Γεν.	τῶν	πτερ-ῶν	ῥόδων	προβάτων	δώρων
Δοτ.	τοῖς	πτερ-οῖς	ῥόδοις	προβάτοις	δώροις
Αἰτ.	τὰ	πτερ-ᾶ	ῥόδα	πρόβατα	δῶρα
Κλ.	ὅ	πτερ-ᾶ	ῥόδα	πρόβατα	δῶρα

§ 102. Εἰς τὴν δευτέραν κλίσειν κλίνονται ὀνόματα ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ λήγοντα εἰς **ος**, καὶ οὐδέτερα λήγοντα εἰς **ον**.

§ 103. Αἱ καταλήξεις τῶν ὀνομάτων τῆς δευτέρας κλίσεως εἶναι αἱ ἑξῆς:

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

	ἀρσενικόν	θηλυκόν	οὐδέτερον
ᾠν.	-ος	-ος	-ον
Γεν.	-ου	-ου	-ου
Δοτ.	-ῳ	-ῳ	-ῳ
Αἰτ.	-ον	-ον	-ον
Κλ.	-ε	-ε	-ον

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

ᾠν.	-οι	-οι	-α
Γεν.	-ων	-ων	-ων
Δοτ.	-οις	-οις	-οις
Αἰτ.	-ους	-ους	-α
Κλ.	-οι	-οι	-α

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ὀνομάτων τῆς β' κλίσεως

Ὁ καλός, τοῦ καλοῦ, τῷ καλῷ, τὸν καλόν, ὃ καλέ.

§ 104. Ὅσα ὀνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως τονίζονται

ἐπὶ τῆς ληγοῦσης, εἰς μὲν τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν περισπῶνται, εἰς δὲ τὰς ἄλλας πτώσεις ὀξύνονται.

§ 105. Τὰ οὐδέτερα ἔχουσι τὸν αὐτὸν τύπον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν.

§ 106. Τὸ **α**, ὅταν εἶναι εἰς τὸ τέλος τῶν οὐδετέρων, εἶναι βραχύ, ἐὰν δὲν προκύπτῃ ἐκ συναίρεσεως· π. χ. τὰ μῆλα, τὰ ὄραϊα δῶρα.

Ὄνόματα πρὸς ἄσκησιν.

Κατὰ τὸ **στρατὸς** κλίνονται· ὁ καιρὸς, ὁ ἀγρὸς, ὁ καρπὸς,
ὁ μισθὸς, ὁ χορὸς, ὁ ἀετός.

Κατὰ τὸ **κῆπος**· ὁ δῆμος, ὁ οἶκος, ὁ δοῦλος, ὁ κλῆρος.

Κατὰ τὸ **ἀδελφός**· ὁ καλὸς, ὁ ὀκνηρὸς, ὁ μοχθηρὸς, ὁ φθο-
νερὸς.

Κατὰ τὸ **ἐλαφος**· ἢ κάμηλος, ἢ εὐμορφος, ἢ χερσόνησος,
ἢ ἠπειρος.

Κατὰ τὸ **πρόβατον**· τὸ θέατρον, τὸ μάρμαρον, τὸ κάτοπ-
τρον, τὸ πρόσωπον.

Γύμν. 28ον.—Κλίνον τὰ κάτωθι ὀνόματα.

Ἡ ὄραϊα ἐλαφος. Ἡ ἄτακτος μαθήτρια. Τὸ ὄραϊον βιβλίον.
Ἡ ὄραϊα νῆσος. Ὁ ὄραϊος καρπὸς. Τὸ ὄραϊον ἀγγεῖον. Τὸ θερ-
μὸν λουτρόν. Ἡ ἀγνή παρθένος. Ὁ αἴθριος οὐρανός. Ὁ λαμπρὸς
ἥλιος.

Συνηρημένα τῆς β' κλίσεως.

§ 107. Ὅσα ὀνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως λήγουσι
εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν εἰς **-οος, -οον, -εος, -εον**,
συναίρουσι τὰ φωνήεντα ταῦτα καὶ λέγονται **συνηρη-**
μένα.

Ὄνόματα ἀρσενικά.

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὄγ. ὁ πλόος (πλοῦς)
Γεν. τοῦ πλοῦ
Δοτ. τῷ πλῶ
Αἰτ. τὸν πλοῦν

(χρύσεος) χρυσοῦς
χρυσοῦ
χρυσῶ
χρυσοῦν

(ἀργύρεος) ἀργυροῦς
ἀργυροῦ
ἀργυρῶ
ἀργυροῦν

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν. οἱ πλοῖ	χρῦσοι	ἀργυροὶ
Γεν. τῶν πλῶν	χρῦσῶν	ἀργυρῶν
Δοτ. τοῖς πλοῖς	χρῦσοῖς	ἀργυροῖς
Αἰτ. τοὺς πλοῦς	χρῦσοῦς	ἀργυροῦς

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὄν. τὸ (ὀστέον) ὀστοῦν
Γεν. τοῦ (ὀστέου) ὀστοῦ
Δοτ. τῷ (ὀστέῳ) ὀστέῳ
Αἰτ. τὸ (ὀστέον) ὀστοῦν

Πληθυντικός ἀριθμός.

τὰ (ὀστέα) ὀστέα
τῶν (ὀστέων) ὀστέων
τοῖς (ὀστέοις) ὀστοῖς
τὰ (ὀστέα) ὀστέα

§ 108. Ἡ δίφθογγος **οι** τῆς ὀνομαστικῆς πληθυντικῆς τῶν συνθέτων, ἐὰν εἶναι εἰς τὴν λήγουσαν, θεωρεῖται βραχεῖα, ἂν καὶ προέρχεται ἐκ συναϊρέσεως ὡς εὔνοι (εὔνοοι), εὔπλοι (εὔπλοοι).

§ 109. Εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τὸ **οα** τοῦ οὐδετέρου τῶν παροξυτόνων συνηρημένων ἐπιθέτων μένει ἀσυναίρετον ὡς εὔπλοα, εὔνοα, εὔχροα.

§ 110. Τὰ συνηρημένα ὀνόματα τῆς β' κλίσεως δὲν ἔχουσι κλητικὴν.

Κατὰ τὸ **πλοῦς** κλίνονται ὁ ῥοῦς, ὁ νοῦς, ὁ ἀπλοῦς, ὁ διπλοῦς.

» τὸ **χρῦσοῦς** ὁ πορφυροῦς, ὁ ἀργυροῦς, ὁ σιδηροῦς.

» τὸ **ὀστοῦν** τὸ χρυσοῦν, τὸ ἀργυροῦν, τὸ χαλκοῦν, τὸ πορφυροῦν.

ΠΡΩΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

ἽΟνόματα ἀρσενικά.

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὄν. ὁ νεανίας	ταμίας	πολίτης	μαθητῆς	ἸΑτρείδης
Γεν. τοῦ νεανίου	ταμίου	πολίτου	μαθητοῦ	ἸΑτρείδου
Δοτ. τῷ νεανίᾳ	ταμίᾳ	πολίτῃ	μαθητῇ	ἸΑτρείδῃ
Αἰτ. τὸν νεανίαν	ταμίαν	πολίτην	μαθητὴν	ἸΑτρείδην
Κλ. ὦ νεανία	ταμίᾳ	πολίτα	μαθητὰ	ἸΑτρείδα

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν. οἱ νεανίαι	ταμίαι	πολίται	μαθηταὶ	ἸΑτρείδαι
Γεν. τῶν νεανιῶν	ταμιῶν	πολιτῶν	μαθητῶν	ἸΑτρείδων
Δοτ. τοῖς νεανίαις	ταμίαις	πολίταις	μαθηταῖς	ἸΑτρείδαις
Αἰτ. τοὺς νεανίας	ταμίαις	πολίτας	μαθητάς	ἸΑτρίδας
Κλ. ὦ νεανίαι	ταμίαι	πολίται	μαθηταὶ	ἸΑτρείδαι

ΣΗΜ.—Εἰς τὴν ἀπλὴν γλῶσσαν ἀντὶ δοτικῆς μεταχειρίζομεθα τὴν αἰτιατικὴν μὲ τὴν πρόθεσιν εἰς ἢ πρὸς, π. χ. εἰς τὸν νεανίαν, πρὸς τοὺς μαθητάς, εἰς τὴν χώραν, εἰς τὰς μούσας· οὕτω καὶ εἰς τὰς ἄλλας κλίσεις.

Ὀνόματα θηλυκά.

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὀν.	ἡ σοφία	οἰκία	τιμῆ	ἀρετῆ
Γεν.	τῆς σοφίας	οἰκίας	τιμῆς	ἀρετῆς
Δοτ.	τῇ σοφίᾳ	οἰκίᾳ	τιμῇ	ἀρετῇ
Αἰτ.	τὴν σοφίαν	οἰκίαν	τιμὴν	ἀρετὴν
Κλ.	ὦ σοφία	οἰκία	τιμῆ	ἀρετῆ

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν.	αἱ σοφαί	οἰκίαι	τιμαί	ἀρεταί
Γεν.	τῶν σοφιῶν	οἰκιῶν	τιμῶν	ἀρετῶν
Δοτ.	ταῖς σοφίαις	οἰκίαις	τιμαῖς	ἀρεταῖς
Αἰτ.	τὰς σοφίας	οἰκίας	τιμὰς	ἀρετάς
Κλ.	ὦ σοφαί	οἰκίαι	τιμαί	ἀρεταί

Κανόνες τῆς πρώτης κλίσεως.

§ 111. Εἰς τὴν πρώτην κλίσειν κλίνονται ὀνόματα ἀρσενικά λήγοντα εἰς τὴν ἐνικήν ὀνομαστικήν εἰς **α**ς ἢ εἰς **ης** καὶ θηλυκά λήγοντα εἰς **α** καὶ εἰς **η**.

§ 112. Αἱ καταλήξεις τῶν ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως εἶναι αἱ ἑξῆς·

Ἐνικός ἀριθμός.

-ας	-ης	-α	-η
-ου ἢ	-ου	-ας ἢ	-ης
-α	-η	-α	-η
-αν	-ην	-αν	-ην
-α	-η ἢ -α	-α	-η

Πληθυντικός ἀριθμός.

-αι	-αι
-ων	-ων
-αις	-αις
-ας	-ας
-αι	-αι

§ 113. Ἡ κατάληξις **ας** τῆς πρώτης κλίσεως εἶναι μακρά· π. χ. Αἰνείας, τοῦς ταμίας, τῆς οἰκίας, τὰς γλώσσας.

§ 114. Ἡ αἰτιατικὴ καὶ ἡ κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ τονίζεται ὡς καὶ ἡ ὀνομαστικὴ. π. χ. ἡ ὠραία, τὴν ὠραίαν, ᾧ ὠραία, ἡ μουσα, τὴν μουσαν, ᾧ μουσα.

§ 115. Ὅταν ἡ λήγουσα εἶναι μακρά, ἡ προπαραλήγουσα δὲν τονίζεται· π.χ. θάλασσα, θαλάσσης, θαλάσση.

Ὄνόματα ἀρσενικά.

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὄν.	ὁ κριτής	δικαστής	ποιητής	στρατιώτης	ὄπλιτης
Γεν.	τοῦ κριτοῦ	δικαστοῦ	ποιητοῦ	στρατιώτου	ὄπλιτου
Δοτ.	τῷ κριτῇ	δικαστῇ	ποιητῇ	στρατιώτῃ	ὄπλιτῃ
Αἰτ.	τὸν κριτὴν	δικαστὴν	ποιητὴν	στρατιώτην	ὄπλιτην
Κλ.	ὦ κριτᾶ	δικαστᾶ	ποιητᾶ	στρατιώτῃα	ὄπλιτᾶ

Πληθυντικός ἀριθμός

Ὄν.	οἱ κριταί	δικασταί	ποιηταί	στρατιῶται	ὄπλιται
Γεν.	τῶν κριτῶν	δικαστῶν	ποιητῶν	στρατιωτῶν	ὄπλιτῶν
Δοτ.	τοῖς κριταῖς	δικασταῖς	ποιηταῖς	στρατιώταις	ὄπλιταῖς
Αἰτ.	τοὺς κριτάς	δικαστάς	ποιητάς	στρατιώτας	ὄπλίτας
Κλ.	ὦ κριταί	δικασταί	ποιηταί	στρατιῶται	ὄπλιται

Ἐνικός ἀριθμός

Ὄν.	ἡ χώρα	πεῖρα	θήρα	ἀγορά	σκιά
Γεν.	τῆς χώρας	πειρας	θήρας	ἀγορᾶς	σκιάς
Δοτ.	τῇ χώρᾳ	πειρᾷ	θήρᾳ	ἀγορᾷ	σκιάῃ
Αἰτ.	τὴν χώραν	πειραν	θήραν	ἀγοραν	σκίαν
Κλ.	ὦ χώρα	πειρα	θήρα	ἀγορά	σκιά

Πληθυντικός ἀριθμός

Ὄν.	αἱ χῶραι	πειραι	θήραι	ἀγοραι	σκιαί
Γεν.	τῶν χωρῶν	πειρῶν	θηρῶν	ἀγορῶν	σκιῶν
Δοτ.	ταῖς χώραις	πειραις	θήραις	ἀγοραῖς	σκιαῖς
Αἰτ.	τὰς χώρας	πειρας	θήρας	ἀγορᾶς	σκιάς
Κλ.	ὦ χῶραι	πειραι	θήραι	ἀγοραί	σκιαί

Ἐνικός ἀριθμὸς

Ὄν.	ἡ	δίεκη	θήκη	ἑορτή	κορυφή
Γεν.	τῆς	δίεκης	θήκης	ἑορτῆς	κορυφῆς
Δοτ.	τῇ	δίεκι	θήκι	ἑορτῇ	κορυφῇ
Αἰτ.	τῇν	δίεκην	θήκην	ἑορτῆν	κορυφῆν
Κλ.	ὦ	δίεκη	θήκη	ἑορτή	κορυφή

Πληθυντικός ἀριθμὸς

Ὄν.	αἱ	δίκαι	θήκαι	ἑορταί	κορυφαί
Γεν.	τῶν	δικῶν	θηκῶν	ἑορτῶν	κορυφῶν
Δοτ.	ταῖς	δίκαις	θήκαις	ἑορταῖς	κορυφαῖς
Αἰτ.	τάς	δικας	θήκας	ἑορτάς	κορυφάς
Κλ.	ὦ	δίκαι	θήκαι	ἑορταί	κορυφαί

Ὄνόματα θηλυκά

(τρέποντα εἰς τὴν γενικὴν τὸ α εἰς η)

Ἐνικός ἀριθμὸς.

Ὄν.	ἡ	μοῦσα	τράπεζα	δόξα	δίψα	θάλασσα
Γεν.	τῆς	μούσης	τραπέζης	δόξης	δίψης	θαλάσσης
Δοτ.	τῇ	μούσει	τραπέζει	δόξει	δίψῃ	θαλάσσει
Αἰτ.	τὴν	μούσαν	τράπεζαν	δόξαν	δίψαν	θάλασσαν
Κλ.	ὦ	μοῦσα	τράπεζα	δόξα	δίψα	θάλασσα

Πληθυντικός ἀριθμὸς.

Ὄν.	αἱ	μοῦσαι	τράπεζαι	δόξαι	δίψαι	θάλασσαι
Γεν.	τῶν	μουσῶν	τραπέζων	δοξῶν	διψῶν	θαλασσῶν
Δοτ.	ταῖς	μούσαις	τραπέζαις	δόξαις	δίψαις	θαλάσσαις
Αἰτ.	τάς	μούσας	τραπέζας	δόξας	δίψας	θαλάσσας
Κλ.	ὦ	μοῦσαι	τράπεζαι	δόξαι	δίψαι	θάλασσαι

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως

Ὄν.	ἡ	χαρὰ	φιλία	γλῶσσα	ἄμαξα
Γεν.	τῆς	χαρᾶς	φιλίας	γλώσσης	ἁμάξης
Δοτ.	τῇ	χαρᾷ	φιλίᾳ	γλώσσῃ	ἁμάξει

§ 116. Ὅσα ὀνόματα θηλυκὰ λήγουσιν εἰς α καὶ ἔχουσι πρὸ τοῦ α φωνῆν ἢ ρ, φυλάττουσι τὸ α εἰς τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν, τὰ δὲ ἔχοντα πρὸ αὐτοῦ σύμφωνον, ἐκτὸς τοῦ ρ τρέπουσιν αὐτὸ εἰς η εἰς τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ.

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὀν. ὁ σχολάρχης	γεωμέτρης	βιβλιοπώλης	εἰδωλολάτρης
Γεν. τοῦ σχολάρχου	γεωμέτρου	βιβλιοπώλου	εἰδωλολάτρου
Δοτ. τῷ σχολάρχῃ*	γεωμέτρῃ	βιβλιοπώλῃ	εἰδωλολάτρῃ
Αἰτ. τὸν σχολάρχην	γεωμέτρην	βιβλιοπώλην	εἰδωλολάτρην
Κλ. ὦ σχολάρχα	γεωμέτρα	βιβλιοπῶλα	εἰδωλολάτρα

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν. οἱ σχολάρχαι	γεωμέτραι	βιβλιοπῶλαι	εἰδωλολάτραι
Γεν. τῶν σχολάρχων	γεωμετρῶν	βιβλιοπωλῶν	εἰδωλολατρῶν
Δοτ. τοῖς σχολάρχαις	γεωμέτραις	βιβλιοπῶλαις*	εἰδωλολάτραις
Αἰτ. τοὺς σχολάρχας	γεωμέτρας	βιβλιοπῶλας	εἰδωλολάτρας
Κλ. ὦ σχολάρχαι	γεωμέτραι	βιβλιοπῶλαι	εἰδωλολάτραι

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὀν. ὁ δεσπότης	τελώνης	κρεοπώλης	Πέρσης
Γεν. τοῦ δεσπότη	τελώνου	κρεοπώλου	Πέρσου
Δοτ. τῷ δεσπότη	τελώνῃ	κρεοπώλῃ	Πέρσῃ
Αἰτ. τὸν δεσπότην	τελώνην	κρεοπώλην	Πέρσην
Κλ. ὦ δέσποτα	τελώνα	κρεοπῶλα	Πέρσα

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν. οἱ δεσπῶται	τελώναι	κρεοπῶλαι	Πέρσαι
Γεν. τῶν δεσποτῶν	τελωνῶν	κρεοπωλῶν	Περσῶν
Δοτ. τοῖς δεσπῶταις	τελώναις	κρεοπῶλαις	Πέρσαις
Αἰτ. τοὺς δεσπῶτας	τελώνας	κρεοπῶλας	Πέρσας
Κλ. ὦ δεσπῶται	τελώναι	κρεοπῶλαι	Πέρσαι

Ὀν. διευθυντής	Κλ. διευθυντὰ
» εἰδωλολάτρης	» εἰδωλολάτρα
» σχολάρχης	» σχολάρχα
» παιδοτροφίβης	» παιδοτροφίβα
» γεωμέτρης	» γεωμέτρα
» Πέρσης	» Πέρσα

*) Καὶ ἀπλῶς πρὸς τὸν σχολάρχην, εἰς τοὺς βιβλιοπῶλας κλπ.

§ 117. Ἐκ τῶν ἀρσενικῶν ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως τὰ λήγοντα εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν εἰς **-της, -άρχης, -ώνης, -μέτρης, -λάτρης, -τρίβης, -πώλης**, καὶ τὰ εἰς **ης** ἐθνικὰ σχηματίζουσι τὴν κλητικὴν εἰς **α** βραχύ· τὸ δὲ δεσπότης σχηματίζει τὴν κλητικὴν ὡς δέσποτα.

Ὅν.	οἱ ταμίαι	Γεν.	ταμιῶν
»	αἱ οἰκίαι	»	οἰκιῶν
»	αἱ μοῦσαι	»	μουσῶν
»	αἱ δίκαι	»	δικῶν
»	αἱ ἄγιοι	»	ἀγίων

§ 118. Ἡ γενικὴ πληθυντικὴ τῶν ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης περισπᾶται. Ἐξαιροῦνται τὰ θηλυκὰ ἐπίθετα, τὰ ὅποια ἔχουσι τὸ ἀρσενικὸν δευτερόκλιτον καὶ τὰ ὅποια ἀκολουθοῦσι τὸν τονισμόν τοῦ ἀρσενικοῦ· ὡς ὁ **ὠραῖος**, ἡ **ὠραία**, τῶν **ὠραίων**· ὁ **δίκαιος**, ἡ **δικαία**, τῶν **δικαίων**.

§ 119. Ἡ ὀνομαστικὴ, ἡ αἰτιατικὴ καὶ ἡ κλητικὴ τῶν ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης λαμβάνει ὀξεῖαν.

ἡ τιμὴ	τὴν τιμὴν	αἱ τιμαὶ	τὰς τιμὰς
ἡ κακὴ	τὴν κακὴν	αἱ κακαὶ	τὰς κακάς.

§ 120. Ἡ γενικὴ καὶ ἡ δοτικὴ τῶν ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης λαμβάνει περισπωμένην.

τῆς τιμῆς—τῇ τιμῇ—ταῖς τιμαῖς—τῶν τιμῶν

§ 121. Ἐκ τῶν ληγόντων εἰς **α** θηλυκῶν ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως, ἄλλα μὲν ἔχουσι τὸ **α** τῆς ληγούσης μακροῦν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, ἄλλα δὲ βραχύ.

ΣΗΜ.—Ἐξαιροῦνται τὰ θηλυκὰ ἐπίθετα τὰ ὅποια λαμβάνονται ὡς οὐσιαστικά· π.χ. αἱ αἰτίαι, γεν. τῶν αἰτιῶν. αἱ κυρίαι, γεν. τῶν κυριῶν κ.λ.π.

Μακρὸν ἔχουσι τὸ **α** τὰ ἐξῆς·

α) ὅσα θηλυκὰ ἐπίθετα ἔχουσι τὸ ἀρσενικὸν δευτερόκλιτον· π.χ. **δίκαιος** (δικαία).

β) τὰ εἰς **-ρα** δισύλλαβα, ὅσα παραλήγουσιν εἰς φωνῆεν.

π.χ. χώρα, πήρα· ἐξαιρείται τὸ σφῦρα, τὸ ὅποιον ἔχει τὸ **α** βραχύ.

γ') τὰ εἰς **-εἶα** καὶ **-ια**, ἐὰν ἔχῃσι τὸν τόνον εἰς τὴν παραλήγουσαν· π.χ. χρεία, βασιλεία, σοφία·

δ') τὰ εἰς **-αῖα** ὑπερδυσύλλαβα, ὅταν ἔχῃσι τὸν τόνον εἰς τὴν παραλήγουσαν· π.χ. ἐλαία, κεραία, σημαία.

§ 122. Τὸ **α** βραχὺ ἔχουσι τὰ ἑξῆς·

α') ὅσα θηλυκὰ ἐπίθετα ἔχουσι τὸ ἀρσενικὸν τριτόκλιτον· π.χ. ἡ ταχεῖα (ταχύς), ἡ κτυπηθεῖσα (κτυπηθεῖς).

β') τὰ εἰς **-αῖα** δυσύλλαβα· π.χ. μαῖα, γραῖα·

γ') τὰ εἰς **-ρα** δυσύλλαβα, τὰ ὅποια παραλήγουσιν εἰς δίφθογγον· π.χ. μοῖρα, πεῖρα· ἐξαιροῦνται τὰ αὔρα, λαύρα, σαύρα.

δ') ὅσα εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τρέπουσι τὸ **α** εἰς **η** π.χ. ἀλήθεια, διάνοια.

Ὄνόματα πρὸς ἄσκησιν.

Ἀρσενικά.

Κατὰ τὸ **νεανίας** κλίνονται, ὁ λοχίας, ὁ ταμίας, ὁ μανθῦας, ὁ ξιφίας, ὁ κροταλίας, ὁ τραυματίας, ὁ καρχαρίας, ὁ κτηματίας.

Κατὰ τὸ **μαθητής** κλίνονται, ὁ γυμναστής, ὁ φοιτητής, ὁ δανειστής, ὁ πωλητής, ὁ διοικητής, ὁ λογιστής, ὁ ληστής, ὁ θεριστής.

Κατὰ τὸ **πολίτης** κλίνονται, ὁ τεχνίτης, ὁ κυβερνήτης, ὁ ὀπλίτης, ὁ ζευγίτης, ὁ νομοθέτης, ὁ δεσμώτης, ὁ δημότης ὁ ὑπηρέτης, ὁ προδότης, ὁ ναύτης.

Κατὰ τὸ **Ἀτρείδης** κλίνονται, ὁ Ἀριστείδης, ὁ Ἡρακλείδης.

Κατὰ τὸ **σχολάρχης** κλίνονται, ὁ νομάρχης, ὁ δεκάρχης, ὁ θρανάρχης, ὁ ἱεράρχης, ὁ δασάρχης.

Κατὰ τὸ **βιβλιοπώλης** κλίνονται, ὁ παντοπώλης, ὁ χαρτοπώλης, ὁ καπνοπώλης, ὁ ἐφημεριδοπώλης.

Θηλυκά.

Κατὰ τὸ **χώρα**· ἡ ὄρα, ἡ χύτρα, ἡ θήρα, ἡ πήρα.

Κατὰ τὸ **τιμή**· ἡ φωνή, ἡ πηγὴ, ἡ τροφή, ἡ ἑορτή, ἡ βροντή, ἡ φυλακή.

Κατὰ τὸ μοῦσα ·	ἡ γλῶσσα, ἡ νῆσσα, ἡ πείνα.
Κατὰ τὸ τράπεζα ·	ἡ ἅμαξα, ἡ θάλασσα, ἡ αἰθουσα, ἡ μέλισσα.
Κατὰ τὸ οἰκία ·	ἡ κακία, ἡ φιλία, ἡ ἀγγελία, ἡ θυσία, ἡ τιμωρία.
Κατὰ τὸ πεῖρα ·	ἡ μοῖρα, ἡ πρῶρα.
Κατὰ τὸ χαρά ·	ἡ φορά, ἡ φρουρά, ἡ ἀγορά, ἡ οὐρά, ἡ πυρά, ἡ περιστέρα.
Κατὰ τὸ δίκη ·	ἡ στήλη, ἡ λύπη, ἡ θήκη, ἡ γνώμη, ἡ νίκη,
Κατὰ τὸ σκιά ·	ἡ παρεία, ἡ μητρειά, ἡ λαλιά, ἡ φωλεά, ἡ τροχιά, ἡ σκοπιά, ἡ πρασιά, ἡ ἀνθρακιά.

Συνηρημένα ὀνόματα τῆς πρώτης κλίσεως ¹⁾.

Ἐνικός ἀριθμός.

ᾠον.	ἡ	συχῆ	(συκέα)	ἀπλῆ	(ἀπλόη)
Γεν.	τῆς	συχῆς	(συκέας)	ἀπλῆς	(ἀπλόης)
Δοτ.	τῆ	συχῆ	(συκέα)	ἀπλῆ	(ἀπλόη)
Αἰτ.	τῆν	συχῆν	(συκέαν)	ἀπλῆν	(ἀπλόην)
Κλ.	ὦ	συχῆ	(συκέα)	ἀπλῆ	(ἀπλόη)

Πληθυντικός ἀριθμός.

ᾠον.	αἱ	συκαῖ	(συκέαι)	ἀπλαῖ	(ἀπλόαι)
Γεν.	τῶν	συκῶν	(συκεῶν)	ἀπλῶν	(ἀπλόων)
Δοτ.	ταῖς	συκαῖς	(συκέαις)	ἀπλαῖς	(ἀπλόαις)
Αἰτ.	τάς	συκαῖς	(συκέας)	ἀπλάς	(ἀπλόας)
Κλ.	ὦ	συκαῖ	(συκέαι)	ἀπλαῖ	(ἀπλόαι)

Ἐνικός ἀριθμός.

	(γαλέα)	(ἀργυρέα)	(διπλόη)	ὁ Ἐρμῆς (Ἐρμέας)
ᾠον.	ἡ γαλή	ἀργυρᾶ	διπλῆ	τοῦ Ἐρμοῦ (Ἐρμέου)
Γεν.	τῆς γαλής	ἀργυρᾶς	διπλῆς	τῷ Ἐρμῆ (Ἐρμέα)
Δοτ.	τῆ γαλή	ἀργυρᾶ	διπλῆ	τὸν Ἐρμῆν (Ἐρμέαν)
Αἰτ.	τῆν γαλήν	ἀργυρᾶν	διπλῆν	ὦ Ἐρμῆ (Ἐρμέα)
Κλ.	ὦ γαλή	ἀργυρᾶ	διπλῆ	

Πληθυντικός ἀριθμός.

ᾠον.	αἱ γαλαῖ	ἀργυραῖ	διπλαῖ	οἱ Ἐρμαῖ (Ἐρμέαι)
Γεν.	τῶν γαλῶν	ἀργυρῶν	διπλῶν	τῶν Ἐρμῶν (Ἐρμεῶν)
Δοτ.	ταῖς γαλαῖς	ἀργυραῖς	διπλαῖς	τοῖς Ἐρμαῖς (Ἐρμέαις)
Αἰτ.	τάς γαλάς	ἀργυρᾶς	διπλάς	τοὺς Ἐρμάς (Ἐρμέας)
Κλ.	ὦ γαλαῖ	ἀργυραῖ	διπλαῖ	ὦ Ἐρμαῖ (Ἐρμέαι)

¹⁾ Ἀνάγκη ἐπαναλήψεως τοῦ ἐν σελ. 12 § 52 κανόνος περὶ συναιρέσεως.

§ 123. Ὄνόματά τινα τῆς πρώτης κλίσεως, τὰ ὅποια λήγουσιν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν εἰς **-εα** ἢ **-εας, -αα** καὶ **-οη**, συναίρουσι τὰ φωνήεντα ταῦτα καὶ λέγονται **συνηρημένα**.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

Ὄν. ἡ Ναυσικᾶ (Ναυσικᾶα)	γῆ (γέα)	ὁ βορρᾶς
Γεν. τῆς Ναυσικᾶς (Ναυσικᾶας)	γῆς (γέας)	τοῦ βορρᾶ
Δοτ. τῇ Ναυσικᾷ (Ναυσικᾶα)	γῆι (γέα)	τῷ βορρᾷ
Αἰτ. τὴν Ναυσικᾶν (Ναυσικᾶαν)	γῆν (γέαν)	τὸν βορρᾶν
Κλ. ᾧ Ναυσικᾷ (Ναυσικᾶα)	γῆι (γέα)	ᾧ βορρᾷ

ΣΗΜ. Τὰ συνηρημένα ὀνόματα τῆς πρώτης κλίσεως συναίρουσιν εἰς ἕλας τὰς πτώσεις, δι' ὃ καὶ περισπῶνται.

Πληθ. Ὄνομ. αἱ γαῖαι (ἐκ τῆς ἐν. ὀνομ. γαῖα) γεν. τῶν γαιῶν, δοτ. ταῖς γαίαις, αἰτ. τὰς γαίας, κλητ. ᾧ γαῖαι.

Ἡ **γῆ** εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν σημαίνει ὀλόκληρον τὴν γῆν, εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν σημαίνει κτήματα (ἀγρούς).

Τὸ ὄνομα **Ἑρμῆς**, εἰς μὲν τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν σημαίνει τὸν θεὸν τῶν ἀρχαίων, εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν τὰ ἀγάλματα αὐτοῦ.

Τὸ ἀσυναίρετον βορέας γράφεται μὲ ἕνα ρ, τὸ δὲ συνηρημένον μὲ δύο.

§ 124. Ἡ συνηρημένη λήγουσα τονιζομένη δέχεται περισπωμένην· π.χ. γέα = γῆ.

Ὄνόματα πρὸς ἄσκησιν.

Κατὰ τὸ **γαλῆ** κλίνεται ἢ ἀμυγδαλῆ, ἢ χρυσοῆ, ἢ ἀπλῆ, ἢ κυανῆ.

Κατὰ τὸ **ἀργυρᾶ** ἢ σιδηρᾶ, ἢ πορφυρᾶ.

Κατὰ τὸ **διπλῆ** ἢ ἀπλῆ, ἢ τριπλῆ, ἢ τετραπλῆ, ἢ πολλαπλῆ.

Κατὰ τὸ **Ναυσικᾶ** ἢ Ἀθηναῖ.

Γύμν. 29ον.—Τόνισον ὀρθῶς τὰς κάτωθι λέξεις.

Ἡ Ἀθηνα ἦτο θεα τῆς σοφίας. Ἡ ἀμυγδαλῆ εἶνε δένδρον καρποφορὸν. Ἡ σιδηρᾶ κλινῆ εἶναι στερεὰ. Αἱ θύραι τῶν οἰκιῶν εἶναι διπλαῖ. Ἡ ἐνδυμασία τοῦ Ἰωσήφ ἦτο πορφυρα. Ἡ γῆ εἶναι στρογγυλῆ. Ὁ Ἡρακλῆς ἔφερε λεοντήν.

Κύρια πρωτόκλιτα

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

Ὄν. ὁ Ἀνδρέας	Ἀπελλῆς	ἡ Πηνελόπη
Γεν. τοῦ Ἀνδρέου	Ἀπελλοῦ	τῆς Πηνελόπης
Δοτ. τῷ Ἀνδρέα	Ἀπελλῆι	τῇ Πηνελόπῃ
Αἰτ. τὸν Ἀνδρέαν	Ἀπελλῆν	τὴν Πηνελόπην
Κλ. ᾧ Ἀνδρέα	Ἀπελλῆι	ᾧ Πηνελόπῃ

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν. αἱ Ἀθῆναι	Πάτριαι
Γεν. τῶν Ἀθηναίων	Πατρῶν
Δοτ. ταῖς Ἀθήναις	Πάτραις
Αἰτ. τὰς Ἀθήνας	Πάτρας
Κλ. ὧ Ἀθήναι	Πάτραι

§ 125. Τὰ κύρια ὀνόματα κλίνονται εἰς ὁσονδήποτε ἀριθμὸν εὐρεθῶσι.

ΤΡΙΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὄν. ὁ κώδων	κλητήρ	ἐλπῖς	πλάξ	ἄραψ
Γεν. τοῦ κώδωνος	κλητήρος	ἐλπίδος	πλακὸς	ἄραβος
Δοτ. τῷ κώδωνι	κλητήρι	ἐλπίδι	πλακί	ἄραβι
Αἰτ. τὸν κώδωνα	κλητήρα	ἐλπίδα	πλάκα	ἄραβα
Κλ. ὧ κώδων	κλητήρ	ἐλπῖς	πλάξ	ἄραψ

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν. οἱ κώδωνες	κλητήρες	ἐλπίδες	πλάκες	ἄραβες
Γεν. τῶν κωδώνων	κλητήρων	ἐλπίδων	πλακῶν	ἄραβων
Δοτ. τοῖς κώδωσι	κλητήροισι	ἐλπίσιν	πλαξί	ἄραβιν
Αἰτ. τοὺς κώδωνας	κλητήρας	ἐλπίδας	πλάκας	ἄραβας
Κλ. ὧ κώδωνες	κλητήρες	ἐλπίδες	πλάκες	ἄραβες

§ 126. Εἰς τὴν τρίτην κλίσειν κλίνονται ὀνόματα ἀρσενικά, θηλυκὰ καὶ οὐδέτερα, τὰ ὅποια λήγουσιν εἰς τὰ σύμφωνα **ν ρ σ ξ ψ** καὶ εἰς τὰ φωνήεντα **αι υ ω**.

§ 127. Τὰ ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως ἔχουσι μίαν συλλαβὴν περισσοτέραν τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν καὶ λέγονται περιττοσύλλαβα, ἐγὼ τὰ ὀνόματα τῆς πρώτης καὶ δευτέρας κλίσεως λέγονται ἰσοσύλλαβα, ἐπειδὴ ἔχουσιν εἰς ὅλας τὰς πτώσεις ἴσας συλλαβάς.

§ 128. Τὸ θέμα τῶν ὀνομάτων τῆς τρίτης κλίσεως εὐρίσκεται, ἐὰν ἀπὸ τὴν γενικὴν ἀφαιρέσωμεν τὴν κατάληξιν **ος** π.χ. κλητήρος, θέμα κλητηρ-, κηλίδος, θέμα κηλιδ-

§ 129. Τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα ἔχουσι τὰς ἐξῆς καταλήξεις.

Ἐνικός ἀριθμός.

ἀρσενικόν καί θηλυκόν				οὐδέτερον
᾽Ον.	— ῆ	-ς		—
Γεν.	-ος			-ος
Δοτ.	-ι			-ι
Αἰτ.	-α ῆ	-ν		—
Κλ.	— ῆ	-ς		—

Πληθυντικός ἀριθμός.

᾽Ον.	-ες			-α
Γεν.	-ων			-ων
Δοτ.	-σι(ν)			-σι(ν)
Αἰτ.	-ας			-α
Κλ.	-ες			-α

Γύμν. 30όν.—Γράφον δις τὰς καταλήξεις τῶν τριτοκλίτων.

§ 130. Ὅλαι αἱ καταλήξεις τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι βραχεῖαι πλὴν τῆς γενικῆς τοῦ πληθυντικοῦ· π.χ. ῥήτορι, ῥήτορ-ᾶ, ῥήτορ-ᾶς, ῥήτορσι.

§ 131. Ἡ κατάληξις -σι τῶν τριτοκλίτων τῆς δοτικῆς πληθυντικῆς λαμβάνει τὸ εὐφωνικόν **ν**, ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν π.χ. τοῖς παισὶν ἡμῶν.

§ 132. Τὰ τριτόκλιτα ὡς ἐκ τοῦ χαρακτηῆρός των διαιροῦνται: α') εἰς συμφωνόληκτα, δηλ. τὰ ἔχοντα χαρακτηῆρα σύμφωνον, β') εἰς φωνηεντόληκτα, τὰ ἔχοντα χαρακτηῆρα φωνῆεν.

§ 133. Τὰ **συμφωνόληκτα** διαιροῦνται εἰς οὐρανισκοφωνόληκτα, εἰς χειλοφωνόληκτα, εἰς ὀδοντοφωνόληκτα, εἰς ὑγρόληκτα, εἰς ἐνρινόληκτα καὶ εἰς σιγμόληκτα.

Παραδείγματα.

Οὐρανισκοφωνόληκτα (χαρακτήρ **κ γ χ**).

Ἄρσενικά.

Ἐνικός ἀριθμός.

᾽Ον. ὁ φύλαξ	κόραξ	θώραξ	ἄρπαξ	ἔνυξ
Γεν. τοῦ φύλακος	κόρακος	θώρακος	ἄρπαγος	ἔνυχος
Δοτ. τῷ φύλακι	κόρακι	θώρακι	ἄρπαγι	ἔνυχι
Αἰτ. τὸν φύλακα	κόρακα	θώρακα	ἄρπαγα	ἔνυχα
Κλ. ὦ φύλαξ	κόραξ	θώραξ	ἄρπαξ	ἔνυξ

Πληθυντικός ἀριθμός.

᾽Ον. οἱ φύλακες	κόρακες	θώρακες	ἄρπαγες	ὄνουχες
Γεν. τῶν φυλάκων	κοράκων	θωράκων	ἀρπάγων	ὄνούχων
Δοτ. τοῖς φύλαξι	κόραξι	θώραξι	ἄρπαξι	ὄνουξι
Αἰτ. τοὺς φύλακας	κόρακας	θώρακας	ἄρπαγας	ὄνουχας
Κλ. ὦ φύλακες	κόρακες	θώρακες	ἄρπαγες	ὄνουχες

Θηλυκά.

Ἐνικός ἀριθμός.

᾽Ον. ἡ πλάξ	αἶξ	φάλαγξ	πτέρυξ	θρίξ
Γεν. τῆς πλακῶς	αἰγῶς	φάλαγγος	πτέρυγος	τριχῶς
Δοτ. τῇ πλακί	αἰγί	φάλαγγι	πτέρυγι	τριχί
Αἰτ. τὴν πλάκα	αἶγα	φάλαγγα	πτέρυγα	τρίχα
Κλ. ὦ πλάξ	αἶξ	φάλαγξ	πτέρυξ	θρίξ

Πληθυντικός ἀριθμός.

᾽Ον. αἱ πλάκες	αἶγες	φάλαγγες	πτέρυγες	τρίχες
Γεν. τῶν πλακῶν	αἰγῶν	φαλάγγων	πτερύγων	τριχῶν
Δοτ. ταῖς πλαξί	αἰξι	φάλαγγι	πτέρυξι	θριξι
Αἰτ. τὰς πλάκας	αἶγας	φάλαγγας	πτέρυγας	τρίχας
Κλ. ὦ πλάκες	αἶγες	φάλαγγες	πτέρυγες	τρίχες

Χειλοφωνόληκτα (χαρακτήρ π β φ).

Ἐνικός ἀριθμός.

᾽Ον. ὁ ἄραψ	γῦψ	αἰθίοψ	ἡ λαίλαψ
Γεν. τοῦ ἄραβος	γυπῶς	αἰθίοπος	τῆς λαίλαπος
Δοτ. τῷ ἄραβι	γυπι	αἰθίοπι	τῇ λαίλαπι
Αἰτ. τὸν ἄραβα	γῦπα	αἰθίοπα	τὴν λαίλαπα
Κλ. ὦ ἄραψ	γῦψ	αἰθίοψ	ὦ λαίλαψ

Πληθυντικός ἀριθμός.

᾽Ον. οἱ ἄραβες	γῦπες	αἰθίοπες	αἱ λαίλαπες
Γεν. τῶν ἀράβων	γυπῶν	αἰθίοπων	τῶν λαίλαπων
Δοτ. τοῖς ἄραβι	γυψί	αἰθίοψι	τοῖς λαίλαψι
Αἰτ. τοὺς ἄραβας	γῦπας	αἰθίοπας	τὰς λαίλαπας
Κλ. ὦ ἄραβες	γῦπες	αἰθίοπες	ὦ λαίλαπες

**Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν οὐρανισκοφωνολήκτων
καὶ χειλοφωνολήκτων.**

§ 134. Τὰ ἔχοντα χαρακτήρα **κ γ χ** διὰ νὰ σχηματίσωσι τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ λαμβάνουσιν εἰς τὸ θέμα των **ς**, τὸ ὁποῖον ἐνοῦται μετὰ τοῦ **κ γ χ** εἰς **ξ**· π.χ. κόρακ-ος (κόραξ), ἄρπαγ-ος (ἄρπαξ), ὄνουχ-ος (ὄνουξ).

Τὸ δὲ ἀλώπηξ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν ἐκτείνει καὶ τὸ **ε** τοῦ θέματος εἰς **η**· π.χ. ἀλώπεκ-ος (ἀλώπηξ).

§ 135. Τὰ ἔχοντα χαρακτήρα **π β φ** διὰ νὰ σχηματίσωσι τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ λαμβάνουσιν ἐπίσης εἰς τὸ θέμα των **ς**, τὸ ὁποῖον ἐνοῦται μετὰ τοῦ **π β φ** εἰς **ψ**· π.χ. ἄραβ-ος (ἄραψ), γυπὸς (γύψ).

ΣΗΜ. Τὰ οὐρανισκοφωνα καὶ τὰ χειλόφωνα ἔχουσι τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν· π.χ. *ἰέραξ*, κλ. *ὦ ἰέραξ*, *κύκλωψ*—*ὦ κύκλωψ* κλπ.

Ὄνόματα πρὸς ἄσκησιν.

Ὁ *ἰέραξ*, ἢ (σάλπιγγ) *σάλπιγξ*, ὁ *θώραξ*, ὁ *ἄραψ*, ὁ *κόραξ*, ὁ *κώνωψ*, ἢ *ἀλώπηξ*, ὁ *γύψ*, ὁ *μύωψ*, ὁ *Κέκρωψ*, ὁ *αἰθίοψ*, ὁ *βήξ*, ὁ *τέτιξ*, ὁ *πίναξ*, ὁ *μύσταξ*, ἢ *σάρξ*, ἢ *φλόξ*, ἢ *ὄρνυξ*, ἢ *φόρμιγξ*.

ΣΗΜ.—Ὅταν παρουσιάζεται ἐν τῇ δευτέρᾳ συλλαβῇ θασύ, τότε τῆς πρώτης τὸ θασύ τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχον φιλόν· ἐπανέρχεται δέ, ὅταν τὸ δεύτερον ἐκλίπη.

Γύμν. 31ον.—*Μεταφέρατε* εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν τὰ ἐξῆς ὀνόματα :

Οἱ πίνακες εἶναι μέλανες. Αἱ ἀλώπεκες εἶναι ζῆα. Οἱ ἰέρακες εἶναι πτηνά. Οἱ ρύακες ἔχουν ὕδωρ καθαρόν. Οἱ φύλακες φυλάττουσι τὰ ἀνάκτορα. Αἱ φάλαγγες τῶν στρατιωτῶν βραδίζουσιν. Οἱ ἄραδες εἶνε μελαψοί. Οἱ ἱεροκήρυκες κηρύττουσι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

Ὑγρόληκτα.

Ἐνικός ἀριθμὸς.

Ὄν. ὁ ῥήτωρ	κλητῆρ	κρατῆρ	ἀστῆρ
Γεν. τοῦ ῥήτορος	κλητῆρος	κρατῆρος	ἀστέρος
Δοτ. τῷ ῥήτορι	κλητῆρι	κρατῆρι	ἀστέρι
Αἰτ. τὸν ῥήτορα	κλητῆρα	κρατῆρα	ἀστέρα
Κλ. ὦ ῥήτωρ	κλητῆρ	κρατῆρ	ἀστῆρ

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν. οἱ ῥήτορες	κλητῆρες	κρατῆρες	ἀστέρες
Γεν. τῶν ῥητόρων	κλητήρων	κρατήρων	ἀστέρων
Δοτ. τοῖς ῥητόρσι	κλητήρσι	κρατήρσι	ἀστράσι
Αἰτ. τοὺς ῥήτορας	κλητήρας	κρατήρας	ἀστέρας
Κλ. ᾧ ῥήτορες	κλητῆρες	κρατῆρες	ἀστέρες

Ἐνικός ἀριθμός.

ἀρσενικῶν		οὐδέτερον		
Ὀν. ὁ χειμῶν	γείτων	Ἕλληγ	τὸ σῶφρον	εὐδαίμων
Γεν. τοῦ χειμῶνος	γείτονος	Ἕλληγος	τοῦ σῶφρονος	εὐδαίμονος
Δοτ. τῷ χειμῶνι	γείτονι	Ἕλληγι	τῷ σῶφρονι	εὐδαίμονι
Αἰτ. τὸν χειμῶνα	γείτονα	Ἕλληγα	τὸ σῶφρον	εὐδαίμον
Κλ. ᾧ χειμῶν	γείτον	Ἕλληγ	ᾧ σῶφρον	εὐδαίμον

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν. οἱ χειμῶνες	γείτονες	Ἕλληγες	τὰ σῶφρονα	εὐδαίμονα
Γεν. τῶν χειμῶνων	γειτόνων	Ἕλλήνων	τῶνσωφρόνων	εὐδαίμόνων
Δοτ. τοῖς χειμῶσι	γείτοσι	Ἕλλησι	τοῖς σῶφροσι	εὐδαίμοσι
Αἰτ. τοὺς χειμῶνας	γείτονας	Ἕλλήνας	τὰ σῶφρονα	εὐδαίμονα
Κλ. ᾧ χειμῶνες	γείτονες	Ἕλληγες	ᾧ σῶφρονα	εὐδαίμονα

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ὑγρολήκτων.

§ 136. Τῶν ὑγρολήκτων ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ δὲν ἔχει ῥ: τὰ ἔχοντα ὅμως ῥίζαν εἰς **ορ** ἐκτείνουσι τὸ **ο** εἰς **ω**· τὰ ἔχοντα δὲ τὴν ῥίζαν **ερ** ἐκτείνουσι τὸ **ε** εἰς **η**.

§ 137. Τῶν ὀξυτόνων ὑγρολήκτων ὀνομάτων ἡ ἐνικὴ κλητικὴ εἶναι ὁμοία πρὸς τὴν ὀνομαστικὴν. Τῶν δὲ βαρυτόνων εἶναι ὁμοία πρὸς τὴν ῥίζαν. Τὸ δὲ σωτῆρ ἔχει κλητικὴν ᾧ σῶτερ.

Συγκοπτόμενα.

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὀν. ὁ πατήρ	ἄνθρωπος	ἡ μήτηρ	θυγάτηρ
Γεν. τοῦ πατρὸς	ἀνδρός	τῆς μητρὸς	θυγατρὸς
Δοτ. τῷ πατρί	ἀνδρὶ	τῇ μητρὶ	θυγατρὶ
Αἰτ. τὸν πατέρα	ἄνδρα	τὴν μητέρα	θυγατέρα
Κλ. ᾧ πάτερ	ἄνερ	ᾧ μήτηρ	θύγατερ

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν. οἱ πατέρες	ἄνδρες	αἱ μητέρες	θυγατέρες
Γεν. τῶν πατέρων	ἄνδρῶν	τῶν μητέρων	θυγατέρων
Δοτ. τοῖς πατράσι	ἄνδράσι	ταῖς μητράσι	θυγατράσι
Αἰτ. τοὺς πατέρας	ἄνδρας	τὰς μητέρας	θυγατέρας
Κλ. ὧ πατέρες	ἄνδρες	ὧ μητέρες	θυγατέρες

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν συγκοπτομένων.

§ 138. Τὰ ὀνόματα ἀνὴρ, πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ, συγκόπτουσι τὸ ε̄ πρὸ τοῦ ρ εἰς τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν καὶ λέγονται **συγκοπτόμενα**.

§ 139. Εἰς δὲ τὸ ὄνομα ἀνὴρ τίθεται τὸ δ̄ μετὰ τὴν συγκοπὴν τοῦ ε̄ ὡς ἀνέρος-ἀνρὸς—ἀνδρὸς.

§ 140. Εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν πάντα τὰ συγκοπτόμενα ὀνόματα ἀναβιβάζουσι τὸν τόνον, πλὴν τοῦ γαστήρ (κλητ. ὧ γαστήρ).

Ἐνρινόληκτα.

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὄν. ὁ ἀγὼν	ποιμὴν	ἡ ῥίς	χελιδῶν
Γεν. τοῦ ἀγῶνος	ποιμένος	τῆς ῥίνος	χελιδόνος
Δοτ. τῷ ἀγῶνι	ποιμένι	τῇ ῥινί	χελιδόνι
Αἰτ. τὸν ἀγῶνα	ποιμένα	τὴν ῥίνα	χελιδόνα
Κλ. ὧ ἀγὼν	ποιμὴν	ὧ ῥίς	χελιδῶν

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν. οἱ ἀγῶνες	ποιμένες	αἱ ῥίνες	χελιδόνες
Γεν. τῶν ἀγῶνων	ποιμένων	τῶν ῥινῶν	χελιδόνων
Δοτ. τοῖς ἀγῶσι	ποιμέσι	ταῖς ῥίσι	χελιδόσι
Αἰτ. τοὺς ἀγῶνας	ποιμένας	τὰς ῥίνας	χελιδόνας
Κλ. ὧ ἀγῶνες	ποιμένες	ὧ ῥίνες	χελιδόνες

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν Ἐνρινολήκτων.

§ 141. Ὀλίγα ἐκ τῶν ἐνρινολήκτων ὀνομάτων σχηματίζουσι τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν μὲ ς. Ταῦτα δὲ ἀποβάλλουσι τὸ ν̄ πρὸ τοῦ ς καὶ ἐκτείνουσι τὸ πρὸ τοῦ χαρακτήρος ᾱ εἰς ᾱ καὶ τὸ ε̄ εἰς εἰ π.χ. (μέλαν-ς) μέλᾱς (κτέν-ς) κτεῖς.

§ 142. Τὰ πλεῖστα τῶν ἐνρινολήκτων ὀνομάτων σχηματίζουσι τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν χωρὶς **ς**· ἀλλ' ἐκτείνουσι τὸ φωνῆεν τῆς ῥίζης, τὸ **ε** εἰς **η** καὶ τὸ **ο** εἰς **ω**· π.χ. (λιμέν-ος) λιμήν, (γείτον-ος) γείτων.

Ὄνόματα πρὸς ἄσκησιν.

Ὁ χαρακτήρ, ὁ δοτήρ, ὁ νικτῆρ, ὁ σωτήρ, ὁ ζωστήρ, ὁ κρατήρ, ὁ ποιμὴν, ὁ λιμήν, ὁ πυθμὴν, ὁ σωλήν, ὁ αὐτοκράτωρ, ὁ πράκτωρ, ὁ εἰσπράκτωρ, ὁ κοσμήτωρ, ὁ αὐχὴν, ὁ κηφὴν, ἡ ἀηδὼν, ὁ χειμῶν, ὁ κώδων, ὁ ἀγών, ὁ ἀγκών, ὁ λειμῶν, ὁ Ἕλλην.

Γύμν. 32ον. Τρέφον τὰ ὀνόματα τῶν ἐξῆς προτάσεων εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν.

Ἡ χελιδὼν εἶναι πτηνὸν ἀποδημητικόν. Τῆς περιστερᾶς ἡ κατοικία εἶναι ὁ περιστερεὼν. Ὁ ποιμὴν βόσκει τὴν ἀγέλην εἰς τὸν λειμῶνα. Ὁ αὐτοκράτωρ ἔχει πολύτιμον ἐνδυμασίαν. Τὸ ὄργανον τῆς ἀστυνομίας εἶναι ὁ κλητῆρ (ἀστυφύλαξ). Ἡ νοήμων μαθήτρια εἶναι ἀγαπητὴ εἰς τὸν διδάσκαλον. Ἡ ἀκτίς τοῦ ἡλίου ζωογονεῖ. Ὁ δελφὶν σχίζει τὴν θάλασσαν. Ἡ σῶφρων γυνὴ εἶναι στολισμὸς τοῦ οἴκου. Ὁ κρατῆρ τοῦ ἠφαιστείου ἐκπέμπει καπνόν.

Ὄδοντοφωνώληκτα ἢ ὀδοντόφωνα (χαρακτήρ τ δ θ)

Ἄρσενικά.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

Ὄν. ὁ γέρον	γράφων	γίγας	πένης
Γεν. τοῦ γέροντος	γράφοντος	γίγαντος	πένητος
Δοτ. τῷ γέροντι	γράφοντι	γίγαντι	πένητι
Αἰτ. τὸν γέροντα	γράφοντα	γίγαντα	πένητα
Κλ. ὦ γέρον	γράφων	γίγας	πένης

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

Ὄν. οἱ γέροντες	γράφοντες	γίγαντες	πένητες
Γεν. τῶν γερόντων	γραφόντων	γίγαντων	πενήτων
Δοτ. τοῖς γέροισι	γράφουσι	γίγασι	πένησι
Αἰτ. τοὺς γέροντας	γράφοντας	γίγαντας	πένητας
Κλ. ὦ γέροντες	γράφοντες	γίγαντες	πένητες

Θηλυκά.

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὦν. ἡ πατρὶς	ᾠρνις	χάρις	λαμπάς
Γεν. τῆς πατρίδος	ᾠρνιθος	χάριτος	λαμπάδος
Δοτ. τῇ πατρίδι	ᾠρνιθι	χάριτι	λαμπάδι
Αἰτ. τῇν πατρίδα	ᾠρνιθα	χάριν	λαμπάδα
Κλ. ᾠ πατρὶς	ᾠρνις	χάρις	λαμπάς

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὦν. αἱ πατρίδες	ᾠρνιθες	χάριτες	λαμπάδες
Γεν. τῶν πατρίδων	ᾠρνιθων	χαρίτων	λαμπάδων
Δοτ. ταῖς πατρίσι	ᾠρνισι	χάρισι	λαμπάσι
Αἰτ. τὰς πατρίδας	ᾠρνιθας	χάριτας	λαμπάδας
Κλ. ᾠ πατρίδες	ᾠρνιθες	χάριτες	λαμπάδες

Κατὰ ταῦτα κλίνονται τὰ ἐξῆς:

Ἡ μονάς, ἡ ἐσθῆς, ἡ ἐβδομάς, ἡ φροντίς, ἡ ἀκτίς, ἡ ἐλπίς, ἡ κοπίς, ἡ ἀψίς, ἡ σανίς, ἡ χλαμύς, ἡ ποιότης, ἡ ἰσοότης, ὁ δοράκων, ὁ ἐλέφας, ὁ ἄναξ, ὁ γέλως, ὁ ἔρωσ, ὁ ἰδρῶς, ὁ φυγὰς, ὁ λέβησ, ὁ τάπησ, ὁ λέγων.

Οὐδέτερα.

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὦν. τὸ σῶμα	καθῆκον	στόμα	τέρας	πέρας
Γεν. τοῦ σώματος	καθήκοντος	στόματος	τέρατος	πέρατος
Δοτ. τῷ σώματι	καθήκοντι	στόματι	τέρατι	πέρατι
Αἰτ. τὸ σῶμα	καθῆκον	στόμα	τέρας	πέρας
Κλ. ᾠ σῶμα	καθήκον	στόμα	τέρας	πέρας

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὦν. τὰ σώματα	καθήκοντα	στόματα	τέρατα	πέρατα
Γεν. τῶν σωμάτων	καθηκόντων	στομάτων	τεράτων	περάτων
Δοτ. τοῖς σώμασι	καθήκουσι	στόμασι	τέρασι	πέρασι
Αἰτ. τὰ σώματα	καθήκοντα	στόματα	τέρατα	πέρατα
Κλ. ᾠ σώματα	καθήκοντα	στόματα	τέρατα	πέρατα

Κατὰ ταῦτα κλίνονται :

τὸ προᾶγμα, τὸ γράμμα, τὸ τάγμα, τὸ βῆμα, τὸ πόνημα, τὸ βλέμμα, τὸ ὄνομα, τὸ ἄγαλμα, τὸ λέγον, τὸ δίδον.

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ὀδοντοφωνολήκτων.

§ 143. Ὅταν ἡ ρίζα λήγη εἰς **-ντ-**, ἡ δοτικὴ πληθυντικὴ ἀποβάλλει τὸ **ντ** καὶ λήγει εἰς **-σι-** ὡς γίγαντ-σι = γίγασι, γράψαντ-σι = γράψασι.

§ 144. Τὸ φωνῆεν, τὸ ὅποσον εἶναι πρὸ τοῦ **ντ**, εἰ μὲν εἶναι **ε**, εἰς τὴν δοτικὴν πληθυντικὴν γίνεται **ει**, εἰ μὲν δὲ εἶναι **ο**, γίνεται **ου**, εἰ μὲν δὲ εἶναι **α** βραχύ, γίνεται **α** μακρόν, ὡς τυφθεῖσι, ὀδοῦσι, τύψασι, ἐκτὸς τοῦ **χαρίεσι**.

§ 145. Ὅσα ὀνόματα λήγουσιν εἰς **ων**, εἰς δὲ τὴν γενικὴν **-οντος**, τρέπουσι τὸ **ω** τῆς ὀνομαστικῆς εἰς **ο** εἰς τὰς λοιπὰς πτώσεις, πλὴν ἐκείνων τὰ ὅποια συναιροῦνται ὡς Ξενοφῶν—Ξενοφῶντος, τιμῶν—τιμῶντος, Χαιρεφῶν—Χαιρεφῶντος.

§ 146. Τὰ οὐδέτερα σχηματίζουσι τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν ὁμοίαν μὲ τὸ θέμα, ἀποβάλλουσι δὲ μόνον τὸ **τ** τοῦ χαρακτῆρος· ὡς καθήκοντ-, τὸ καθήκον, ποιοῦντ-, τὸ ποιοῦν.

§ 147. Τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχουσιν ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν τὰ ὀξύτονα, τὰ περισπώμενα καὶ αἱ μετοχαί· ὡς ὁ ὀδούς, κλητ. ὦ ὀδούς, ὁ Ξενοφῶν, κλητ. ὦ Ξενοφῶν, ὁ γράφων, κλητ. ὦ γράφων, τὰ δὲ παροξύτονα ἔχουσιν ὁμοίαν μὲ τὸ θέμα, ἀλλ' ἀποβάλλουσι τὸ **τ** ὡς γέροντ-, ὦ γέρον, χαριεντ-, ὦ χαριέν.

Φωνηεντόληκτα.

§ 148. Τὰ περισσότερα φωνηεντόληκτα ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι συνηρημένα, ἄλλα μὲν εἰς ὀλίγας πτώσεις, καὶ λέγονται ὀλιγοπαθῆ, καὶ ἄλλα εἰς ὅλας τὰς πτώσεις καὶ λέγονται ὀλοπαθῆ· σχηματίζουσι δὲ τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν μετὰ τῆς καταλήξεως **ς**, ἢ ἄνευ τοῦ **ς**.

Ὄνόματα ἔχοντα χαρακτῆρα ι υ ω.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

Ὄν. ἡ πόλις	δρῶς	ὁ ἥρως	βότρως	(σταφυλή)
Γεν. τῆς πόλεως	δρυὸς	τοῦ ἥρωος	βότρωος	
Δοτ. τῇ πόλει	δρυϊ	τῷ ἥρωϊ	βότρωϊ	
Αἰτ. τὴν πόλιν	δρῶν	τὸν ἥρωα	βότρων	
Κλ. ὦ πόλις	δρῶ	ὦ ἥρωες	βότρω	

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

Ὄν. αἱ πόλεις(εες)	δρύες	αἱ ἥρωες	βότρωες
Γεν. τῶν πόλεων	δρυῶν	τῶν ἡρώων	βοτρώων
Δοτ. ταῖς πόλεσι	δρυσί	τοῖς ἥρωσι	βότρωσι
Αἰτ. τὰς πόλεις	δρῶς	τοὺς ἥρωας	βότρως
Κλ. ὦ πόλεις	δρύες	ὦ ἥρωες	βότρωες

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

Ὄν. ὁ βαρῦς	ἰχθῶς	πῆχυς	στάχυς
Γεν. τοῦ βαρέος	ἰχθῶος	πήχεως	στάχυος
Δοτ. τῷ βαρεῖ(ἐϊ)	ἰχθῶϊ	πήχει(εἶ)	στάχυϊ
Αἰτ. τὸν βαρὺν	ἰχθῶν	πήχυν	στάχυν
Κλ. ὦ βαρῦ	ἰχθῶ	πήχυν	στάχυν

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

Ὄν. οἱ βαρεῖς(εες)	ἰχθύες	πήχεις(εες)	στάχυες
Γεν. τῶν βαρέων	ἰχθύων	πήχεων	σταχύων
Δοτ. τοῖς βαρεῖσι	ἰχθύσι	πήχεσι	στάχυσι
Αἰτ. τοὺς βαρεῖς	ἰχθῶς	πήχεις	στάχυσ
Κλ. ὦ βαρεῖς(εες)	ἰχθύες	πήχεις(εες)	στάχυες

Ὄνόματα πρὸς ἄσκησιν

Κατὰ τὰτα κλίγονται :

ἡ πίστις, ὁ μῦς, ἡ τάξις, ἡ λύσις, ἡ ποίησις, ἡ προᾶξις, ἡ ἰσχύς,
ἡ ὀφρῦς, ἡ φύσις, ἡ μάντις, ὁ ταχύς, ὁ τραχύς, ὁ παχύς, ὁ σῦς,
ὁ γλυκύς, ἡ ἀγλύς.

Ὄνόματα λήγοντα εἰς -εως, -ους.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

Ὄν. ὁ βασιλεὺς	βοῦς
Γεν. τοῦ βασιλέως	βοδῶς
Δοτ. τῷ βασιλεῖ(ἐϊ)	βοῖ
Αἰτ. τὸν βασιλέα	βοῦν
Κλ. ὦ βασιλεῦ	βοῦ

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὅν. οἱ βασιλεῖς (έες)	βόες
Γεν. τῶν βασιλέων	βοῶν
Δοτ. τοῖς βασιλεῦσι:	βουσί(ν)
Αἰτ. τοὺς βασιλεῖς	βοῦς
Κλ. ᾧ βασιλεῖς (έες)	βόες

Κατὰ ταῦτα κλίνονται ὁ γονεύς, ὁ ἱερεύς, ὁ γραμματεὺς, ἡ ναῦς, ὁ ἀνθρακεὺς, ὁ γραφεὺς, ὁ βαφεὺς.

§ 149. Τὰ λήγοντα εἰς **-εὺς**, **-αὺς** καὶ εἰς **-οὺς** σχηματίζουσι τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἄνευ τοῦ **ς** καὶ περισπῶνται ὡς ᾧ βασιλεῦ, ᾧ ναῦ, ᾧ βοῦ.

§ 150. Τὰ λήγοντα εἰς **-εὺς** καὶ **-οὺς** αποβάλλουσι τὸ **υ** πρὸ τῆς καταλήξεως τῆς ἀρχομένης ἀπὸ φωνήεντος π.χ. βου-ὸς=βοός.

§ 151. Τὰ μονοσύλλαβα φωνηεντόληκτα οὐσιαστικὰ εἰς **-υς**, ὡς δρυς, καὶ τὸ βοῦς καὶ ναῦς περισπῶνται εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ καὶ εἰς τὴν αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ.

§ 152. Τὰ εἰς **ις** καὶ **εὺς** λήγοντα καὶ τὸ πῆχυς, πέλεκυς καὶ πρέσβυς ἔχουσι τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς **εὺς** ὡς πόλις γεν. πόλεως, βασιλεὺς γεν. βασιλέως, πῆχυς γεν. πήχεως.

§ 153. Ἡ γενικὴ τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν εἰς **υς**, τοῦ πῆχυς, πέλεκυς καὶ πρέσβυς, ἂν καὶ ἔχη τὴν λήγουσαν μακράν, τονίζεται ὅμως εἰς τὴν προπαραλήγουσαν ὡς ἡ τάξις γεν. τῆς τάξεως, ὁ πρέσβυς γεν. τοῦ πρέσβεως

§ 154. Τὰ λήγοντα εἰς **-ις**, **-υς**, **-αὺς**, καὶ **οὺς** σχηματίζουσι, τὴν μὲν ἐνικὴν αἰτιατικὴν εἰς **ν**, τὴν δὲ κλητικὴν, ἀφοῦ ἀποβάλωσι τὴν κατάληξιν **ς** τῆς ὀνομαστικῆς ὡς ἡ ναῦς, κλ. ᾧ ναῦ.

Σιγμόληκτα (χαρακτήρ σ).

Ἐνικός ἀριθμός

(θ. ἀμελεσ-)	(θ. δασωδες-)	(θ. ἐπιμελεσ-)	(θ. τοιχεσ-)
Ὅν. ὁ ἀμελής	δασώδης	τὸ ἐπιμελές	τεῖχος
Γεν. τοῦ ἀμελοῦς	δασώδους	τοῦ ἐπιμελοῦς	τείχους
Δοτ. τῷ ἀμελεῖ	δασώδει	τῷ ἐπιμελεῖ	τείχει
Αἰτ. τὸν ἀμελεῖ	δασώδη	τὸ ἐπιμελές	τείχος
Κλ. ᾧ ἀμελές	δασώδες	ᾧ ἐπιμελές	τείχος

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν. οἱ ἀμελεῖς	δασώδεις	τὰ ἐπιμελῆ	τείχη
Γεν. τῶν ἀμελῶν	δασωδῶν	τῶν ἐπιμελῶν	τειχῶν
Δοτ. τοῖς ἀμελέσι	δασώδεσι	τοῖς ἐπιμελέσι.	τείχεσι
Αἰτ. τοὺς ἀμελεῖς	δασώδεις	τὰ ἐπιμελῆ	τείχη
Κλ. ᾧ ἀμελεῖς	δασώδεις	ᾧ ἐπιμελῆ	τείχη

Ἐνικός ἀριθμός. Ὁ Περικλῆς, τοῦ Περικλέους, τῷ Περικλεῖ, τὸν Περικλέα, ᾧ Περικλείεις.

Οὕτω κλίνονται :

ὁ ἀληθής, ὁ εὐσεβής, ὁ συνήθης (γεν. πληθ. συνήθων), τὸ χεῖλος (γεν. πληθ. χεϊλέων), ὄρος (γεν. πληθ. τῶν ὀρέων), ὁ ὑγιής, τὸ εὐώδες ἄνθος (πληθ. τῶν εὐωδῶν ἀνθέων).

Γύμν. 33ον.—Τρέφον εἰς τὸν ἐνικὸν τὰς ἐξῆς προτάσεις.

Τὰ ὄρη εἶναι ὑγιεινὰ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Οἱ ἰχθύες εἶναι τροφή τῶν ἀνθρώπων. Οἱ εὐσεβεῖς προσεύχονται τακτικῶς. Τὰ ἐπιμελῆ παιδιὰ ἀγαπῶνται ὑπὸ τῶν διδασκάλων, τὰ δὲ ἀμελῆ τιμωροῦνται. Τὰ τεῖχη τῆς πόλεως εἶναι ἰσχυρά.

§ 155. Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκά εἰς **ης** σχηματίζουσι τὴν ἐν. ὄνομ. ὁμοίαν μὲ τὸ θέμα, ἐκτείνουσι δὲ μόνον τὸ θεματικὸν φωνῆεν **ε** εἰς **η**, τὴν δὲ κλητικὴν ἔχουσι ὁμοίαν μὲ τὸ θέμα.

§ 156. Τὰ οὐδέτερα, ἂν μὲν εἶναι ἐπίθετα, σχηματίζουσι τὴν ἐνικήν ὀνομαστικὴν ὁμοίαν μὲ τὸ θέμα, ἂν δὲ εἶναι οὐσιαστικά, τρέπουσι τὸ **ε** εἰς **ο**· ὡς θέμα ἐπιμελεσ-ὄνομ. ἐπιμελές, θέμ. θερεσ-ὄνομ. θέρος.

§ 157. Ὁ χαρακτήρ **σ** μεταξὺ φωνηέντων ἀποβάλλεται· τὰ δὲ φωνήεντα συναιροῦνται· ὡς ἐπιμελεσ-ος=ἐπιμελέος=ἐπιμελοῦς.

Ἐνικός ἀριθμός.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν. ὁ ἡδύς	τὸ ἡδῦ	οἱ ἡδεῖς	τὰ ἡδέα
Γεν. τοῦ ἡδέος	τοῦ ἡδέος	τῶν ἡδέων	τῶν ἡδέων
Δοτ. τῷ ἡδεῖ(έι)	τῷ ἡδεῖ(έι)	τοῖς ἡδέσι	τοῖς ἡδέσι
Αἰτ. τὸν ἡδύν	τὸ ἡδῦ	τοὺς ἡδεῖς	τὰ ἡδέα
Κλ. ᾧ ἡδῦ	ᾧ ἡδῦ	ᾧ ἡδεῖς	ᾧ ἡδέα

Μονοσύλλαβα.

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὄν. ὁ μὴν	παῖς	μῦς	ἡ αἶξ	τὸ φῶς
Γεν. τοῦ μηνός	παιδός	μυός	τῆς αἰγός	τοῦ φωτός
Δοτ. τῷ μηνί	παιδί	μυί	τῇ αἰγί	τῷ φωτί
Αἰτ. τὸν μῆνα	παῖδα	μῦν	τὴν αἶγα	τὸ φῶς
Κλ. ὦ μὴν	παῖ	μῦ	ὦ αἶξ	ὦ φῶς

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν. οἱ μῆνες	παῖδες	μῦες	αἱ αἶγες	τὰ φῶτα
Γεν. τῶν μηνῶν	παιδῶν	μυῶν	τῶν αἰγῶν	τῶν φώτων
Δοτ. τοῖς μηνσί	παισὶ	μυσὶ	ταῖς αἰξί	τοῖς φωσὶ
Αἰτ. τοὺς μῆνας	παῖδας	μῦς	τάς αἶγας	τὰ φῶτα
Κλ. ὦ μῆνες	παῖδες	μῦες	ὦ αἶγες	ὦ φῶτα

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν μονοσυλλάβων.

§ 158. Τὰ μονοσύλλαβα ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης· μὴν, μηνός, μηνί, μηνῶν, μηνί· αἶξ, αἰγός, αἰγί, αἰγῶν, αἶξι.

§ 159. Ἐξαιροῦνται δὲ τὰ ἐξῆς μονοσύλλαβα, τὰ ὅποια εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγούσης· ὡς παῖς (παίδων), δᾶς (δάδων), φῶς (φώτων), οὔς (ῶτων), θῶς (θῶων), Τρῶς (Τρώων), πᾶς (πάντων, δοτ. πᾶσι).

§ 160. Τὰ οὐδέτερα μονοσύλλαβα περισπῶνται· ὡς πῦρ, φῶς, οὔς, ἔτι δὲ καὶ τὸ πᾶν.

§ 161. Ἐκ τῶν ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν περισπῶνται ὅσα σχηματίζουν τὴν αἰτιατικὴν εἰς ν· ὡς δρυς (δρῦν), μῦς (μῦν), ἀλλὰ τὸ μὴν σχηματίζει αἰτιατικὴν μῆνα, ἔτι δὲ τὸ πᾶς, γλαῦξ καὶ τὰ συνηρημένα παῖς καὶ Θραῖξ.

Ὄνόματα πρὸς ἄσκησιν.

Ἡ δρυς, ἡ θριξ (τριχός), ἡ ρίς, ἡ πλάξ, ἡ φλέψ, ἡ χεῖρ, ὁ βλάξ, ὁ ποὺς (ποδός), ἡ νύξ (νυκτός), τὸ οὖς (ῶτός), ἡ προῖξ (προιχός), ὁ πᾶς, ὁ χήν, ὁ γύψ, ὁ βοῦς.

Γύμν. 34ον.—Τόνισον τὰς κάτωθι λέξεις ὀρθῶς.

Ὁ βους εἶναι ζῶον χρησιμωτάτον. Μεταβαίνω ἐκ τῶν φωτῶν εἰς τὸ σκοιός. Ἡ γαλή εἶναι ἀσπονδὸς ἐχθρὸς τοῦ μυός. Ἡ ὄρυς εἶναι φυτὸν καρποφόρον. Ὁ χην καὶ ὁ γυψ εἶναι πτηνα. Τὸ πυρ δίδει φῶς καὶ θερμότητα. Δια τῆς χειρὸς ἐργαζομεθα, δια τῶν ποδῶν περιπατοῦμεν, δια τῶν ὠτῶν ἀκουομεν, δια τῆς ῥίνας ὀσφραϊνομεθα. Τῶν καλῶν παιδῶν ἡ ἀνατροφή εἶναι ἀρίστη.

Ὀλοπαθῆ συνηρημένα ὀνόματα τῆς γ' κλίσεως.

§ 162. Τὰ ὀλοπαθῆ συνηρημένα κλίνονται κατὰ τὰ ἐξῆς παραδείγματα καὶ ἔχουσι θέμα λῆγον εἰς **-VT-**.

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὄν. ὁ τιμ(άων)-τιμῶν		ποι(έων)-ποιῶν		δηλ(όων) δηλῶν
Γεν. τοῦ τιμ(άοντος)-ῶντος		ποι(έοντος)-οῦντος		δηλ(έοντος)-οῦντος
Δοτ. τῷ τιμῶντι		ποιοῦντι		δηλοῦντι
Αἰτ. τὸν τιμῶντα		ποιοῦντα		δηλοῦντα
Κλ. ὦ τιμῶν		ποιῶν		δηλῶν

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν. οἱ τιμῶντες		ποιοῦντες		δηλοῦντες
Γεν. τῶν τιμώντων		ποιούντων		δηλούντων
Δοτ. τοῖς τιμῶσι		ποιούσι		δηλοῦσι
Αἰτ. τοὺς τιμώντας		ποιούντας		δηλούντας
Κλ. ὦ τιμῶντες		ποιούντες		δηλούντες

Ἐνικός ἀριθμός.

	(τιμάων)		(ποιέων)
Ὄν. τὸ τιμῶν			ποιοῦν
Γεν. τοῦ τιμῶντος			ποιούντος
Δοτ. τῷ τιμῶντι			ποιοῦντι
Αἰτ. τὸ τιμῶν			ποιοῦν
Κλ. ὦ τιμῶν			ποιοῦν

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν. τὰ τιμῶντα		ποιοῦντα
Γεν. τῶν τιμώντων		ποιούντων
Δοτ. τοῖς τιμῶσι		ποιούσι
Αἰτ. τὰ τιμῶντα		ποιούντα
Κλ. ὦ τιμῶντα		ποιούντα

<i>Ἐνικός ἀριθμός.</i>	<i>Πληθυντικός ἀριθμός.</i>	
(Ἐνοφῶν)	(δηλόων)	
Ἦν. ὁ Ἐνοφῶν	τὸ δηλοῦν	τὰ δηλοῦντα
Γεν. τοῦ Ἐνοφῶντος	τοῦ δηλοῦντος	τῶν δηλοῦντων
Δοτ. τῷ Ἐνοφῶντι	τῷ δηλοῦντι	τοῖς δηλοῦσι
Αἰτ. τὸν Ἐνοφῶντα	τὸ δηλοῦν	τὰ δηλοῦντα
Κλ. ὦ Ἐνοφῶν	ὦ δηλοῦν	ὦ δηλοῦντα

Οὕτω κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς :

Κατὰ τὸ (ὁ τιμάων) τιμῶν· ὁ μελετῶν, ὁ γελῶν, ὁ ἀγαπῶν, ὁ νικῶν, ὁ ἐρωτῶν, ὁ βοῶν.

Κατὰ τὸ (ὁ ποιέων) ποιῶν· ὁ ἐπαινῶν, ὁ βοηθῶν, ὁ καλῶν, ὁ ζητῶν, ὁ ἀπειλῶν, ὁ ἀσθενῶν, ὁ εὐτυχῶν.

Κατὰ τὸ (ὁ δηλόων) δηλῶν· ὁ ἀξιῶν, ὁ στεφνῶν, ὁ μισθῶν, ὁ ζημιῶν.

Κατὰ τὸ (τιμάων) τιμῶν· τὸ μελετῶν, τὸ νικῶν, τὸ ἀγαπῶν.

Κατὰ τὸ (ποιέων) ποιῶν· τὸ εὐτυχοῦν, τὸ βοηθοῦν, τὸ ζητοῦν, τὸ ἀπειλοῦν, τὸ κλοῦν.

Κατὰ τὸ (δηλόων) δηλοῦν· τὸ ζημιοῦν, τὸ ἐλευθεροῦν, τὸ στεφανοῦν, τὸ μισθοῦν.

Ἄνωμαλα ὀνόματα.

§ 163. Ἄνωμαλα ὀνόματα ὀνομάζονται ὅσα δὲν κλίνονται κανονικῶς ὅπως τὰ ἄλλα, ἐκ τῆς ἀνωμαλίας δέ, τὴν ὁποῖαν παρουσιάζουσιν εἰς τὴν κλίσειν των, διαιροῦνται εἰς ἑτερόκλιτα, μεταπλαστά, ἑλλειπτικά, ἰδιόκλιτα καὶ ἄκλιτα.

Α' Ἐτερόκλιτα.

§ 164. Ἐτερόκλιτα λέγονται ὅσα ὀνόματα ἐκ μιᾶς ὀνομαστικῆς σχηματίζουσι μίαν ἢ περισσοτέρας πτώσεις κατὰ δύο κλίσεις· ὡς τὸ ὄνομα Σωκράτης ἔχει αἰτιατικὴν Σωκράτη (κατὰ τὴν τρίτην κλίσειν) καὶ Σωκράτην (κατὰ τὴν πρώτην κλίσειν). Οὕτω κλίνεται καὶ ὁ Δημοσθένης, ὁ Ἴπποκράτης κλπ.

Β' Μεταπλαστά.

§ 165. Μεταπλαστά λέγονται ὅσα ὀνόματα σχηματί-

ζουσι μίαν ἢ καὶ περισσοτέρας πτώσεις αὐτῶν ἐκ θέματος ἀχρήστου ἐν τῇ ὀνομαστικῇ, κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς :

**Ενικός ἀριθμός.*

Ὄν. ἡ γυνή	τὸ γόνυ	δῶρυ	πῦρ
Γεν. τῆς γυναικὸς	τοῦ γόνατος	δόρατος	πυρός
Δοτ. τῇ γυναικί	τῷ γόνατι	δόρατι, ὄρατι	πυρὶ
Αἰτ. τὴν γυναικᾶ	τὸ γόνυ	δῶρυ	πῦρ
Κλ. ᾧ γόνατι	ᾧ γόνυ	δῶρυ	πῦρ

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν. αἱ γυναῖκες	τὰ γόνατα	δόρατα	πυρᾶ
Γεν. τῶν γυναικῶν	τῶν γονάτων	δοράτων	πυρῶν
Δοτ. ταῖς γυναιξί	τοῖς γόνασι	δόρασι	πυροῖς
Αἰτ. τὰς γυναικᾶς	τὰ γόνατα	δόρατι	πυρᾶ
Κλ. αἷ γυναῖκες	αἷ γόνασι	δόρατι	πυρᾶ

**Ενικός ἀριθμός.*

Ὄν. ὁ κύων	ὄνειρος (τὸ ὄνειρον)	σίτος	τὸ δάκρυον
Γεν. τοῦ κυνὸς	ὄνειρου (ὄνειρατος)	σίτου	τοῦ δακρύου
Δοτ. τῷ κυνὶ	ὄνειρῳ (ὄνειρατι)	σίτῳ	τῷ δακρύῳ
Αἰτ. τὸν κύνα	ὄνειρον	σίτον	τὸ δάκρυον
Κλ. ᾧ κύων	ὄνειρε	σίτε	ᾧ δάκρυον

Πληθυντικός ἀριθμός

Ὄν. οἱ κύνες	ὄνειροι (ὄνειρατα)	σίτα	τὰ δάκρυα
Γεν. τῶν κυνῶν	ὄνειρων	σιτῶν	τῶν δακρύων
Δοτ. τοῖς κυσὶ	ὄνειροις	σίτοις	τοῖς δακρύοις ὑσι
Αἰτ. τοὺς κύνας	ὄνειρους	σίτα	τὰ δάκρυα
Κλ. αἷ κύνες	ὄνειροι	σίτα	αἷ δάκρυα

**Ενικός ἀριθμός.*

Ὄν. ὁ πρέσβευτῆς	τὸ ὕδωρ	τὸ στάδιον
Γεν. τοῦ πρέσβευτοῦ	τοῦ ὕδατος	τοῦ σταδίου
Δοτ. τῷ πρέσβευτῇ	τῷ ὕδατι	τῷ σταδίῳ
Αἰτ. τὸν πρέσβευτὴν	τὸ ὕδωρ	τὸ στάδιον
Κλ. ᾧ πρέσβευτᾷ	ᾧ ὕδωρ	ᾧ στάδιον

Πληθυντικός ἀριθμός

Ὄν. οἱ πρέσβεις	τὰ ὕδατα	οἱ στάδιοι
Γεν. τῶν πρέσβεων	τῶν ὑδάτων	τῶν σταδίων
Δοτ. τοῖς πρέσβεσι	τοῖς ὕδασι	τοῖς σταδίοις
Αἰτ. τοὺς πρέσβεις	τὰ ὕδατα	τοὺς σταδίους
Κλ. αἷ πρέσβεις	αἷ ὕδατα	αἷ στάδιοι

Ὁ ἔγγελος, τοῦ ἐγγέλου, τῷ ἐγγέλου, τὸν ἔγγελον, ὦ ἔγγε-
 λος· οἱ ἐγγέλοι, τῶν ἐγγέλων, τοῖς ἐγγέλοι, τοὺς ἐγγέλους, ὦ
 ἐγγέλοι. Ὁ μάρτυς, τοῦ μάρτυρος, τῷ μάρτυρι, τὸν μάρτυρα, ὦ
 μάρτυς· οἱ μάρτυρες, τῶν μαρτύρων, τοῖς μάρτυσι, τοὺς μάρτυρας,
 ὦ μάρτυρες. Ὁ Ζεὺς, τοῦ Διός, τῷ Δίῳ, τὸν Δία, ὦ Ζεῦ. Ὁ Ἄρης,
 τοῦ Ἄρεως, τῷ Ἄρει, τὸν Ἄρη καὶ Ἄρην, ὦ Ἄρες.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

Ὄν. τὸ	οὖς	φρέαρ	τὰ ὦτα	φρέατα
Γεν. τοῦ	ὠτός	φρέατος	τῶν ὠτων	φρέατων
Δοτ. τῷ	ὠτί	φρέατι	τοῖς ὠσί	φρέασι
Αἰτ. τὸ	οὖς	φρέαρ	τὰ ὦτα	φρέατα
Κλ. ὦ	οὖς	φρέαρ	ὦ ὦτα	φρέατα

Γ' Ἰδιόκλητα.

§ 166. Ἰδιόκλητα λέγονται ὅσα κλίνονται κατ' ἴδιαν
 κλίσειν καὶ ἀπαντῶσι μόνον εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν καὶ περι-
 σπῶνται εἰς ὅλας τὰς πτώσεις, λήγουσι δὲ εἰς **-ας, -ης,**
-υς, -ευς καὶ κλίνονται ὡς ἐξῆς :

Ὁ Μηνᾶς,	τοῦ Μηνᾶ,	τῷ Μηνᾶ,	τὸν Μηνᾶν,	ὦ Μηνᾶ.
Ὁ Θωμᾶς,	τοῦ Θωμᾶ,	τῷ Θωμᾶ,	τὸν Θωμᾶν,	ὦ Θωμᾶ.
Ὁ Φιλῆς,	τοῦ Φιλῆ,	τῷ Φιλῆ,	τὸν Φιλῆν,	ὦ Φιλῆ.
Ὁ Διονῦς,	τοῦ Διονῦ,	τῷ Διονῦ,	τὸν Διονῦν,	ὦ Διονῦ.
Ὁ Ἰησοῦς,	τοῦ Ἰησοῦ,	τῷ Ἰησοῦ,	τὸν Ἰησοῦν,	ὦ Ἰησοῦ.

Ὁ Κοσμᾶς, τοῦ Κοσμᾶ· ὁ παπᾶς, τοῦ παπα· ὁ φαγᾶς, τοῦ
 φαγα· ὁ ψωμᾶς, τοῦ ψωμᾶ, πληθ. οἱ ψωμάδες· ὁ ἀλευρᾶς, πληθ.
 οἱ ἀλευράδες.

Γύμν. 35ον.—Κλῖνον τὰ ἐξῆς ὀνόματα.

Ὁ Κωστής, ὁ φαγᾶς, ὁ ἀλευρᾶς, ὁ ψωμᾶς.

Δ' Ἐλλειπτικά.

§ 167. Ἐλλειπτικά λέγονται ὅσα ὀνόματα ἀπαντῶσιν
 εἰς ἓνα μόνον ἀριθμὸν ἢ εἰς τινὰς πτώσεις.

Ἐλλειπτικά κατ' ἀριθμὸν εἶναι·

α') τὰ κύρια ὀνόματα· π.χ. Ἀριστείδης, Σωκράτης, Γεώργιος, Ἰωάννης, Ἑλλάς, Ἀθηναί, Θῆβαι, Ὑμητός, Δῆλος, Εὐβοία.

β') τὰ ὀνόματα τῶν ἐορτῶν· π.χ. τὰ Ὀλύμπια, τὰ Παναθηναία, τὰ Χριστούγεννα, τὰ Θεοφάνεια, τὰ Φῶτα.

γ') τὰ ὀνόματα γῆ, αἰθῆρ, δυσμαί, ἐτῆσαι, ἔγκατα.
Ἐλλειπτικά κατὰ πτώσεις εἶναι·

α') τὸ ὄνομα, τὸ ὄφελος, ἔχοντα μόνον ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν.

β') ἡ γενικὴ μάλῃς, μόνον ἐν τῇ φράσει ὑπὸ μάλῃς = ὑπὸ τὴν μασχάλην.

Ε'. Ἀκλιτα.

§ 168. Ἀκλιτα λέγονται ὅσα ὀνόματα δὲν κλίνονται· εἶναι δὲ ταῦτα·

α') ξενικά τινα ὀνόματα· ὡς Ἀδάμ, Δαυὶδ, Ἰωσήφ, Πάσχα, Ἱερουσαλήμ.

β') τὰ ὀνόματα τῶν γραμμάτων, ὡς τὸ ἄλφα, τὸ βῆτα κλ.

Περὶ παραγωγῆς.

Οἶκος = οἰκίσκος * δένδρον = δενδρούλλιον

κῆπος = κηπάριον Ὅμηρος = ὀμηρίδιον

θύρα = θυρίδιον Γεώργιος = Γεωργιάδης

Κόρινθος = Κορίνθιος Ἀσία = Ἀσιανός.

Αἱ λέξεις, αἱ ὅποια δὲν παράγονται ἀπὸ ἄλλας λέξεις λέγονται **πρωτότυποι**.

Οὐσιαστικὰ παράγωγα ἐξ οὐσιαστικῶν.

Ταῦτα παράγονται μὲ τὰς ἐξῆς καταλήξεις·

-**ίσκος**· ὡς χιτῶν—χιτων-**ίσκος**=(μικρὸς χιτῶν)

-**ίς**· ὡς θύρα—θυρ-**ίς**=(μικρὰ θύρα)

-ιον·	ὡς μάχαιρα-μαχαίρ-ιον
-ίδιον·	ὡς νῆσος-νησ-ίδιον=(μικρὰ νῆσος)
-άριον·	ὡς κῆπος-κηπ-άριον=(μικρὸς κῆπος)
-ύλλιον·	ὡς ἄνθος-άνθ-ύλλιον=(μικρὸν ἄνθος)
-άφιον·	ὡς χώρα-χωρ-άφιον=(μικρὰ χώρα)
-ύφιον·	ὡς ζῶον-ζω-ύφιον=(μικρὸν ζῶον).

Τὰ παράγωγα μὲ τὰς ἀνωτέρω καταλήξεις λέγονται **ὑποκοριστικά**· τὰ μεταχειριζόμεθα δέ, ὅταν θέλωμεν ἢ νὰ σμικρύνωμεν ἢ νὰ περιφρονήσωμέν τινα.

Γύμν. 3βον.—Παράγαγε ἐκ τῶν ἐπομένων οὐσιαστικῶν καὶ διὰ τῶν καταλήξεων -ίσκος, -ίς, -ιον, -ίδιον, -άριον, -ύλλιον, -άφιον καὶ -ύφιον ὑποκοριστικά.

Ἄνθρωπος, νεανίας, οἶκος, ἀστήρ, ναός, οὐρανός, λόφος, νῆσος, χεῖρ, ἀλέκτωρ, παῖς, κτεῖς (κτέν-), ἔρnis, ῥάβδος, μέρος, ξίφος, σκάφος, χοῖρος, ὄδους, λέξις (λέξε-), πῶλος, κῆπος, κύων, μόσχος, πτύον, ἄνθος, δένδρον, χώρα, ζῶον.

ΟΝΟΜΑΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

§ 169. Αἱ λέξεις αἱ ὅποια φανερόνους τὴν ποιότητα ἢ τὴν ιδιότητα τοῦ οὐσιαστικοῦ λέγονται ἐπίθετα· ὡς ὁ καλὸς πατήρ, ἡ καλὴ μήτηρ, τὸ καλὸν παιδίον· ὁ εὐτυχῆς ἀνὴρ, ἡ εὐτυχῆς γυνή, τὸ εὐτυχὲς τέκνον.

§ 170. Τὰ ἐπίθετα ἔχουσι τρία γένη, ἀρσενικόν, θηλυκὸν καὶ οὐδέτερον.

§ 171. Τρικατάληκτα ἐπίθετα ὀνομάζονται ὅσα ἔχουσι χωριστὴν κατάληξιν δι' ἕκαστον γένος· ὡς ἀγαθός, ἀγαθή, ἀγαθόν.

§ 172. Τὰ ἐπίθετα τὰ ὅποια ἔχουσι δύο μόνον καταλήξεις, ἦτοι μίαν διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν καὶ ἄλλην διὰ τὸ οὐδέτερον, ὀνομάζονται δικατάληκτα· ὡς ὁ ἀμελής ἢ ἀμελής, τὸ ἀμελές.

Αἱ καταλήξεις τῶν τρικατάληκτων ἐπιθέτων εἶναι αἱ ἐξῆς:

Ἄρσ.	θηλ.	οὐδ.			
-ος	-η	-ον	ὁ καλός	ἡ καλή	τὸ καλόν
-ος	-α	-ον	ὁ ἅγιος	ἡ ἅγια	τὸ ἅγιον
-οῦς	-ᾶ	-οῦν	ὁ πορφυροῦς	ἡ πορφυρά	τὸ πορφυροῦν
-υς	-εια	-υ	ὁ ταχύς	ἡ ταχεῖα	τὸ ταχὺ
-εις	-εσσα	-εν	ὁ χαρῖεις	ἡ χαρίεσσα	τὸ χαρίεν
-ας	-ασα	-αν	ὁ πᾶς	ἡ πᾶσα	τὸ πᾶν
-ας	-αινα	-αν	ὁ μέλας	ἡ μέλαινα	τὸ μέλαν

Γύμν. 37ον.—Εὔρετε καὶ τὰ τρία γένη τῶν ἐξῆς ἐπιθέτων.

Ὁ τίμιος, ὁ δροσερός, ὁ δειλός, ὁ ξύλινος, ὁ γλυκός, ὁ ξηρός,
ὁ μέλας, ὁ καθαρός, ὁ μικρός, ὁ γενναῖος, ὁ ὠραῖος, ὁ πονηρός,
ὁ παχύς, ὁ ὀξύς, ὁ φίλος, ὁ ξένος.

ὁ ὠραῖος	ἡ ὠραία
ὁ πονηρός	ἡ πονηρά
ὁ σοφός	ἡ σοφή

§ 173. Τὰ ἐπίθετα, τὰ ὅποια λήγουσιν εἰς **-ος** καὶ ἔχουσι πρὸ τοῦ **-ος** φωνῆν ἢ **ρ**, σχηματίζουσι τὸ θηλυκὸν εἰς **-α**, ἐκτὸς τοῦ ὄγδοος, ὄγδῳ, ὄγδοον. Ὅσα δὲ ἔχουσι πρὸ τοῦ **-ος** σύμφωνον, σχηματίζουσι τὸ θηλυκὸν εἰς **-η**.

§ 174. Αἱ καταλήξεις τῶν δικαταλήκτων ἐπιθέτων εἶναι αἱ ἐξῆς·

Ἄρσ.	θηλ.	οὐδ.			
-ος	-ος	-ον	ὁ εὐθυμος	ἡ εὐθυμος	τὸ εὐθυμον
-ῆς	-ῆς	-ές	ὁ ἐπιμελής	ἡ ἐπιμελής	τὸ ἐπιμελές
-ων	-ων	-ον	ὁ εὐδαίμων	ἡ εὐδαίμων	τὸ εὐδαίμον
-ους	-ους	-ουν	ὁ εὐπλοῦς	ἡ εὐπλοῦς	τὸ εὐπλοῦν
-ις	-ις	-ι	ὁ εὐχαρῖς	ἡ εὐχαρῖς	τὸ εὐχαρι.

Γύμν. 38ον.—Εὔρετε καὶ τὰ τρία γένη τῶν ἐξῆς δικαταλήκτων ἐπιθέτων.

Ὁ εὐτυχής, ὁ ἀληθής, ὁ ἔντιμος, ὁ πολῦτιμος, ὁ κόσμιος,
ὁ σώφρων, ὁ εὖνους, ὁ εὐελπίς, ὁ ἀγρυπνός, ὁ ἀνίκανος, ὁ ἥσυχος,
ὁ ἔνδοξος, ὁ περίφημος, ὁ εὐχρῶς, ὁ φιλόπατρις, ὁ ἀχαρῖς,
ὁ δῖπηχος, ὁ ἄσχημος, ὁ ἀμελής.

§ 175. Ἐπίθετά τινα, τὰ ὅποια ἔχουσι μίαν καὶ μόνην κατάληξιν διὰ τὰ δύο γένη, ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν, καὶ δὲν ἔχουσιν οὐδέτερον, λέγονται **μονοκατάληκτα**· π. χ. ὁ βλάξ, ἡ βλάξ· ὁ μύωψ, ἡ μύωψ· ὁ φυγᾶς, ἡ φυγᾶς· ὁ ἄπαις, ἡ ἄπαις.

§ 176. Τὰ ἐπίθετα κλίνονται κατὰ τὴν πρώτην, τὴν δευτέραν καὶ τὴν τρίτην κλίσειν καὶ συμφωνοῦσι μὲ τὸ οὐσιαστικὸν κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν.

Ὁ ἀμελής μαθητῆς	οἱ ἀμελεῖς μαθηταὶ
Ὁ ὠραῖος κῆπος	τὰ ὠραῖα δάση

Κλίνον τὰ ἐξῆς ὀνόματα·

Ὁ γενναῖος ἵππος, ἡ ἀγαθὴ κόρη, τὸ ὑψηλὸν ὄρος, ἡ ὠραία πόλις, ὁ δίκαιος κριτῆς, τὸ καθαρὸν ὕδωρ, ὁ πολῦτιμος ἀδάμας, ὁ χρυσοῦς σταυρὸς.

Γύμν. 39ον.—Εἰς ἐκάστην τῶν κατωτέρω φράσεων θές ἀντὶ τῆς — τὸ κατάλληλον ἐπίθετον καὶ μετάφρασε ταύτας εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν.

Ἄνθρωπος ἀγαθός, γυνὴ—παιδίον—. Ἴππος ὠραῖος, οἰκία—, ῥόδον—. Στρατιώτης γενναῖος, πράξις—, δῶρον—. Σταυρὸς χρυσοῦς, ἄλυσις—, ὠρολόγιον—. Γέροντος δυστυχῆς, γραῖα—, παιδίον—. Πολῦτιμος ἀδάμας, καρφίς—, κόσμημα—. Φιλόπονος μαθητῆς, μαθήτρια—, τέκνον—. Τόπος ἀσφαλῆς, θέσις—, οἰκοδόμημα—. Στρατηγὸς ἐνδοξος, μάχη—, ἔθνος—. Οἶκος εὐήλιος, οἰκία—, δωμάτιον—. Δίσκος ἀργυροῦς, φιάλη—, κοχλιάριον—. Πατὴρ σώφρων, μήτηρ—, κοράσιον—.

Γύμν. 40όν.— Συμπλήρωσον τὰς κάτωθι προτάσεις θέτων ἀντὶ τῆς — τὸ κατάλληλον ἐπίθετον.

Ἡ ὕαλος εἶναι—. Ἡ γῆ εἶναι—. Τὸ ποτήριον αὐτὸ εἶναι—. Τὸ ὄρος εἶναι—. Ὁ μαθητῆς εἶναι—. Ὁ πύργος εἶναι πολὺ—. Ὁ χάρτης εἶναι—. Ἡ χιὼν εἶναι—. Ἡ τράπεζα εἶναι—. Ὁ ἀδάμας εἶναι—. Ἡ μαθήτρια εἶναι—. Αὐτὴ ἡ νεάνις εἶναι—. Ὁ πατὴρ εἶναι—. Ἡ μήτηρ εἶναι—. Τὸ δένδρον εἶναι—. Ἡ θάλασσα εἶναι—.

Ἐνώμαλα ἐπίθετα.

§ 177. Τὰ ἐπίθετα πολὺς, μέγας καὶ πρῶος κλίνονται ἀνωμάλως ὡς ἐξῆς :

Ἐνικός ἀριθμὸς

ᾠον. ὁ μέγας	ἢ μεγάλη	τὸ μέγα
Γεν. τοῦ μεγάλου	τῆς μεγάλης	τοῦ μεγάλου
Δοτ. τῷ μεγάλῳ	τῇ μεγάλῃ	τῷ μεγάλῳ
Αἰτ. τὸν μέγalon(μέγαν)	τὴν μεγάλην	τὸ μέγα
Κλ. ὦ μέγαλε(μέγα)	ὦ μεγάλη	ὦ μέγα

Πληθυντικός ἀριθμὸς.

ᾠον. οἱ μεγάλοι	αἱ μεγάλαι	τὰ μεγάλα
Γεν. τῶν μεγάλων	τῶν μεγάλων	τῶν μεγάλων
Δοτ. τοῖς μεγάλοις	ταῖς μεγάλαις	τοῖς μεγάλοις
Αἰτ. τοὺς μεγάλους	τάς μεγάλας	τὰ μεγάλα
Κλ. ὦ μεγάλοι	ὦ μεγάλαι	ὦ μεγάλα

Ἐνικός ἀριθμὸς.

ᾠον. ὁ πολὺς	ἢ πολλή	τὸ πολὺ
Γεν. τοῦ πολλοῦ	τῆς πολλῆς	τοῦ πολλοῦ
Δοτ. τῷ πολλῷ	τῇ πολλῇ	τῷ πολλῷ
Αἰτ. τὸν πολὺν	τὴν πολλήν	τὸ πολὺ
Κλ. ὦ πολὺς	ὦ πολλή	ὦ πολὺ

Πληθυντικός ἀριθμὸς

ᾠον. οἱ πολλοί	αἱ πολλαί	τὰ πολλὰ
Γεν. τῶν πολλῶν	τῶν πολλῶν	τῶν πολλῶν
Δοτ. τοῖς πολλοῖς	ταῖς πολλαῖς	τοῖς πολλοῖς
Αἰτ. τοὺς πολλοὺς	τάς πολλὰς	τὰ πολλὰ
Κλ. ὦ πολλοί	ὦ πολλαί	ὦ πολλὰ

Τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον τῶν ἀνωτέρω ἐπιθέτων σχηματίζουσι τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν κατὰ τὴν τρίτην κλίσειν, τὰς δὲ ἄλλας πτώσεις κατὰ τὴν δευτέραν. Τὸ δὲ θηλυκὸν κλίνεται ὁμαλῶς κατὰ τὴν πρώτην κλίσειν.

Ἐνικός ἀριθμὸς.

ᾠον. ὁ πρῶος	ἢ πραεῖα	τὸ πρῶον
Γεν. τοῦ πρῶου	τῆς πραεῖας	τοῦ πρῶου
Δοτ. τῷ πρῶῳ	τῇ πραεῖᾳ	τῷ πρῶῳ
Αἰτ. τὸν πρῶον	τὴν πραεῖαν	τὸ πρῶον
Κλ. ὦ πρῶε	ὦ πραεῖα	ὦ πρῶον

Ἡλληντικὸς ἀριθμὸς

Ὅν. οἱ πρᾶσι	αἱ πραεῖαι	τὰ πραέα
Γεν. τῶν πρᾶων	τῶν πραειῶν	τῶν πραέων
Δοτ. τοῖς πρᾶσις	ταῖς πραεῖαις	τοῖς πραέσι
Αἰτ. τοὺς πρᾶους	τὰς πραεῖας	τὰ πραέα
Κλ. ὦ πρᾶσι	ὦ πραεῖαι	ὦ πραέα

ΣΗΜ. Τὸ ἐπίθετον πολλὸς εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ οὐδετέρου γράφεται μὲ ἓν λ, τὰ δὲ λοιπὰ μὲ δύο λλ.

Γύμν. 41ον.—Ὁ πολλὸς καύσων βλάπτει τὰ ζῷα. Τὸ πολὺ ὕδωρ βλάπτει τὰ ἄνθη. Ὅστις ὠφελεῖ τὴν πατρίδα του εἶναι ἀνὴρ μέγας. Ὁ πολλὸς καὶ γενναῖος στρατὸς φέρει τὴν νίκην. Εἰς τὴν χώραν μας ποῖον ὄρος εἶναι μέγα :

Βαθμοὶ τῶν ἐπιθέτων.

1. Ὁ Πέτρος εἶναι φρόνιμος.
2. Ὁ Γεώργιος εἶναι φρονημώτερος τοῦ Πέτρου.
3. Ὁ Λεωνίδας εἶναι φρονημώτατος πάντων τῶν μαθητῶν.

Εἰς τὴν πρώτην (1) πρότασιν τὸ ἐπίθετον φρόνιμος φανερώνει ἀπλῶς μόνον ὅτι ὁ Πέτρος εἶναι φρόνιμος.

Εἰς τὴν δευτέραν (2) πρότασιν τὸ ἐπίθετον φρονημώτερος φανερώνει, ὅτι ὁ Γεώργιος εἶναι περισσότερον φρόνιμος τοῦ Πέτρου.

Εἰς τὴν τρίτην (3) πρότασιν τὸ ἐπίθετον φρονημώτατος φανερώνει, ὅτι ὁ Λεωνίδας εἶναι φρονημώτατος ἀπὸ ὅλους τῶν μαθητῶν.

§ 178. Τὰ ἐπίθετα λοιπὸν ἔχουσι τρεῖς βαθμοὺς. Ὁ πρῶτος βαθμὸς λέγεται θετικὸς, ὁ δεύτερος συγκριτικὸς καὶ ὁ τρίτος ὑπερθετικὸς.

ΣΗΜ. Τὰ συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ λέγονται μὲ ἓν ὄνομα παραθετικά.

Θετικὸς	συγκριτικὸς	ὑπερθετικὸς
σοφὸς	σοφώτερος	σοφώτατος
λεπτὸς	λεπτύτερος	λεπτότατος
γλυκὺς	γλυκύτερος	γλυκύτατος
ὑγιής	ὑγιέστερος	ὑγιέστατος
σώφρων	σωφρονέστερος	σωφρονέστατος

§ 179. Τὰ ἐπίθετα λαμβάνουσιν εἰς τὸ θέμα τὴν κατάληξιν **-τερος, ,τερx, -τερον** διὰ νὰ σχηματίσωσι τὸν συγκριτικὸν καὶ τὴν κατάληξιν **-τατος, -τάτη, -τατον** διὰ νὰ σχηματίσωσι τὸν ὑπερθετικὸν βαθμὸν.

§ 180. Τὰ εἰς **-τερος** συγκριτικὰ καὶ **-τατος** ὑπερθετικά γράφονται διὰ τοῦ **ο** μὲν, ὅταν ἢ πρὸ τοῦ **-οτερος** συλλαβὴ εἶναι μακρὰ, διὰ τοῦ **ω** δέ, ὅταν ἢ πρὸ τοῦ **-οτερος** συλλαβὴ εἶναι βραχεῖα· π.χ. ξηρός, ξηρότερος, ξηρότατος, νέος, νεώτερος, νεώτατος.

Γύμν. 42ον. — Γράφον τοὺς τρεῖς βαθμοὺς τῶν ἐξῆς ἐπιθέτων.

Ἐνδοξός, δίκαιός, νέος, εὐδαίμων, ταπεινός, ἀγαθός, ξηρός, εὐγενής, γενναῖός, τίμιος, βαρὺς, ἀληθής, γλυκὺς, ἅγιος, ἄξιός, ἰσχυρός, ἱκανός, παχύς, ἀμελής, ἀπλοῦς, ἐχθρός.

§ 181. Ἐπίθετά τινα γράφονται μὲ **ο**, ἂν καὶ ἔχουσι τὴν πρὸ τοῦ **-οτερος** συλλαβὴν βραχεῖαν. Τοῦτο δὲ γίνεται ὅταν ἀκολουθῶσι μετὰ τὴν βραχεῖαν συλλαβὴν δύο ἢ τρία σύμφωνα ἢ διπλοῦν ζ, ξ, ψ, καὶ τότε ἡ συλλαβὴ αὕτη λαμβάνεται ὡς μακρὰ καὶ λέγεται θέσει μακρὰ συλλαβή.

§ 182. Τὰ πλεῖστα τῶν εἰς **-ος** ἐπιθέτων ἔχουσι βραχὺ τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης καὶ σχηματίζουσι τὸ συγκριτικὸν καὶ ὑπερθετικὸν εἰς **-ωτερος** καὶ **-ωτατος** μὲ **ω**· π.χ.

δυνατός	δυνατώτερος	δυνατώτατος
ἀγαθός	ἀγαθώτερος	ἀγαθώτατος
ὠφέλιμος	ὠφελιμώτερος	ὠφελιμώτατος

§ 183. Ὅσα ὀνόματα ἐπίθετα λήγουσιν εἰς **-τιμος-θυμος, -ψυχος, -κίνδυνος, -χυμος, -λυπος**, ἔχουσι τὸ δίχρονον μακρὸν καὶ σχηματίζουσι τὸ συγκριτικὸν καὶ ὑπερθετικὸν εἰς **-ότερος** καὶ **-ότατος** μὲ **ο** π.χ. πολῦτιμος, πολυτιμότερος, πολυτιμότατος· προθύμος, προθυμότερος, προθυμότατος· εὐψυχος, εὐψυχότερος, εὐψυχότατος· ἐπικίνδυνος, ἐπικινδυνότερος, ἐπικινδυνότατος, εὐχυμος, εὐχυμότερος, εὐχυμότατος· περιλυπος, περιλυπότερος, περιλυπότατος.

Εὐδαιμόν (θ. εὐδαιμον-), εὐδαιμον-έστερος, εὐδαιμον-έστατος· σώφρων (θ. σωφρον-), σωφρον-έστερος, σωφρον-έστατος.

Τὰ εἰς **ων** ἐπίθετα ἔχουσι συγκριτικὸν εἰς **-εστερος** καὶ ὑπερθετικὸν εἰς **-εστατος**· ἐπίσης καὶ τὸ πένης ἔχει συγκριτικὸν πενέστερος καὶ ὑπερθετικὸν πενέστατος.

ΣΗΜ. Τὰ ἐπίθετα βλάξ, ἄρπαξ, λάλος, ὄσφαγος καὶ πλεονέκτης ἔχουσι συγκριτικὸν εἰς **-ιστερος** καὶ ὑπερθετικὸν εἰς **-ιστατος**· π. χ. βλάξ, βλακίστερος, βλακίστατος· ἄρπαξ, ἄρπαγίστερος, ἄρπαγίστατος κλπ.

§ 184. Τὰ ἐξῆς ἐπίθετα σχηματίζουν τὸν συγκριτικὸν καὶ ὑπερθετικὸν βαθμὸν ἀνωμάλως.

ἀγαθός, ἀγαθώτερος, ἀγαθώτατος.

ἀγαθός, ἀμείνων (οὐδ. ἄμεινον), ἄριστος.

ἀγαθός, βελτίων (οὐδ. βέλτιον), βέλτιστος.

καλός, καλύτερος (καλλίων, οὐδ. κάλλιον) κάλλιστος.

κακός, χειρότερος (χειρών, οὐδ. χειρὸν κακίων, οὐδ. κάκιον),
χειρίστος καὶ κάκιστος.

μέγας, μεγαλύτερος (μεῖζων, οὐδ. μεῖζον), μέγιστος.

μικρός, μικρότερος (ἐλάσσων, οὐδ. ἔλασσον), μικρότατος καὶ
ἐλάχιστος.

ὀλίγος, ὀλιγώτερος, ὀλίγιστος.

πολύς, πλειότερος καὶ περισσότερος (πλείων, οὐδ. πλείων).

ταχύς, ταχύτερος (θάσσων, οὐδ. θάσσον), τάχιστος.

§ 185. Τινὰ ἐπίθετα σχηματίζουν τὸν μὲν συγκριτικὸν μὲ τὰς καταλήξεις **-ίων** διὰ τὸ ἄρσεν. καὶ θήλ. καὶ **-ιον** διὰ τὸ οὐδέτερον, τὸ δὲ ὑπερθετικὸν μὲ τὰς καταλήξεις **-ιστος**, **-ιστη** **-ιστον**· ὡς αἰσυχρός, αἰσυχίων, αἰσχιστος· καλός, καλλίων, κλπ.

ΣΗΜ. Γράφον τὸν συγκριτικὸν καὶ ὑπερθετικὸν τῶν ἐξῆς ἐπιθέτων :

Μέγας, πολύς, κακός, ἄθλιος, λαμπρός, τερπνός, πικρός, φιλικός, ἀγνώμων, ἔνδοξος, ἅγιος, εἰλικρινής, φοβερός, πρόθυμος, ἰσχυρός, λάλος, ταπεινός, σῶφρων, πονηρός, εὐφυής, δυνατός, χρήσιμος, σκληρός, σοφός, ὠφέλιμος, ἄεπτός, ἔνδοξος, δξύς.

Γύμν. 43ον.—Γράψατε τὰ συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ τῶν ἐπιθέτων τῶν ἐξῆς φράσεων καὶ ἐπαναλαμβάνετε εἰς ἕκαστον βαθμὸν καὶ τὸ οὐσιαστικόν.

‘Ο ἐνδοξὸς ἀνὴρ. ‘Ο πρόθυμος μαθητής. ‘Ο σκληρὸς λίθος. Τὸ

πονηρὸν παιδίον. Τὸ πικρὸν φάρμακον. Ἡ ταπεινὴ θυγάτηρ. Τὸ
 ὄρατον πρόσωπον. Ὁ μέγας οἶκος. Ἡ εὐθυμος κόρη. Ἡ ἄδοξος
 φήμη. Ὁ λόγιος διδάσκαλος. Ὁ ὀξὺς πέλεκυς.

Ἀριθμητικά.

Εἰς ἐκάστην χεῖρα ὁ ἄνθρωπος ἔχει πέντε δακτύλους.
 Ἡ ἑβδομὸς ἔχει ἡμέρας ἑπτὰ.

§ 186. Αἱ λέξεις αἱ ὁποῖαι σημαίνουσι τὸν ἀριθμὸν,
 λέγονται ἀριθμητικά· διαιροῦνται δὲ εἰς ἐπίθετα, οὐσια-
 στικά καὶ ἐπιρρήματα.

§ 187. Τὰ ἀριθμητικὰ ἐπίθετα διαιροῦνται εἰς ἀπόλυτα,
 τακτικά, χρονικά, πολλαπλασιαστικά καὶ ἀναλογικά.

§ 188. Ἀπόλυτα εἶναι τὰ ὀνόματα τῶν ἀριθμῶν εἰς,
 μία, ἔν, δύο, τρεῖς, τρία, τέσσαρες, τέσσαρα, πέντε, ἕξ,
 ἑπτὰ, εἴκοσι, τριάκοντα κλπ.

§ 189. Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν κλίνονται μόνον
 τὸ εἰς, μία, ἔν, τὸ τρεῖς, τρία καὶ τὸ τέσσαρες, τέσσαρα·
 ὡς ἑξῆς.

ἀρσ.	θηλ.	οὐδ.	ἀρσ.	θηλ.	οὐδ.	ἀρσ.	θηλ.	οὐδ.
ὄν.	εἰς	μία	ἐν	δύο	τρεῖς	τρία	τέσσαρες	τέσσαρα
Γεν.	ἐνὸς	μιάς	ἐνὸς	δύο	τριῶν	τριῶν	τεσσάρων	τεσσάρων
Δοτ.	ἐνὶ	μιᾷ	ἐνὶ	δυσὶ	τρισὶ	τρισὶ	τέσσαρσι	τέσσαρσι
Αἰτ.	ἕνα	μίαν	ἐν	δύο	τρεῖς	τρία	τέσσαρας	τέσσαρα

§ 190. Τὰ ἄλλα ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ ἀπὸ τοῦ πέντε
 μέχρι τοῦ ἑκατὸν εἶναι ἄκλιτα, ἀπὸ δὲ τοῦ διακόσια μέχρι
 τοῦ χίλια κλίνονται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ὡς τρικα-
 τάληκτα ἐπίθετα· π. χ. οἱ διακόσιοι, αἱ διακόσια, τὰ
 διακόσια κλπ.

Γύμν. 44ον.—Γράψον τὰς ἀποκρίσεις τῶν ἑξῆς ἐρωτήσεων :

- Πόσα δράμια ἔχει ἡ ὀκά ;
- Πόσας ὀκάδας ἔχει ὁ στατήρ ;
- Πόσας σελίδας ἔχει ἡ Γραμματικὴ σου ;
- Πόσας ὥρας ἔχει τὸ ἡμερονύκτιον ;
- Πόσας ἡμέρας ἔχει ἡ ἑβδομάς ;
- Πόσας ἡμέρας ἔχει ὁ μῆν ;
- Πόσους μῆνας ἔχει τὸ ἔτος ;

§ 191. Τὰ τακτικά σημαίνουσι τὴν τάξιν ἢ τὴν σει-

ράν, τὴν ὁποῖαν ἔχει πρόσωπόν τι ἢ πράγμα· π.χ. πρῶτος, δεύτερος, τρίτος, τέταρτος, πέμπτος, ἕκτος, ἑβδομος, ὄγδοος, ἔνατος, δέκατος, εἰκοστός, τριακοστός κλπ.

Γύμν. 45ον — Γράψον τὰς ἀποκρίσεις τῶν ἐξῆς φράσεων :

Ποῖον γύμνασμα γράφεις σήμερον ;
 Ἡ ὁδὸς ἔχει πολλὰς θύρας κατὰ σειράν ;
 Ποῖαν θέσιν ἔχεις εἰς τὸ θρανίον σου ;
 Ποῖαν σειράν ἔχεις εἰς τὰς ἐξετάσεις ;
 Πόσοι ἦσαν οἱ ἄγιοι ἀπόστολοι ;

Ἀπόλυτα

1	εἰς μίαν ἐν
2	δύο
3	τρῆς, τρία
4	τέσσαρες, τέσσαρα
5	πέντε
6	ἕξ
7	ἑπτὰ
8	ὀκτὼ
9	ἐννέα
10	δέκα
11	ἐνδεκά
12	δωδέκα
13	δεκατρία
14	δεκατέσσαρα
15	δεκαπέντε
16	δεκαἕξ
17	δεκαεπτὰ
18	δεκαοκτὼ
19	δεκαεννέα
20	εἴκοσι
21	εἴκοσιν ἐν
30	τριακόνα
40	τεσσαράκοντα
50	πεντήκοντα
60	ἑξήκοντα
70	ἑβδομήκοντα

Τακτικά

α'	πρῶτος	πρώτη	πρῶτον
β'	δευτερος	δευτέρα	δεύτερον
γ'	τρίτος	-η	-ον
δ'	τέταρτος	-η	-ον
ε'	πέμπτος	-η	-ον
ς ¹⁾	ἕκτος	-η	-ον
ζ'	ἑβδομος	-η	-ον
η'	ὄγδοος	-η	-ον
θ'	ἔνατος	-η	-ον
ι'	δέκατος	-η	-ον
ια'	ἐνδέκατος	-η	-ον
ιβ'	δωδέκατος	-η	-ον
ιγ'	δέκατος	τρίτος	
ιδ'	δέκατος	τέταρτος	
ιε'	δέκατος	πέμπτος	
ις'	δέκατος	ἕκτος	
ιζ'	δέκατος	ἑβδομος	
ιη'	δέκατος	ὄγδοος	
ιθ'	δέκατος	ἔνατος	
κ'	εἰκοστός		
κα'	εἰκοστὸς	πρῶτος	
λ'	τριακοστός		
μ'	τεσσαρακοστός		
ν'	πεντηκοστός		
ξ'	ἑξηκοστός		
ο'	ἑβδομηκοστός		

¹⁾ Τὸ ς λέγεται σίγμα.

§ 192. Τὰ χρονικά σημαίνουνσι τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν γίνεται τι καὶ καταλήγουσιν εἰς **-αιος** π. χ. Λάζαρος ἀνέστη τεταρταῖος = τὴν τετάρτην ἡμέραν. Ἦλθον τριταῖος = ἦλθον τὴν τρίτην ἡμέραν. Τεταρταῖος πυρετὸς = πυρετὸς ὅστις ἔρχεται κατὰ πᾶσαν τετάρτην ἡμέραν = κάθε τέσσαρας ἡμέρας.

§ 193. Τὰ πολλαπλασιαστικά σημαίνουνσιν ἐκ πόσων μερῶν σύγκειται τι καὶ λήγουσιν εἰς **-πλοῦς** π. χ. διπλοῦς, τριπλοῦς, τετραπλοῦς.

§ 194. Τὰ ἀναλογικά σημαίνουνσι ποσάκις τι εἶναι μεγαλύτερον ἄλλου καὶ λήγουσιν εἰς **-πλάσιος** π. χ. διπλάσιος, τριπλάσιος, πενταπλάσιος.

§ 195. Τὰ οὐσιαστικά ἀριθμητικά εἶναι ἢ μονάς, καὶ ὅσα σημαίνουνσιν ἄθροισμα μονάδων καὶ λήγουσιν εἰς **ας**, γεν. **αδος** π. χ. μονάς, δυάς, τριάς, τετράς, πεντάς, ἑξάς, δεκάς, δωδεκάς, ἑκατοντάς, κλπ.

§ 196. Τὰ ἀριθμητικά ἐπιρρήματα σημαίνουνσι πόσας φορές γίνεται τι καὶ λήγουσιν εἰς **ακίς** π. χ. τετράκις, πεντάκις, δεκάκις, χιλιάκις, πλὴν τῶν τριῶν πρώτων, τὰ ὅποια ἔχουσιν ἄλλην κατάληξιν ὡς ἅπαξ, δῖς, τρίς.

Γύμν. 46ον.— Ἐκ τῶν ἀκολουθῶν προτάσεων γράφων χωριστὰ τὰ ἀπόλυτα, τακτικά, χρονικά καὶ πολλαπλασιαστικά.

Ἡ ἑβδομάς ἔχει ἑπτὰ ἡμέρας. Τὸ εἶος ἔχει μῆνας δώδεκα. Τὸ ἡμερονύκτιον ἔχει εἴκοσι τέσσαρας ὥρας. Ἡ ὥρα ἔχει ἐξήκοντα πρῶτα λεπτά. Ὁ ἄνθρωπος ἔχει δύο χεῖρας. Ὁ μῆν ἔχει τέσσαρας ἑβδομάδας. Ὁ Ἰανουάριος εἶναι ὁ πρῶτος μῆν τοῦ ἔτους. Ὁ Δεκέμβριος εἶναι ὁ δωδέκατος. Τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων ἑορτάζομεν τὴν εἰκοστὴν πέμπτην τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου. Ὁ Χριστὸς ἀνέστη τὸν Λάζαρον τεταρταῖον. Ἦλθον τὴν προτεραίαν τῆς ἀναχωρήσεώς σου. Ὁ Γεώργιος εἶναι ἀπλοῦς τοῦς τρόπους. Ἄσκοπος ὁ νοῦς, διπλοῦς ὁ κόπος. Ἡ οἰκία μου εἶναι διπλασία τῆς ἰδικῆς σου. Τρώγω τὸ τριπλάσιον τοῦ πατρὸς μου.

§ 197. Τὰ ἀριθμητικά ὅλα θέλουσι δασεῖαν, πλὴν τῶν ὀκτώ, ἐννέα καὶ εἴκοσι, τὰ ὅποια θέλουσι ψιλῆν.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

Ἐγὼ (ὁ Δημήτριος) γράφω.

Σὺ (ἡ Ἑλένη) μελετᾷς.

Αὐτὸς (ὁ Πέτρος) τρώγει.

§ 198. Αἱ λέξεις ἐγὼ, σύ, αὐτός, τὰς ὁποίας μεταχειριζόμεθα ἀντὶ τῶν ὀνομάτων λέγονται **ἀντωνυμῖαι**.

Α'. Προσωπικαί.

§ 199. Αἱ **προσωπικαί** ἀντωνυμῖαι εἶναι τρεῖς, ὅσα εἶναι καὶ τὰ πρόσωπα τῆς ὀμιλίας· πρῶτον πρόσωπον εἶναι ὁ λαλῶν (ἐγὼ), δευτέρον πρόσωπον ὁ ἀκούων (σύ), τρίτον πρόσωπον ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος (αὐτός). Κλίνονται δὲ ὡς ἑξῆς.

Ἐνικός ἀριθμός.

α' πρόσωπον	β' πρόσωπον	γ' πρόσωπον
᾽Ον. Ἐγὼ	σύ	αὐτός
Γεν. ἐμοῦ καὶ μοῦ	σοῦ	αὐτοῦ
Δοτ. ἐμοὶ καὶ μοί	σοὶ	αὐτῷ
Αἰτ. ἐμὲ καὶ μέ	σέ	αὐτόν

Πληθυντικός ἀριθμός.

᾽Ον. ἡμεῖς	ὕμεις	αὐτοὶ	αὐταὶ	αὐτὰ
Γεν. ἡμῶν	ὕμῶν	αὐτῶν	αὐτῶν	αὐτῶν
Δοτ. ἡμῖν	ὕμῖν	αὐτοῖς	αὐταῖς	αὐτοῖς
Αἰτ. ἡμᾶς	ὕμας	αὐτοὺς	αὐτάς	αὐτὰ

§ 200. Αἱ **προσωπικαί** ἀντωνυμῖαι (ἐγὼ, σύ), θέλουσιν ὀξεῖαν μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, δοτικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, εἰς δὲ τὰς ἄλλας πτώσεις περισπωμένην.

Ἦλθεν ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ=ὁ διδάσκαλός του.

Ἐτιμώρησεν αὐτὸν=τὸν ἐτιμώρησεν.

§ 201. Πολλάκις μεταχειριζόμεθα τὰς πλαγίας πτώσεις τῆς ἀντωνυμίας αὐτὸς κατ' ἀποκοπὴν τῆς αὐ' ὡς τοῦ (=αὐτοῦ), τῷ (=αὐτῷ), τὸν (=αὐτόν), τὰς (=αὐτάς).

Εἶδον τὸν Ἰωάννην καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν.

Θὰ ὑπάγη αὐτὸς ὁ ἴδιος.

§ 202. Ὡς τρίτον πρόσωπον τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας μεταχειριζόμεθα τὴν αὐτός, αὐτή, αὐτό, ἢ ὅποια κλίνεται ὁμαλῶς ὡς ἐπίθετον τρικατάληκτον. Τὸ οὐδέτερον ἄνευ **v**.

§ 203. Ἡ ἀντωνυμία αὐτός, ὅταν ὀρίζῃ καὶ διακρίνῃ ἓν πρόσωπον ἢ ζῶον ἢ πρᾶγμα ἀπὸ ἄλλου λέγεται ὀριστική, ὅταν δ' ἐπαναλαμβάνῃ λέγεται ἐπαναληπτική.

Β' Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι.

ὁ ἐμός πατήρ	= ὁ ἰδικός μου πατήρ
ἡ ἐμή μήτηρ	= ἡ ἰδική μου μήτηρ
τὸ ἐμόν παιδίον	= τὸ ἰδικόν μου παιδίον
ὁ σός κῆπος	= ὁ ἰδικός σου κῆπος
ἡ σὴ οἰκία	= ἡ ἰδική σου οἰκία
τὸ σόν βιβλίον	= τὸ ἰδικόν σου βιβλίον
ὁ ἡμέτερος κῆπος	= ὁ ἰδικός μας κῆπος
ἡ ἡμέτερα οἰκία	= ἡ ἰδική μας οἰκία
τὸ ἡμέτερον κτῆμα	= τὸ ἰδικόν μας κτῆμα

ὁ ἡμέτερος κῆπος, ἡ ἡμέτερα οἰκία, τὸ ἡμέτερον κτῆμα.

§ 204. Αἱ λέξεις ἐμός, ἐμή, ἐμόν, σός, σή, σόν, ἡμέτερος, ἡμέτερα, ἡμέτερον, ἡμέτερος, ἡμέτερα, ἡμέτερον λέγονται **κτητικαὶ ἀντωνυμίαι**, διότι φανερώνουσι τὸν κτήτορα, ἥτοι τὸ πρόσωπον εἰς τὸ ὅποιον ἀνήκει τι· εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς καὶ κλίνονται ὡς τρικατάληκτα ἐπίθετα.

α') Ἐπὶ ἐνὸς κτήτορος.

Ἐνικός ἀριθμὸς

α' πρόσωπον

β' πρόσωπον

ἀρσ.	θηλ.	οὐδ.	ἀρσ.	θηλ.	οὐδ.
Ὄν. ἐμός	ἐμή	ἐμόν	σός	σή	σόν
Γεν. ἐμοῦ	ἐμῆς	ἐμοῦ	σοῦ	σῆς	σοῦ
Δοτ. ἐμῶ	ἐμῇ	ἐμῶ	σῶ	σῇ	σῶ
Αἰτ. ἐμόν	ἐμήν	ἐμόν	σόν	σήν	σόν
Κλ. ἐμέ	ἐμή	ἐμόν			

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὅν.	ἐμοὶ	ἐμαί	ἐμά	σοί	σαί	σά
Γεν.	ἐμῶν	ἐμῶν	ἐμῶν	σῶν	σῶν	σῶν
Δοτ.	ἐμοῖς	ἐμαῖς	ἐμοῖς	σοῖς	σαῖς	σοῖς
Αἰτ.	ἐμοὺς	ἐμάς	ἐμά	σοῦς	σάς	σά
Κλ.	ἐμοί	ἐμαί	ἐμά			

β') Ἐπὶ πολλῶν κτητόρων.

Ἐνικός ἀριθμός.

α' πρόσωπον			β' πρόσωπον			
ἀρα.	θηλ.	οὐδ.	ἀρα.	θηλ.	οὐδ.	
Ὅν.	ἡμέτερος	ἡμετέρα	ἡμέτερον	ὑμέτερος	ὑμετέρα	ὑμέτερον
Γεν.	ἡμετέρου	ἡμετέρας	ἡμετέρου	ὑμετέρου	ὑμετέρας	ὑμετέρου
Δοτ.	ἡμετέρῳ	ἡμετέρᾳ	ἡμετέρῳ	ὑμετέρῳ	ὑμετέρᾳ	ὑμετέρῳ
Αἰτ.	ἡμέτερον	ἡμετέραν	ἡμέτερον	ὑμέτερον	ὑμετέραν	ὑμέτερον
Κλ.	ἡμέτερε	ἡμετέρα	ἡμέτερον			

Πληθυντικός ἀριθμός

Ὅν.	ἡμέτεροι	ἡμέτεραι	ἡμέτερα	ὑμέτεροι	ὑμέτεραι	ὑμέτερα
Γεν.	ἡμετέρων	ἡμετέρων	ἡμετέρων	ὑμετέρων	ὑμετέρων	ὑμετέρων
Δοτ.	ἡμετέροις	ἡμετέραις	ἡμετέροις	ὑμετέροις	ὑμετέραις	ὑμετέροις
Αἰτ.	ἡμέτερους	ἡμετέρας	ἡμέτερα	ὑμετέρους	ὑμετέρας	ὑμέτερα
Κλ.	ἡμέτεροι	ἡμέτεραι	ἡμέτερα			

§ 205. Ἐντὶ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν, ἐμός, σός, ἡμέτερος, ὑμέτερος μεταχειρίζομεθα τὰς γενικὰς τῶν προσωπικῶν μόνας ἢ μετὰ τοῦ ἐπιθέτου ἰδικός.

§ 206. Ὡς κτητικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου λαμβάνεται ἡ γενικὴ τῆς προσωπικῆς ἀντωνίας αὐτός, ὡς τὸ βιβλίον αὐτοῦ.

Γύμν. 47ον.—Γράφον τὰς ἀκολουθοῦσας προτάσεις καὶ θέσον ἀντὶ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν τὰς γενικὰς τῶν προσωπικῶν.

Ὁ ἐμὸς διδάσκαλος. Ὁ ὑμέτερος φίλος. Ὁ σὸς πατήρ. Τὸ ἐμὸν βιβλίον. Τὸ σὸν ἔνδυμα. Ἡ ἡμετέρα πατρίς. Τὸ ἡμέτερον κτήμα. Ὁ σὸς υἱός. Τὸ ἐμὸν ἔνδυμα. Τὰς ἐμάς πράξεις. Αἱ ἐμαὶ μαθήτριά.

Γύμν. 48ον.—Γράψατε τὰς προσωπικὰς ἀντωνυμίας εἰς κτητικὰς.

Τὰ βιβλία σου. Τὰ τέκνα μας. Ὁ υἱός σου. Ἡ θυγάτηρ ἡμῶν. Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν. Οἱ γονεῖς ἡμῶν. Ὁ πατήρ ὑμῶν. Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν. Ἡ πατρίς ὑμῶν. Ἡ τράπεζα ὑμῶν.

Γ'. Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι.

Αὕτη εἶναι ἡ οἰκία μου.

Ἐκεῖνος εἶναι ὁ ἀδελφός μου.

Τάδε λέγει Κύριος.

§ 207. **Δεικτικῶς** ἀντωνυμίας ὀνομάζομεν ἐκείνας, τὰς ὁποίας μεταχειρίζομεθα ὅταν θέλωμεν νὰ δείξωμέν τι. Εἶναι δὲ αἱ ἑξῆς.

Οὗτος, αὕτη, τοῦτο—ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο—ὄδε, ἦδε, τόδε—τόσος, τόση, τόσον—τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο (ν)—τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο (ν).

§ 208. Ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο κλίνεται ὡς ἐπίθετον τριγενὲς καὶ τρικατάληκτον, τὸ δὲ σὺδέτερον δὲν ἔχει εἰς τὸ τέλος **ν**.

Ἐνικός ἀριθμὸς

Ὅν. οὗτος	αὕτη	τοῦτο
Γεν. τούτου	ταύτης	τούτου
Δοτ. τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ
Αἰτ. τοῦτον	ταύτην	τούτο
Κλ. οὗτος	αὕτη	

Πληθυντικός ἀριθμὸς

Ὅν. οὗτοι	αὗται	ταῦτα
Γεν. τούτων	τούτων	τούτων
Δοτ. τούτοις	ταύταις	τούτοις
Αἰτ. τούτους	ταύτας	ταῦτα

Ἐνικός ἀριθμὸς.

Ὅν. ὄδε	ἦδε	τόδε	ἐκεῖνος	ἐκείνη	ἐκεῖνο
Γεν. τοῦδε	τῆςδε	τοῦδε	ἐκείνου	ἐκείνης	ἐκείνου
Δοτ. τῷδε	τῆςδε	τῷδε	ἐκείνῳ	ἐκείνῃ	ἐκείνῳ
Αἰτ. τόνδε	τήνδε	τόδε	ἐκεῖνον	ἐκείνην	ἐκεῖνο

Πληθυντικός ἀριθμὸς.

Ὅν. οἷδε	αἷδε	τάδε	ἐκεῖνοι	ἐκεῖναι	ἐκεῖνα
Γεν. τῶνδε	τῶνδε	τῶνδε	ἐκείνων	ἐκείνων	ἐκείνων
Δοτ. τοῖςδε	ταῖςδε	τοῖςδε	ἐκείνοις	ἐκείναις	ἐκείνοις
Αἰτ. τοὺςδε	τάςδε	τάδε	ἐκείνους	ἐκείνας	ἐκεῖνα

§ 209. Αἱ ὄδε, ἦδε, τόδε εἶναι σύνθετοι ἐκ τοῦ ἄρθρου, τὸ ὁποῖον μόνον κλίνεται, καὶ τοῦ συνδέσμου **δε** μένοντος ἀκλίτου.

Γύμν. 49ον.— Κλῖνον τὰ ἐξῆς.

Ὅστις ὁ ἄνθρωπος. Αὕτη ἡ θυγάτηρ. Τοῦτο τὸ σχολεῖον.
Ἐκεῖνος ὁ ἵππος. Ἐκεῖνη ἡ ἀμπελος. Ἐκεῖνο τὸ ξίφος. Ὅδε ὁ φίλος. Ἦδε ἡ νεάνις. Τόδε τὸ βιβλίον.

Γύμν. 50όν.— Εἰς τὰς κάτωθι προτάσεις ἀντὶ τῆς — θῆς τὴν ἀομοίαν δεικτικὴν ἀντωνυμίαν.

Ὁ ἵππος—εἶναι ἄγριος. Ἡ οἰκία—εἶναι μεγάλη. Τὰ φυτὰ—εἶναι ἀειθαλῆ. Τὸ ὕδωρ—εἶναι πολὺ ἀκάθαρτον καὶ δὲν πίνετα. Ὁ υἱὸς—εἶναι μεγαλύτερος τῆς θυγατρὸς. Αἱ μαθήτριά—προοδεύουσιν. Ἡ ῥάβδος—εἶναι τοῦ πατρὸς μου. Τὸ τετράδιον—εἶναι τῆς Ἑλένης. Ἡ διαγωγή τῶν μαθητῶν—εἶναι ἀρίστη. Ὁ κύων—εἶναι πιστὸς καὶ ἀφρωσιωμένος εἰς τὸν κύριόν του. Ἡ μαθήτριά—εἶναι πολὺ εὐτακτος. Ὁ διδάσκαλος εἶπε—τὸν λόγον.

Δ'. Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι.

Τί ζητεῖς ;

Ποῖος εἶναι ὁ φίλος ;

Πόσων ἐτῶν εἶναι ἡ μήτηρ σου ;

§ 210. Τὰς **ἐρωτηματικὰς** ἀντωνυμίας μεταχειρίζομεθα, ὅταν ἐρωτῶμεν εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς· τίς ; τί ; ποῖος ; ποία ; ποῖον ; πόσος ; πόση ; πόσον ;

Ἐκ τούτων αἱ μὲν ποῖος καὶ πόσος κλίνονται ὡς τρι-κατάληκτα ἐπίθετα, ἡ δὲ τίς ὡς ἐξῆς·

Ἐνικός ἀριθμός.

Πληθυντικός ἀριθμός.

ἀρσ. θηλ. οὐδ.

ἀρσ. θηλ. οὐδ.

Ὀν. τίς

τί

τίνες

τίνα

Γεν. τίνος

τίνος

τίνων

τίνων

Δοτ. τίνι

τίνι

τίσι

τίσι

Αἰτ. τίνα

τι

τίνας

τίνα

§ 211. Ἡ **ἐρωτηματικὴ** ἀντωνυμία **τίς, τί,** τονίζεται ἐπὶ τοῦ θέματος.

Γύμν. 51ον.—Γράψον τὴν κατάλληλον ἐρώτησιν εἰς τὰς ἐξῆς προτάσεις.

Ἐξῆλθον μετὰ τοῦ πατρὸς μου.—Ἦλθεν ὁ ἀδελφός σου.—Ὁ μὴ ἔχων γονεῖς λέγεται ὄρφανός.—Ἐδώκα τὸ βιβλίον εἰς τὸν φίλον μου.—Ζητῶ τὸν διδάσκαλον.—Ὁ μὴν Ἰούνιος ἔχει τριάκοντα ἡμέρας.

Ε'. Ἀόριστοι ἀντωνυμῖαι.

Ἦλθεν ἄνθρωπός τις.

Ἦλθεν ὁ δεῖνα.

Ἐκαστος ἔχει ἀνάγκην τοῦ ἄλλου.

§ 212. Τὰς **ἀορίστους** ἀντωνυμίας μεταχειρίζομεθα, ὅταν δὲν θέλωμεν νὰ ὀρίσωμεν πρόσωπον ἢ πράγμα, εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς καὶ κλίνονται οὕτω.

Ἐνικός ἀριθμός.

	ἄρσ.	θηλ.	οὐδ.	ἄρσ.	θηλ.	οὐδ.
Ἦν.	τις		τί	δεῖνα		δεῖνα
Γεν.	τινός		τινός	δεῖνος		δεῖνος
Δοτ.	τινὶ		τινὶ	δεῖνι		δεῖνι
Ἀἰτ.	τινά		τί	δεῖνα		δεῖνα

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ἦν.	τινές	τινά	δεῖνες	δεῖνα
Γεν.	τινῶν	τινῶν	δεῖνων	δεῖνων
Δοτ.	τισὶ	τισὶ	—	—
Ἀἰτ.	τινάς	τινά	δεῖνες	δεῖνα

§ 213. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τις καὶ τὶ διαφέρει τῆς ἐρωτηματικῆς α') διότι τονίζεται πάντοτε ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ β') διότι ἄλλοτε ἀποβάλλει τὸν τόνον τῆς, ἄλλοτε μεταθετᾷ αὐτὸν εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως καὶ ἄλλοτε φυλάττει αὐτόν.

§ 214. Εἰς τὰς ἀορίστους ἀντωνυμίας συγκαταλέγονται καὶ αἱ ἕτερος, ἑκάτερος, ἕκαστος, ἄλλος, πᾶς, οὐδεὶς, μηδεὶς, ἀμφοτέρω, ἔνιοι.

ΣΤ'. Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμῖαι.

Ὁ ἀνὴρ, ὅστις ἀποφεύγει τὴν ἐργασίαν λέγεται φυγέπωνος.

Ὁ μαθητὴς, ὁ ὁποῖος μελετᾷ, εἶναι ἐπιμελής.

Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος λέγει τὴν ἀλήθειαν, λέγεται φιλήθης.

§ 215. Αἱ λέξεις ὅς, ὅστις, ὁποῖος λέγονται **ἀναφορικαὶ** ἀντωνυμῖαι καὶ δι' αὐτῶν ἐπαναλαμβάνομεν γνωστὰ ἀντικείμενα κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς.

Ἐνικός ἀριθμός.

	Ἄρσ.	θῆλ.	οὐδ.	Ἄρσ.	θῆλ.	οὐδ.
᾽Ον.	ὄς	ῆ	ὄ	ὄστις	ῆτις	ὄ,τι
Γεν.	οὔ	ῆς	οὔ	οὔτινος	ῆστινος	οὔτινος
Δοτ.	ῶ	ῆ	ῶ	ῶτινι	ῆτινι	ῶτινι
Αἰτ.	ὄν	ῆν	ὄ	ὄντινα	ῆντινα	ὄ,τι

Πληθυντικός ἀριθμός.

᾽Ον.	οἱ	αἱ	ἃ	οἳτινες	αἳτινες	ἅτινα
Γεν.	ῶν	ῶν	ῶν	ῶντινων	ῶντινων	ῶντινων
Δοτ.	οἷς	αἷς	εἷς	οἷςτισι	αἷςτισι	οἷςτισι
Αἰτ.	οὓς	ἄς	ἃ	οὓςτινας	ἄςτινας	ἅτινα

§ 216. Αἱ ἀντωνυμῖαι **ὄς, ῆ, ὄ**, πολλάκις λαμβάνουσι τὸ **περ**, τὸ ὅποιον ὅμως μένει ἀκλιτον· π. χ. ὄσπερ οὔπερ, ῶπερ, ὄνπερ.

§ 217. Αἱ ἀντωνυμῖαι ὁποῖος, ὁποῖα, ὁποῖον· οἷος, οἷα, οἷον· ὅσος, ὄση, ὄσον, κλίνονται ὡς τρικατάληκτα ἐπίθετα.

Γύμν. 52ον — Γράψον τὰς ἀκολουθούς προτάσεις καὶ θέσον ἀντὶ τῆς — ἀρμόζουσας ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν.

Ὁ ἄνθρωπος, — ἔχει καρδίαν καθάραν, θὰ ἰδῆ τὸν Θεόν. Τὸ παιδίον, — δὲν ἀγαπᾷ τοὺς γονεῖς του, εἶναι κακόν. Ὁ μαθητής, — δὲν μελετᾷ, τιμωρεῖται ὑπὸ τῶν διδασκάλων. Ἡ κόρη, — δὲν ἀγαπᾷ τὴν ἐργασίαν, λέγεται ὀκνηρά. Ἐκεῖνος εἶναι εὐτυχής, — πράττει τὸ καλόν. Τὰ παιδία, — σέβονται τὸν Θεόν, λέγονται εὐσεβεῖ.

Γύμν. 53ον. Κλῖνον τὰς ἀναφορικὰς ἀντωνυμίας καὶ εἰς τὰ τρία γένη.

Ζ'. Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμῖαι.

Λούω ἑμαυτὸν = λούω τὸν ἑαυτὸν μου.

Λούεις σεαυτὸν = λούεις τὸν ἑαυτὸν σου.

Ὁ παῖς λούει ἑαυτὸν = Ὁ παῖς λούει τὸν ἑαυτὸν του.

§ 218. Αἱ λέξεις ἑμαυτόν, σεαυτόν, ἑαυτὸν κλπ. λέγονται ἀντωνυμῖαι **αὐτοπαθεῖς**, διότι φανερώουσι ὅτι τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἐνεργεῖ καὶ τὸ αὐτὸ πάσχει· κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς·

Ἐνικός ἀριθμός.

	α' πρόσωπον		β' πρόσωπον		γ' πρόσωπον		
	ἄρσ.	θῆλ.	ἄρσ.	θῆλ.	ἄρσ.	θῆλ.	οὐδ.
Γεν.	ἑμαυτοῦ	ῆς	σεαυτοῦ	-ῆς	ἑαυτοῦ	-ῆς	-οῦ
Δοτ.	ἑμαυτῶ	-ῆ	σεαυτῶ	-ῆ	ἑαυτῶ	-ῆ	-ῶ
Αἰτ.	ἑμαυτὸν	-ῆν	σεαυτὸν	-ῆν	ἑαυτὸν	-ῆν	-ὄ

Πληθυντικός ἀριθμός.

Γεν. ἡμῶν αὐτῶν -ῶν	ὁμῶν αὐτῶν -ῶν	ἐαυτῶν -ῶν -ῶν
Δοτ. ἡμῖν αὐτοῖς -αῖς	ὁμῖν αὐτοῖς -αῖς	ἐαυτοῖς αῖς -οῖς
Αἰτ. ἡμᾶς αὐτούς -άς	ὁμᾶς αὐτούς -άς	ἐαυτούς -άς -ά

§ 219. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμῖαι γίνονται ἐκ τῶν προσωπικῶν καὶ τῆς αὐτός, δὲν ἔχουσι δὲ ὀνομαστικὴν καὶ κλητικὴν.

§ 220. Ἡ τοῦ β' προσώπου κλίνεται καὶ σαυτοῦ, σαυτῷ ἄνευ τοῦ ε καὶ δὲν ἔχει οὐδέτερον γένος.

§ 221. Ἡ τοῦ γ' προσώπου κλίνεται καὶ αὐτοῦ, αὐτῷ κλπ.

Γύμν. 54ον.—Γράφον τὰς ἐπομένας προτάσεις καὶ χώρισον τὰς αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίας.

Ἀγάπα τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Νίπτω τὰς ἐμαυτοῦ χεῖρας. Ἐργαζόμεθα πρὸς ὠφέλειαν ἡμῶν αὐτῶν. Γυμνάζω ἐμαυτόν. Ὁ παῖς γυμνάζει ἐαυτόν. Λούομεν ἡμᾶς αὐτούς. Μὴ ἀπατάτε ἑαυτούς. Ἐντρέπου σαυτὸν μᾶλλον ἢ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Γνωθῆ σαυτόν. Ὁ βίος πολλὰς ἐν ἑαυτῷ ἔχει λύπας. Ἐκαστος ἐπαινεῖ τὰ ἑαυτοῦ ἔργα.

Η'. Ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία.

Ἀλλήλων τὰ βάρη βασιτάζετε=βαστάζετε τὰ βάρη ὁ εἰς τοῦ ἄλλου.

Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους=ἀγαπᾶτε ὁ εἰς τὸν ἄλλον.

Τὰ καλὰ παιδιὰ ἀγαπῶσιν ἄλληλα.

§ 222. Ἡ ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία φανερώνει ἀμοιβαίαν ἐνέργειαν δύο ἢ περισσοτέρων προσώπων πρὸς ἀλλήλα καὶ διὰ τοῦτο ἀπαντᾷ μόνον εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ κλίνεται δὲ ὡς ἐξῆς.

	ἀρο.	θηλ.	οὐδ.
Γεν.	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλων
Δοτ.	ἀλλήλοις	ἀλλήλαις	ἀλλήλοις
Αἰτ.	ἀλλήλους	ἀλλήλας	ἀλληλα

Γύμν. 55ον.—Γράφον τὰς ἐπομένας προτάσεις καὶ χώρισον ἐξ ἐκάστης τούτων τὴν ἀλληλοπαθῆ ἀντωνυμίαν.

Ὁ Χριστὸς εἶπε πρὸς τοὺς μαθητάς του: Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Βοηθεῖτε ἀλλήλους. Ἡ Μαρία καὶ ἡ Ἄννα ἀγαπῶσιν ἀλλήλας. Τὰ καλὰ παιδιὰ ἀγαπῶσιν ἄλληλα. Οἱ ἀδελφοὶ ἀγαπῶσιν ἀλλήλους.

§ 223. Ὅλοι αἱ ἀντωνυμῖα εἶναι ὁκτώ ειδῶν.

α') προσωπικαί· ἐγώ, σύ· αὐτός, αὐτή, αὐτό·

β') κτητικαί· ἐμός, ἐμή, ἐμόν· σός, σή, σόν· ἡμέτερος, ἡμετέρα, ἡμέτερον· ὑμέτερος, ὑμετέρα, ὑμέτερον·

γ') αὐτοπαθεῖς· ἐμυτοῦ, ἐμαυτῆς· σεαυτοῦ, σεαυτῆς·
ἐαυτοῦ, ἐαυτῆς·

δ') ἀλλήλοπαθῆς· ἀλλήλων·

ε') δεικτικαί· οὗτος, αὕτη, τοῦτο· ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο·
ὄδε, ἦδε, τόδε· τόσος, τόση, τόσον· τοσοῦτος, τοσαύτη, το-
σοῦτο (ν)· τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτον·

ς') ἐρωτηματικαί· τίς; τί; ποῖος; ποία; ποῖον; πόσος;
πόση; πόσον;

ζ') ἀόριστοι· τίς, τί· ἕτερος, ἕτέρα, ἕτερον· ἐκάτερος,
ἐκάτερα, ἐκάτερον· ἕκαστος, ἕκαστη, ἕκαστον· ἄλλος, ἄλλη,
ἄλλο· οὐδεῖς, οὐδεμία, οὐδέν· μηδεῖς, μηδεμία, μηδέν· ἀμ-
φότεροι, ἀμφοτέρα, ἀμφοτέρα· δεῖνα· ἔνιοι, ἔνιοι, ἔνια·

η') ἀναφορικαί· ὅς, ἥ, ὅ· οἶος, οἶα, οἶον· ὅσος, ὅση,
ὅσον· ὅποιος, ὅποια, ὅποιον· ὅστις, ἣτις, ὅτι· ὅσπερ, ἥπερ,
ὅπερ.

Γύμν. 56ον.— Ἀντίγραφον τὰς κάτωθι προτάσεις καὶ σημείω-
σον τὰς διαφοροῦς ἀντωνυμίας.

Ἐγώ εἰμαι μεγαλύτερός σου. Μεταβαίνω εἰς τὴν σχολὴν τῆς
ἡμετέρας συνοικίας. Ὁ ὑμέτερος διδάσκαλος εἶναι καλός. Ὁ πα-
τήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου ἐργάζονται ἀμφοτέροι διὰ τὰ ἑαυτῶν
τέχνα. Ὁ διδάσκαλος φροντίζει ν' ἀναπτύξῃ τὸ πνεῦμα καὶ νὰ
μορφώσῃ τὴν καρδίαν ἡμῶν. Πόσον σέβας ὀφείλομεν νὰ ἔχωμεν
πρὸς τοὺς διδασκάλους ἡμῶν δι' ὅσα ἀγαθὰ παρέχουσιν εἰς ἡμᾶς :

Γύμν. 57ον.

Ἐκεῖνος ὅστις δὲν σέβεται τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς διδασκάλους
του, ἀμαρτάνει. Πατήρ τις ἠρώτα χθὲς τὸν διδάσκαλον περὶ μα-
θητοῦ τινος. Ὁ μαθητῆς οὗτος εἶναι ἐπιμελής καὶ ἀγαπάται ὑπὸ
τοῦ διδασκάλου. Ἐκάστην ἡμέραν νίπτω τὰς χεῖράς μου. Πάντες
οἱ ἄνθρωποι εἶναι θνητοί. Ἐκαστος λοιπὸν ἐξ ἡμῶν εἶναι ὑποκεί-
μενος εἰς τὸν θάνατον.

ΣΗΜ.— Αἱ ἐρωτηματικαί, αἱ ἀόριστοι, αἱ δεικτικαί καὶ αἱ ἀναφορικαί
ἀντωνυμίας λέγονται καὶ συσχετικαί, διότι ἔχουσι σχέσιν καὶ ἀναφορὰν πρὸς
ἀλλήλας κατὰ ποῖόν, ποσόν καὶ μέγεθος.

Ἑγκλιτικά ¹⁾.

Ἄνθρωπος τις ἦλθεν.

Ἄγαπῶ τινα πολὺ.

§ 224. Πολλαὶ λέξεις μονοσύλλαβοι ἢ δισύλλαβοι συνήθως εὐρίσκονται εἰς τὸν λόγον ἄνευ τόνου· γίνεται δὲ τοῦτο, διότι προφέρονται τόσον σφιγκτὰ μετὰ τῆς προηγουμένης λέξεως, ὥστε ἢ ἀποβάλλουσι τὸν τόνον των ἢ μεταβιβάζουσιν αὐτὸν εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης ὡς ὀξεῖαν.

Αἱ λέξεις αὗται λέγονται **ἐγκλιτικά** καὶ εἶναι αἱ ἐξῆς:

α') αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι· μοῦ, μοί, μέ· σοῦ, σοί, σέ· μᾶς, σᾶς.

β') αἱ ἀποκεκομμένοι πτώσεις τῆς αὐτός· τοῦ, τῆς, τῶν·

γ') ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τις εἰς ὅλας τὰς πτώσεις.

δ') τὰ ἐπιρρήματα· πῶς, πού, ποτέ.

§ 225. Τὰ ἐγκλιτικά ἀποβάλλουσι τὸν τόνον, ὅταν ἢ προηγουμένη λέξις εἶναι ὀξύτονος ἢ περισπωμένη π. χ.

πατήρ μου· προτιμῶ τινα φαγητὰ.

§ 226. Ἐπίσης ἀποβάλλουσι τὸν τόνον, ὅταν ἢ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος, τὸ δὲ ἐγκλιτικὸν μονοσύλλαβον· π. χ. ἠγόρασα τὰ βιβλία μου.

Ἐπὶ ὅταν ἢ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος ἢ προπερισπωμένη ἢ ἄτονος, ὁ τόνος τοῦ ἐγκλιτικοῦ μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης ὡς ὀξεῖα, π. χ. ἄνθρωπος τις, κτημᾶ μου, εἰς τινα πόλιν.

Ἐπὶ ὅταν ἢ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος, τότε τὸ ἐγκλιτικόν, εἴ μὲν εἶναι μονοσύλλαβον, ἀποβάλλει τὸν τόνον, εἴ δὲ εἶναι δισύλλαβον τὸν φυλάττει π. χ. νέος τις, νέοι τινές.

Ἐπὶ ὅταν εἶναι κατὰ σειράν περισσότεραι ἐγκλιτικαὶ λέξεις, ἢ μία λαμβάνει τὸν τόνον τῆς ἄλλης, ὥστε ἢ τελευταία μένει ἄτονος· π. χ. εἶπέ τις τίποτε·

Γύμν. 58ον.— Σημείωσον ἐκ τῶν ἐπομένων προτάσεων τὰς ἐγκλιτικὰς λέξεις.

¹⁾ Τὸ περὶ ἐγκλιτικῶν κεφάλαιον ἐτέθη ἐνταῦθα ὡς δυνάμενον μετὰ τὴν γνῶσιν τῶν ἀντωνυμιῶν νὰ κατανοηθῇ καλύτερον ὑπὸ τῶν μαθητῶν.

Ἦλθέ τις καί μοι ἔφερον εἰδήσεις τινάς· ἀρά γε εἶναι ἀληθιναί; Ζῆνά τινα ἔφυγον. Παῖδες τινες ἠτάκτησαν. Ἦτό ποτε πλούσιός τις ἐν τινι πόλει. Ἦλθόν τινες φίλοι. Ἦθηρεψά σε. Πατήρ μου, φίλος μου. Λόγοι τινές διεδόθησαν.

ΡΗΜΑΤΑ

§ 227. Αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι φανερόνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ ἢ πάσχει ἢ ἀπλῶς εὐρίσκεται εἰς τινα κατάστασιν, λέγονται **ῥήματα**.

§ 228. Ὄταν τὸ ῥῆμα φανερώνη ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ, λέγεται ἐνεργητικόν· ὡς ὁ Ξυλουργὸς κόπτει τὸ ξύλον.

§ 229. Ὄταν τὸ ῥῆμα φανερώνη ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει, λέγεται παθητικόν· ὡς τὸ ξύλον· κόπτεται ὑπὸ τοῦ Ξυλουργοῦ.

§ 230. Ὄταν τὸ ῥῆμα φανερώνη ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ καὶ πάσχει, συγχρόνως, λέγεται μέσον· ὡς ἡ κόρη λούεται (=λούει τὸν ἑαυτὸν της).

§ 231. Ὄταν τὸ ῥῆμα φανερώνη ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει, ἀλλ' εὐρίσκεται ἀπλῶς εἰς τινα κατάστασιν, λέγεται οὐδέτερον· ὡς ἡ μήτηρ μου ὑγιαίνει.

Γύμν. 59ον.— Ἀντίγραφον δοθῶς τὰ ἐξῆς ῥήματα.

Τρώγω, πάσχω, ἀναχωρῶ, λέγω, φυλάττω, προσκαλῶ, γράφω, κοιμῶμαι, γράφομαι, λούομαι, κύπτω, τρέχω, ῥάπτω, θυσιάζω, συμβουλεύω, συγχάζω, ἀναγινώσκω, τρέφω, διδάσκομαι, φωτίζω, γυμνάζω, κατοικῶ, περιπατῶ.

§ 232. Εἰς ἕκαστον ῥῆμα ὡς κλιτὸν μέρος τοῦ λόγου ἐξετάζομεν τὸν ἀριθμὸν, τὸ πρόσωπον, τὸν χρόνον, τὴν ἔγκλισιν, τὴν φωνὴν καὶ τὴν διάθεσιν.

§ 233. Τὰ ῥήματα κατὰ διαφόρους τύπους φανερόνουν τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ οὐσιαστικοῦ, περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται λόγος.

Οἱ ἀριθμοὶ εἶναι δύο :

	ἐνικός	καὶ	πληθυντικός	
ἐγώ	γράφω		ἡμεῖς	γράφομεν
σύ	γράφεις		ὑμεῖς (σεῖς)	γράφετε
ἐκεῖνος	γράφει		ἐκεῖνοι	γράφουσι (ν)

Τὰ πρόσωπα εἶναι τρία.

πρῶτον	δεύτερον	τρίτον
ἐγὼ τρέχω	σὺ τρέχεις	αὐτὸς τρέχει
ἐγὼ ἔτρεχον	σὺ ἔτρεχες	αὐτὸς ἔτρεχε (ν)
ἡμεῖς τρέχομεν	ὕμεῖς τρέχετε	αὐτοὶ τρέχουσι(ν)

Γύμν. 60όν. — Γράφον τὰς ἀκολουθούς προτάσεις καὶ διακρινον τὸν ἀριθμὸν ἐκάστου ῥήματος καὶ τὸ πρόσωπον εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκει.

Ἐγὼ τρώγω φαγητόν, σὺ ἀναγινώσκεις τὸ μάθημα, ἐκεῖνος τρέχει. Ὁ πατήρ γράφει, ἡ μήτηρ βράπτει, ἐγὼ πλέκω. Ἐγὼ σκάπτω τὸν κήπον, σὺ ποτίζεις τὰ ἄνθη, ἐκεῖνοι κόπτουσιν ἄνθη. Ἐγὼ γυμνάζω τὸ σῶμα μου. Οἱ μαθηταὶ γυμνάζονται.

Χρόνοι τοῦ ῥήματος.

§ 234. Οἱ διάφοροι τύποι, τοὺς ὁποίους λαμβάνει ἕκαστον ῥῆμα διὰ τὴν φανερῶση τὸν χρόνον, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐνεργεῖ ἢ πάσχει τὸ ὑποκειμένον, λέγονται **χρόνοι τοῦ ῥήματος**.

Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος εἶναι ἑκτώ :

α') ὁ ἐνεστώτης, ὁ ὁποῖος φανερώνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ὑποκειμένου γίνεται τώρα, εἰς τὸ παρόν, καὶ διαρκεῖ ὡς γράφω.

β') ὁ παρατατικός, ὁ ὁποῖος φανερώνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ὑποκειμένου ἐγένετο εἰς τὸ παρελθόν, καὶ διαρκεῖ ὡς ἔγραφα.

γ') ὁ ἀόριστος, ὁ ὁποῖος φανερώνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ὑποκειμένου ἐγένετο εἰς τὸ παρελθόν, ἀλλὰ δὲν διήρκεσεν ὡς ἔγραψα.

δ') ὁ παρακείμενος, ὁ ὁποῖος φανερώνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ὑποκειμένου ἔχει γίνῃ εἰς τὸ παρελθόν, ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα σφίζεται καὶ εἰς τὸ παρόν ὡς ἔχω γράψῃ.

ε') ὁ ὑπερσυντέλικος, ὁποῖος φανερώνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ὑποκειμένου εἶχε γίνῃ εἰς τὸ παρελθόν καὶ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς ὑπῆρχεν ὡς εἶχον γράψῃ.

ς') ὁ μέλλον στιγμιαίος, ὁ ὁποῖος φανερώνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ὑποκειμένου θὰ γίνῃ ἅπαξ εἰς τὸ μέλλον ἀνευ διαρκείας ὡς θὰ γράψω.

ζ') ὁ μέλλον διαρκής, ὁ ὁποῖος φανερώνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ὑποκειμένου θὰ γίνηται εἰς τὸ μέλλον κατὰ διάρκειαν ὡς θὰ γράφω.

η') ὁ μέλλον τετελεσμένος, ὁ ὁποῖος φανερώνει τὸ τετελεσμένον εἰς τὸ μέλλον· ὡς ὅταν θὰ ἔλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν μου, θὰ ἔχω γράψῃ τὸ μάθημά μου.

Γύμν. 61ον.— Ἀντίγραφον τὰς ἐξῆς προτάσεις καὶ σημείωσον ποῖος χρόνος φανερώνει τὸ παρόν, ποῖος τὸ παρελθόν καὶ ποῖος τὸ μέλλον.

Ὁ Πέτρος γράφει τὸ γύμνασμα τῆς ἀδελφῆς σου. Ὁ Πέτρος ἔγραψε τὸ γύμνασμα τῆς ἀδελφῆς σου. Θὰ ἔχω μελετήσῃ τὸ μάθημά μου ὅταν θὰ ἔλθῃς. Εἶχον ἀναγνώσει τὴν ἐφημερίδα, ὅτε ἦλθες. Ὅτε ἦλθες σύ, ἐγὼ ἔγραφον. Ἐχω ἀκούσῃ τὸ ᾄσμα τοῦτο πολλάκις. Σὺ ἔλυσας τὸ πρόβλημα, ἐγὼ ὅμως θὰ λύσω αὐτὸ αὔριον. Ὁ καλὸς μαθητὴς μανθάνει τὸ μάθημά του καὶ προσέχει.

Ἐγκλίσεις.

§ 235. Αἱ **ἐγκλίσεις** τοῦ ῥήματος εἶναι πέντε :

α') ἡ ὀριστική, ἡ ὁποία ἐκφράζει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ὑποκειμένου εἶναι ὠρισμένη καὶ βεβαία· ὡς ὁ Γεώργιος γράφει τὸ μάθημα.

β') ἡ ὑποτακτική, ὁ ὁποία ἐκφράζει τὴν θέλησιν τοῦ ὑποκειμένου ὑποτεταγμένην εἰς ἄλλην· ὡς ὁ Γεώργιος ἐὰν γράψῃ τὸ μάθημά του, θὰ ἔλθῃ.

γ') ἡ προστακτική, ἡ ὁποία φανερώνει προσταγὴν· ὡς Γεώργιε, γράφε τὸ μάθημά σου.

δ') ἡ εὐκτική, ἡ ὁποία φανερώνει εὐχὴν· ὡς εἶθε νὰ γίνω σοφός.

ε') ἡ δυνητική, ἡ ὁποία ἐκφράζει ὅτι πράξις τις γήδυνατο νὰ γίνῃ, ἂν ἄλλη πράξις ἐγένετο πρὸ αὐτῆς· ὡς θὰ ἐμάνθανον τὸ μάθημα ἐὰν ἐμελέτων.

Ἀπαρέμφατον.

Γράφειν, πλέκειν, λέγειν.

§ 236. Ὁ τύπος τοῦ ῥήματος, ὁ ὁποῖος ἐκφράζει ἀπλῶς τὴν διάθεσιν καὶ τὸν χρόνον χωρὶς νὰ φανερώνη τὸ πρόσω-

πον καὶ τὸν ἀριθμὸν, λέγεται **ἀπαρέμφατον**· ὡς τὸ γράφειν εἶναι καλόν.

ΣΗΜ. - Τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι μὲν ἄκλιτον, ἀλλ' ἔχει χρόνους.

Γύμν. 62ον.—Γράφον τὰς ἀκολούθους μετοχὰς μετὰ τῶν οὐσιαστικῶν.

Ὁ γράφων παῖς, ἡ ἀναγινώσκουσα κόρη, ἡ τεθλιμμένη ψυχὴ, ὁ πνέων ἄνεμος, ἡ τρέχουσα γυνή, ἡ γράψασα μαθήτρια, ὁ ἀστράπτων οὐρανός, ὁ λάμπων ἥλιος, ὁ τρέξας Ἴππος, ὁ συλληφθεὶς στρατιώτης, ὁ ἐργαζόμενος ἀνὴρ, τὸ λάμπον ἄστρον.

Μετοχή.

Ὁ λάμπων ἥλιος,
ἡ λάμπουσα σελήνη.
τὸ λάμπον ἄστρον.

§ 237. Τὰ ῥήματα σχηματίζουνσι τύπους τινάς, οἱ ὅποιοι ὁμοιάζουσι μὲ ἐπίθετα τριγενῆ καὶ τρικατάληκτα· ὡς ὁ λάμπων, ἡ λάμπουσα, τὸ λάμπον.

§ 238. Ἡ λέξις λοιπόν, ἡ ὅποια μετέχει τοῦ ῥήματος καὶ τοῦ ἐπιθέτου λέγεται **μετοχή**.

§ 239. Ἡ μετοχή, ὡς ἐπίθετον θεωρουμένη, εἶναι τριγενὲς καὶ τρικατάληκτον ἐπίθετον καὶ συμφωνεῖ μὲ τὸ οὐσιαστικόν, εἰς τὸ ὅποιον ἀναφέρεται, κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν.

Ἡ μετοχή, ὡς ῥήμα θεωρουμένη, ἔχει χρόνον, διάθεσιν καὶ φωνήν.

Σχηματισμὸς τοῦ ῥήματος **λύω**.

Ὅριστική.

Ἐνεστώς.

	α'	β'	γ'
Ἐν.	ἐγὼ λύω	σύ λύεις	αὐτὸς λύει
Πληθ.	ἡμεῖς λύομεν	ὑμεῖς λύετε	αὐτοὶ λύουσι (ν)

✓ Παρατατικός.

	α'	β'	γ'
Ἐν.	ἐγὼ ἔλυον	σύ ἔλυες	αὐτός ἔλυεν (ν)
Πληθ.	ἡμεῖς ἐλύομεν	ὑμεῖς ἐλύετε	αὐτοὶ ἔλυον

· Ἀόριστος.

Ἐν.	ἔλυσα	ἔλυσας	ἔλυσε (ν)
Πληθ.	ἐλύσαμεν	ἐλύσατε	ἔλυσαν

Παρακείμενος.

	α'	β'	γ'
Ἐν.	ἔχω λύσῃ	ἔχεις λύσῃ	ἔχει λύσῃ
Πληθ.	ἔχομεν λύσῃ	ἔχετε λύσῃ	ἔχουσι λύσῃ

ἢ

Ἐν.	ἔχω λελυμένον	ἔχεις λελυμένον	ἔχει λελυμένον
Πληθ.	ἔχομεν λελυμένον	ἔχετε λελυμένον	ἔχουσι λελυμένον

Ἐπερσυντέλιμος.

	α'	β'	γ'
Ἐν.	εἶχον λύσῃ	εἶχες λύσῃ	εἶχε λύσῃ
Πληθ.	εἶχομεν λύσῃ	εἶχετε λύσῃ	εἶχον λύσῃ

ἢ

Ἐν.	εἶχον λελυμένον	εἶχες λελυμένον	εἶχε λελυμένον
Πληθ.	εἶχομεν λελυμένον	εἶχετε λελυμένον	εἶχον λελυμένον

Διαρκῆς μέλλον.

	α'	β'	γ'
Ἐν.	θὰ λύω	θὰ λύῃς	θὰ λύῃ
Πληθ.	θὰ λύομεν	θὰ λύῃτε	θὰ λύωσι (ν)

Στιγμαῖος μέλλον.

	α'	β'	γ'
Ἐν.	θὰ λύσω	θὰ λύσῃς	θὰ λύσῃ
Πληθ.	θὰ λύσωμεν	θὰ λύσῃτε	θὰ λύσωσι (ν)

Τετελεσμένος μέλλον.

	α'	β'	γ'
Ἐν.	θὰ ἔχω λύσῃ	θὰ ἔχῃς λύσῃ	θὰ ἔχῃ λύσῃ
Πληθ.	θὰ ἔχωμεν λύσῃ	θὰ ἔχῃτε λύσῃ	θὰ ἔχωσι λύσῃ

ἢ

Ἐν.	θὰ ἔχω λελυμένον	θὰ ἔχῃς λελυμένον	θὰ ἔχῃ λελυμένον
Πληθ.	θὰ ἔχωμεν λελυμένον	θὰ ἔχῃτε λελυμένον	θὰ ἔχωσι λελυμένον

Υποτακτική

Ενεστώς.

	α'	β'	γ'
Εν.	λύω	λύης	λύη
Πληθ.	λύομεν	λύητε	λύωσι

Αόριστος.

	α'	β'	γ'
Εν.	λύσω	λύσης	λύση
Πληθ.	λύσομεν	λύσητε	λύσωσι(ν)

Παρακείμενος.

	α'	β'	γ'
Εν.	ἔχω λύση	ἔχης λύση	ἔχη λύση
Πληθ.	ἔχομεν λύση	ἔχητε λύση	ἔχωσι λύση

ἦ

Εν.	ἔχω λελυμένον	ἔχης λελυμένον	ἔχη λελυμένον
Πληθ.	ἔχομεν λελυμένον	ἔχητε λελυμένον	ἔχωσι λελυμένον

Προτακτική.

Ενεστώς.

	α'	β'	γ'
Εν.	—	λύε	ἀς λύη
Πληθ.	—	λύετε	ἀς λύωσι(ν)

Αόριστος.

	α'	β'	γ'
Εν.	—	λύσον	ἀς λύση
Πληθ.	—	λύσατε	ἀς λύσωσι(ν)

Παρακείμενος.

	α'	β'	γ'
Εν.	—	ἔχε λελυμένον	ἀς ἔχη λελυμένον
Πληθ.	—	ἔχετε λελυμένον	ἀς ἔχωσι λελυμένον

Μετοχή.

Ενεστώς.

Ον.	ὁ λύων	ἡ λύουσα	τὸ λῶον
Γεν.	τοῦ λύοντος	τῆς λυούσης	τοῦ λύοντος

Αόριστος.

Ον.	ὁ λύσας	ἡ λύσασα	τὸ λῶσαν
Γεν.	τοῦ λύσαντος	τῆς λυσάσης	τοῦ λύσαντος

Παρακείμενος.

ὁ ἔχων λελυμένον	ἡ ἔχουσα λελυμένον	τὸ ἔχον λελυμένον
------------------	--------------------	-------------------

Ἐνεργητική φωνή

	Ὅριστική	Ἐποτακτική	Εὐκτική
Ἐνεστώσ	ω, εις, ει λυ- ομεν, ετε, ουσι(ν)	ᾶς, νά ἢ ἄν λύ-ω, ης, η ωμεν, ητε, ωσι(ν)	εἶθε νά λύ-ω, ης, η ωμεν, ητε, ωσι(ν)
Παρατατικ.	ον, ες, ε(ν) ἔλυ- ομεν, ετε, ον		εἶθε νά ἔλυον, ες, ε(ν) ομεν, ετε, ον
Μέλ. διαρκ.	ω, ης, η θά λύσ- ομεν, ἦτε, ωσι(ν)		
Μέλ. στιγ.	ω, ης, η θά λύσ- ομεν, ητε, ωσι(ν)		
Ἀόριστος	α, ας, ε(ν) ἔλυσ- αμεν, ατε, αν	ᾶς, νά ἢ ἄν λύσ-ω, ης, η ωμεν, ητε, ωσι(ν)	εἶθε νά λύσ-ω, ης, η ωμεν, ητε, ωσι(ν)
Παρακείμε.	ω, εις, ει ἔχ- λύση ομεν, ετε, ουσι λύση	ᾶς, νά ἢ ἄν ἔχω, ης, η λύση ἔχωμεν, ητε, ωσι λύση	εἶθε νά ἔχω, ης, η λύση ἔχωμεν, ητε, ωσι λύση
Ἐπερουντ.	ον, ες, ε εἶχ- λύση ομεν, ετε, ον λύση		εἶθε νά εἶχον, ες, ε λύση εἶχομεν, ετε, ον λύση
Μετ' ὀλίγον μέλλων	θά ἔχω, ης, η λύση θά ἔχωμεν, ητε, ωσι, λύση		

τοῦ ῥήματος -λύω

Δυνητική	Προστακτική	Ἀπαρέμφ.	Μετοχή
	λύ ε, ἄς λύη λύ-ετε, ἄς λύωσι(ν)	λύ ειν	λύ-ων λύ-ουσα λύ-ον
θά ἔλυον, ες, ε(ν) ἐλύ-ομεν, ετε, ἔλυον			
		λύ-σειν	λύ-σων λύ-σουσα λύ-σον
	λύ-σον, ἄς λύ-ση λύ-σατε, ἄς λύσ-ωσι(ν)		λύ-σας λύ-σασα λύ-σαν
	νά ἔχης λύση νά ἔχη λύση νά ἔχητε λύση νά ἔχωσι λύση		
θά εἶχον, ες, ε εἶχομεν, ετε, ον λύση			

Γύμν. 63ον.—Κατὰ τὸ λύω σχηματίζουν τὰ ἀκόλουθα ῥήματα.
Βασιλεύω, νηστεύω, μαντεύω, φονεύω, λούω, κρούω,
κωλύω, ἰσχύω, ξύω, θύω, ἰδρύω.

Φωναὶ τοῦ ῥήματος.

α' πρόσ. λύ-ω, λύ-ομαι, πλέκ-ω, πλέκ-ομαι.

α' πρόσ. γράφ-ω, γράφ-ομαι.

§ 240. Βλέπομεν εἰς τὰ ῥήματα ὅτι τὸ πρῶτον πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος ἄλλοτε λήγει εἰς -ω (λύ-ω, πλέκ-ω, γράφ-ω) καὶ ἄλλοτε εἰς -ομαι (λύ ομαι, πλέκ-ομαι, γράφ-ομαι).

§ 241. Ὅταν λοιπὸν τὸ ῥήμα λήγῃ εἰς -ω, λέγομεν ὅτι εἶναι φωνῆς ἐνεργητικῆς, ὅταν δὲ λήγῃ εἰς -ομαι, λέγομεν ὅτι εἶναι φωνῆς παθητικῆς.

§ 242. Τὸ ῥήμα τὸ ὁποῖον λήγει εἰς -ω καὶ δὲν τονίζεται εἰς τὴν λήγουσαν λέγεται βαρύτερον.

Γύμν. 64ον.—Γράφον τὰς ἀκολούθους προτάσεις καὶ διάκρινον τὰ ἐνεργητικὰ καὶ παθητικὰ ῥήματα.

Τρέχω πρὸς τὴν οἰκίαν μου. Τρέφομαι ἀπὸ τοῦ πατρὸς μου, Εὐρίσκω τὸν φίλον καὶ συμμαθητὴν μου. Συναθροίζω τὰ τεμάχια τῆς ὑάλου. Ὀργίζομαι ἐναντίον σου. Κηρύττω τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν γαῶν. Ἐργάζομαι διὰ νὰ κερδίξω. Στέλλω τὰς ἐπιστολάς εἰς τοὺς γονεῖς μου. Ἐρχομαι ἀμέσως. Φυλάττω τὴν οἰκίαν. Κινδυνεύω τὴν ζωὴν μου. Ὀνομάζομαι Γεώργιος.

Σχηματισμὸς τοῦ ῥήματος παιδεύω.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

Ὅριστική.

Ἐνεστώς.

Ἐν.	παιδεύω	παιδεύεις	παιδεύει
Πληθ.	παιδεύομεν	παιδεύετε	παιδεύουσι(ν)

Παρατατικός.

Ἐν.	ἐπαιδεύον	ἐπαιδεύεις	ἐπαιδεύει(ν)
Πληθ.	ἐπαιδεύομεν	ἐπαιδεύετε	ἐπαιδεύουσι(ν)

Ἀόριστος.

Ἐν.	ἐπαίδευσα	ἐπαίδευσας	ἐπαίδευσε(ν)
Πληθ.	ἐπαιδεύσαμεν	ἐπαιδεύσατε	ἐπαίδευσαν

Μέλλων σιγμαιῶς (μόνον ἐν τῇ ὀριστικῇ).

Ἐν.	θὰ παιδεύσω	θὰ παιδεύσης	θὰ παιδεύσῃ
Πληθ.	θὰ παιδεύσωμεν	θὰ παιδεύσητε	θὰ παιδεύσωσι(ν)

ἦ

Ἐν.	θέλω παιδεύσῃ	θέλεις παιδεύσῃ	θέλει παιδεύσῃ
Πληθ.	θέλομεν παιδεύσῃ	θέλετε παιδεύσῃ	θέλουσι παιδεύσῃ

Μέλλων διαρκῆς (μόνον ἐν τῇ ὀριστικῇ).

Ἐν.	θὰ παιδεύω	θὰ παιδεύῃς	θὰ παιδεύῃ
Πληθ.	θὰ παιδεύωμεν	θὰ παιδεύῃτε	θὰ παιδεύωσι(ν)

ἦ

Ἐν.	θέλω παιδεύῃ	θέλεις παιδεύῃ	θέλει παιδεύῃ
Πληθ.	θέλομεν παιδεύῃ	θέλετε παιδεύῃ	θέλουσι παιδεύῃ

Μέλλων τετελεσμένος (μόνον ἐν τῇ ὀριστικῇ).

Ἐν.	θὰ ἔχω παιδεύσῃ	θὰ ἔχῃς παιδεύσῃ	θὰ ἔχῃ παιδεύσῃ
Πληθ.	θὰ ἔχωμεν παιδεύσῃ	θὰ ἔχητε παιδεύσῃ	θὰ ἔχωσι παιδεύσῃ

ἦ

Ἐν.	θὰ ἔχω πεπαιδευμένον	θὰ ἔχῃς πεπαιδευμένον	θὰ ἔχῃ πεπαιδευμένον
Πληθ.	θὰ ἔχωμεν πεπαιδευμένον	θὰ ἔχητε πεπαιδευμένον	θὰ ἔχωσι πεπαιδευμένον

Παρακείμενος.

Ἐν.	ἔχω παιδεύσῃ	ἔχεις παιδεύσῃ	ἔχει παιδεύσῃ
Πληθ.	ἔχομεν παιδεύσῃ	ἔχετε παιδεύσῃ	ἔχουσι παιδεύσῃ

ἦ

Ἐν.	ἔχω πεπαιδευμένον	ἔχεις πεπαιδευμένον	ἔχει πεπαιδευμένον
Πληθ.	ἔχομεν πεπαιδευμένον	ἔχετε πεπαιδευμένον	ἔχουσι πεπαιδευμένον

Υπερσυντέλικος (μόνον ἐν τῇ ὀριστικῇ).

Ἐν.	εἶχον παιδεύσῃ	εἶχες παιδεύσῃ	εἶχε παιδεύσῃ
Πληθ.	εἶχομεν παιδεύσῃ	εἶχάτε παιδεύσῃ	εἶχον παιδεύσῃ

ἢ

Ἐν.	εἶχον πεπαιδευμένον	εἶχες πεπαιδευμένον	εἶχε πεπαιδευμένον
Πληθ.	εἶχομεν πεπαιδευμένον	εἶχάτε πεπαιδευμένον	εἶχον πεπαιδευμένον

Υποτακτικῇ

Ἐνεστώς.

Ἐν.	παιδεύω	παιδεύῃς	παιδεύῃ
Πληθ.	παιδεύομεν	παιδεύῃτε	παιδεύωσι(ν)

Ἀόριστος.

Ἐν.	παιδεύσω	παιδεύσῃς	παιδεύσῃ
Πληθ.	παιδεύσωμεν	παιδεύσῃτε	παιδεύσωσι(ν)

Παρακείμενος.

Ἐν.	ἔχω παιδεύσῃ	ἔχῃς παιδεύσῃ	ἔχῃ παιδεύσῃ
Πληθ.	ἔχομεν παιδεύσῃ	ἔχῃτε παιδεύσῃ	ἔχωσι παιδεύσῃ

ἢ

Ἐν.	ἔχω πεπαιδευμένον	ἔχῃς πεπαιδευμένον	ἔχῃ πεπαιδευμένον
Πληθ.	ἔχομεν πεπαιδευμένον	ἔχῃτε πεπαιδευμένον	ἔχωσι πεπαιδευμένον

Προστακτικῇ.

Ἐνεστώς

παίδευε	ἄς παιδεύῃ
παιδεύετε	ἄς παιδεύωσι(ν)

Ἀόριστος.

παίδευσον	ἄς παιδεύσῃ
παιδεύσατε	ἄς παιδεύσωσι(ν)

Παρακείμενος.

ἔχε πεπαιδευμένον	ἄς ἔχῃ πεπαιδευμένον
ἔχετε πεπαιδευμένον	ἄς ἔχωσι πεπαιδευμένον

Δυνητική.

Ἐνεσιῶς.

θὰ ἐπαίδευσον	θὰ ἐπαίδευσες	θὰ ἐπαίδευσεν(ν)
θὰ ἐπαίδευσόμεν	θὰ ἐπαίδευσέτε	θὰ ἐπαίδευσον

ἢ

ἤθελον παιδεύη	ἤθελες παιδεύη	ἤθελε παιδεύη
ἤθέλομεν παιδεύη	ἤθέλετε παιδεύη	ἤθελον παιδεύη

Ἀόριστος.

ἤθελον παιδεύσῃ	ἤθελες παιδεύσῃ	ἤθελε παιδεύσῃ
ἤθέλομεν παιδεύσῃ	ἤθέλετε παιδεύσῃ	ἤθελον παιδεύσῃ

Παρακείμενος.

θὰ εἶχον πεπαιδευμένον	θὰ εἶχες πεπαιδευμένον	θὰ εἶχε πεπαιδευμένον
θὰ εἶχομεν πεπαιδευμένον	θὰ εἶχετε πεπαιδευμένον	θὰ εἶχον πεπαιδευμένον

ἢ

ἤθελον ἔχῃ πεπαιδευμένον	ἤθελες ἔχῃ πεπαιδευμένον	ἤθελε ἔχῃ πεπαιδευ- [μένον
ἤθέλομεν ἔχῃ πεπαιδευμένον	ἤθέλετε ἔχῃ πεπαιδευμένον	ἤθελον ἔχῃ πεπαιδευ- [μένον

Ἐπαρέμφατον.

Ἐνεσιῶς παιδεύειν *Ἀόριστος* παιδεύσαι

Μετοχή.

Ἐνεσιῶς

Ἀόριστος

Παρακείμενος

ὁ παιδεύων	ὁ παιδεύσας	ὁ ἔχων πεπαιδευμένον
ἡ παιδεύουσα	ἡ παιδεύσασα	ἡ ἔχουσα πεπαιδευμένον
τὸ παιδεύον	τὸ παιδεύσαν	τὸ ἔχον πεπαιδευμένον

ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

Ὀριστική.

Ἐνεσιῶς.

παιδεύομαι	παιδεύεσαι	παιδεύεται
παιδεύομεθα	παιδεύεσθε	παιδεύονται

Παρατατικός (μόνον ἐν τῇ ὀριστικῇ).

ἐπαιδευόμην	ἐπαιδεύεσο	ἐπαιδεύετο
ἐπαιδευόμεθα	ἐπαιδεύεσθε	ἐπαιδεύοντο

Ἀόριστος.

ἐπαιδεύθην	ἐπαιδεύθης	ἐπαιδεύθη
ἐπαιδεύθημεν	ἐπαιδεύθητε	ἐπαιδεύθησαν

Μέλλον διαρκῆς (μόνον ἐν τῇ ὀριστικῇ).

θὰ παιδεύωμαι	θὰ παιδεύησαι	θὰ παιδεύηται
θὰ παιδευώμεθα	θὰ παιδεύησθε	θὰ παιδεύονται

ἢ

θέλω παιδεύεσθαι	θέλεις παιδεύεσθαι	θέλει παιδεύεσθαι
θέλομεν παιδεύεσθαι	θέλετε παιδεύεσθαι	θέλουσι παιδεύεσθαι

Μέλλον στιγμαῖος (μόνον ἐν τῇ ὀριστικῇ).

θὰ παιδευθῶ	θὰ παιδευθῆς	θὰ παιδευθῆ
θὰ παιδευθῶμεν	θὰ παιδευθῆτε	θὰ παιδευθῶσι(ν)

ἢ

θέλω παιδευθῆ	θέλεις παιδευθῆ	θέλει παιδευθῆ
θέλομεν παιδευθῆ	θέλετε παιδευθῆ	θέλουσι παιδευθῆ

Μέλλον τετελεσμένος (μόνον ἐν τῇ ὀριστικῇ).

θὰ ἔχω παιδευθῆ	θὰ ἔχῃς παιδευθῆ	θὰ ἔχῃ παιδευθῆ
θὰ ἔχωμεν παιδευθῆ	θὰ ἔχητε παιδευθῆ	θὰ ἔχωσι παιδευθῆ

ἢ

θὰ εἶμαι πεπαιδευμένος	θὰ εἶσαι πεπαιδευμένος	θὰ εἶναι πεπαιδευμένος
θὰ εἶμεθα πεπαιδευμένοι	θὰ εἶσθε πεπαιδευμένοι	θὰ εἶναι πεπαιδευμένοι

Παρακείμενος.

ἔχω παιδευθῆ	ἔχεις παιδευθῆ	ἔχει παιδευθῆ
ἔχομεν παιδευθῆ	ἔχετε παιδευθῆ	ἔχουσι παιδευθῆ

ἢ

εἶμαι πεπαιδευμένος	εἶσαι πεπαιδευμένος	εἶναι πεπαιδευμένος
εἶμεθα πεπαιδευμένοι	εἶσθε πεπαιδευμένοι	εἶναι πεπαιδευμένοι

Ὑπερσυντέλικος (μόνον ἐν τῇ ὀριστικῇ).

εἶχον παιδευθῆ	εἶχες παιδευθῆ	εἶχε παιδευθῆ
εἶχομεν παιδευθῆ	εἶχετε παιδευθῆ	εἶχον παιδευθῆ

ἢ

ᾤμην πεπαιδευμένος	ᾔσο πεπαιδευμένος	ᾔτο πεπαιδευμένος
εἶμεθα πεπαιδευμένοι	εἶσθε πεπαιδευμένοι	ᾔσαν πεπαιδευμένοι

Ὑποτακτική.

Ἐνεστώς.

παιδεύωμαι	παιδεύησαι	παιδεύηται
παιδευώμεθα	παιδεύησθε	παιδεύονται

Ἀόριστος.

παιδευθῶ	παιδευθῆς	παιδευθῆ
παιδευθῶμεν	παιδευθῆτε	παιδευθῶσι(ν)

Παρακείμενος.

ἔχω	παιδευθῆ	ἔχεις παιδευθῆ	ἔχει παιδευθῆ
ἔχωμεν	παιδευθῆ	ἔχητε παιδευθῆ	ἔχωσι παιδευθῆ

ἢ

εἶμαι πεπαιδευμένος	εἶσαι πεπαιδευμένος	εἶναι πεπαιδευμένος
εἶμεθα πεπαιδευμένοι	εἶσθε πεπαιδευμένοι	εἶναι πεπαιδευμένοι

Προστακτική.

Ἐνεστώς.

Ἐν.	παιδεύου	ἄς παιδεύηται
Πληθ.	παιδεύεσθε	ἄς παιδεύωνται

Ἀόριστος.

Ἐν.	παιδεύητι	ἄς παιδευθῆ
Πληθ.	παιδεύητε	ἄς παιδευθῶσι(ν)

Παρακείμενος.

Ἐν.	ἔσο πεπαιδευμένος	ἄς εἶναι πεπαιδευμένος
Πληθ.	ἔστε πεπαιδευμένοι	ἄς εἶναι πεπαιδευμένοι

Δυνητική.

Ἐνεστώς.

θὰ ἐπαιδεύωμην	θὰ ἐπαιδεύεσο	θὰ ἐπαιδεύετο
θὰ ἐπαιδεύμεθα	θὰ ἐπαιδεύεσθε	θὰ ἐπαιδεύοντο

Ἀόριστος.

ἦθελον παιδευθῆ	ἦθελες παιδευθῆ	ἦθελε παιδευθῆ
ἦθέλωμεν παιδευθῆ	ἦθέλετε παιδευθῆ	ἦθελον παιδευθῆ

Παρακείμενος.

θὰ εἶχον παιδευθῆ	θὰ εἶχες παιδευθῆ	θὰ εἶχε παιδευθῆ
θὰ εἶχομεν παιδευθῆ	θὰ εἶχετε παιδευθῆ	θὰ εἶχον παιδευθῆ

ἢ

θὰ ἦμην πεπαιδευμένος	θὰ ἦσο πεπαιδευμένος	θὰ ἦτο πεπαιδευμένος
θὰ ἦμεθα πεπαιδευμένοι	θὰ εἶσθε πεπαιδευμένοι	θὰ ἦσαν πεπαιδευμένοι

Ἀπαρέμφατον.

<i>Ἐνεστώς</i>	παιδεύεσθαι	<i>Ἀόριστος</i>	παιδευθῆναι
----------------	-------------	-----------------	-------------

Μετοχή.

<i>Ἐνεστώς</i>	ὁ παιδευόμενος	ἡ παιδευομένη	τὸ παιδευόμενον
<i>Ἀόριστος</i>	ὁ παιδευθεὶς	ἡ παιδευθεῖσα	τὸ παιδευθὲν
Παρακείμεμ.	ὁ πεπαιδευμένος	ἡ πεπαιδευμένη	τὸ πεπαιδευμένον

§ 243. Ὁ ἐνεστώσ, ὁ παρατατικὸς καὶ ὁ ἀόριστος ἐκφέρονται διὰ μιᾶς λέξεως καὶ λέγονται **μονολεκτικοὶ χρόνοι** ὡς

Ἐνεστώσ παιδεύω	Παρατατικὸς ἐπαίδευον	Ἀόριστος ἐπαίδευσα
--------------------	--------------------------	-----------------------

§ 244. Οἱ δὲ λοιποὶ χρόνοι ἐκφέρονται μὲ δύο ἢ μὲ τρεῖς λέξεις καὶ λέγονται **περιφραστικοὶ χρόνοι**, εἶναι δὲ οἱ ἑξῆς·

Παθ. Ἐνεργ.	θὰ παιδεύω	θὰ παιδεύσω	ἔχω παιδεύσῃ	εἶχον παιδεύσῃ
	ἢ	ἢ	ἢ	ἢ
	θέλω παιδευθῆ	θέλω παιδεύσῃ	ἔχω πεπαιδευμένον	εἶχον πεπαιδευμένον
	θὰ παιδευομαι	θὰ παιδευθῶ	ἔχω παιδευθῆ	εἶχον παιδευθῆ
	ἢ	ἢ	ἢ	ἢ
	θέλω παιδεύεσθαι	θέλω παιδευθῆ	εἶμαι πεπαιδευμένος	ἦμην πεπαιδευμένος

Τετελεσμένος Μέλλον

Ἐνεργ.	θὰ ἔχω παιδεύσῃ	Παθ.	θὰ ἔχω παιδευθῆ
	ἢ		ἢ
	θὰ ἔχω πεπαιδευμένον		θὰ εἶμαι πεπαιδευμένος

Πῶς σχηματίζονται οἱ περιφραστικοὶ χρόνοι.

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρου σχηματισμοῦ τῶν περιφραστικῶν χρόνων παρατηροῦμεν ὅτι :

α') ὁ διαρκῆς μέλλον τῆς ὀριστικῆς σχηματίζεται διὰ τοῦ μορίου **θὰ** καὶ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἐνεστώτος τοῦ ῥήματος ἢ διὰ τοῦ ῥήματος **θέλω** καὶ τοῦ τρίτου ἐνικού προσώπου τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἐνεστώτος.

β') ὁ στιγμιαίος μέλλον τῆς ὀριστικῆς σχηματίζεται διὰ τοῦ μορίου **θὰ** καὶ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἀορίστου τοῦ ῥήματος ἢ διὰ τοῦ ῥήματος **θέλω** καὶ τοῦ τρίτου ἐνικού προσώπου τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἀορίστου.

γ') ὁ ἐνεργητικὸς παρακειμένος, σχηματίζεται διὰ τοῦ ῥήματος **ἔχω** καὶ τοῦ τρίτου ἐνικού προσώπου τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἀορίστου ἢ τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου.

δ') ὁ παθητικὸς παρακειμένος, σχηματίζεται διὰ τοῦ ῥήματος **ἔχω** καὶ τοῦ τρίτου ἐνικού προσώπου τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου ἢ διὰ τοῦ ῥήματος **εἶμαι** καὶ τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου.

ε') ὁ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος σχηματίζεται διὰ τοῦ **εἶχον** καὶ τοῦ τρίτου ἐνικού προσώπου τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἀορίστου ἢ τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου.

ς') ἑ παθητικὸς ὑπερσυντέλικος σχηματίζεται διὰ τοῦ **εἶχον** καὶ τοῦ τρίτου ἐνικοῦ προσώπου τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου ἢ διὰ τοῦ **ἦμην** καὶ τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου καὶ

ζ') ὁ τετελεσμένος μέλλων σχηματίζεται ὡς ὁ παρακείμενος, ἀλλ' ἔμπροσθεν λαμβάνει τὸ μόριον **θά**.

Υ ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ

α') Θέλω

Ὅριστική.

Ἐνεστώσ

θέλω, θέλεις, θέλει, θέλομεν, θέλετε, θέλουσι(ν)

Παρατατικός

ἤθελον, ἤθελες, ἤθελε (ν) ἤθέλομεν, ἤθέλετε, ἤθελον, ✓

β') Ἔχω

Ἐνεστώσ

Ὅριστική	ὑποτακτική	Προστακτική	Μετοχή
ἔχω	ἔχω		
ἔχεις	ἔχῃς	ἔχε	ἔχων
ἔχει	ἔχῃ	ἄς ἔχῃ	
ἔχομεν	ἔχωμεν		ἔχουσα
ἔχετε	ἔχητε	ἔχετε	
ἔχουσι(ν)	ἔχωσι(ν)	ἄς ἔχωσι(ν)	ἔχον ✓

Παρατατικός

εἶχον εἶχες εἶχε (ν) εἶχομεν εἶχετε εἶχον

γ') εἶμαι

Ἐνεστώσ

εἶμαι	εἶμαι	ἔσο	ὢν
εἶσαι	εἶσαι	ἄς εἶναι	οὔσα
εἶναι	εἶναι	ἔστε	
εἶμεθα	εἶμεθα	ἄς εἶναι	ὄν ✓
εἶσθε	εἶσθε		
εἶναι	εἶναι		

Παρατατικός

ἦμην ἦσο ἦτο εἶμεθα εἶσθε ἦσαν

Αὔξεις.

Ἐνεστώσ	Παρατατικὸς	Ἀόριστος
γράφω	ἔγραφον	ἔγραφα
γράφομαι	ἐγραφέμεν	ἐγράφη

§ 245. Ὅσα ῥήματα ἄρχονται ἀπὸ συμφώνου, εἰς τὸν παρατατικὸν καὶ ἀόριστον τῆς ὀριστικῆς λαμβάνουσιν ἐν ἀρχῇ ἐν **ε**, τὸ ὁποῖον λέγεται συλλαβικὴ αὔξις.

ΣΗΜ.—Ὅσα ῥήματα ἄρχονται ἀπὸ ρ διπλασιάζουσιν αὐτὸ μετὰ τὴν συλλαβικὴν αὔξισιν· π. χ. ρίπτω, ἔριπτον, ἔριψα, ράπτω, ἔραπτον, ἔραψα.

§ 246. Ὅσα ῥήματα ἄρχονται ἀπὸ φωνήεντος λαμβάνουσι χρονικὴν αὔξισιν· τρέπουσι δηλαδὴ τὸ ἀρκτικὸν φωνήεν ὡς ἐξῆς·

τὸ	α	εἰς	η	ὡς	ἀκούω	— ἤκουον
»	ε	»	η	»	ἐλπίζω	— ἤλπιζον
»	ο	»	ω	»	ὀρίζω	— ὀρίζον
»	αι	»	η	»	αἰσθάνομαι	— ἤσθάνεμεν
»	οι	»	ω	»	οἰκτίρω	— ὠκτιρον
»	αυ	»	ηυ	»	αὐξάνω	— ἠύξανον
»	ευ	»	ηυ	»	εὐχομαι	— ἠύχομεν

§ 247. Δὲν τρέπουσι τὸ **ε** εἰς **η**, ἀλλ' εἰς **ει** τὰ ἐξῆς ῥήματα· ἔχω-εἶχον, ἐλκύω-εἵλκυον, ἐθίζω-εἶθιζον, ἔπομαι-εἰπόμην, ἐργάζομαι-εἰργαζόμην.

Ἰύμν. 65ον.—Κλίρον τὸ ἀ' πρόσωπον τοῦ παρατατικοῦ τῶν ἐξῆς ρημάτων.

Γράφω, βρέχω, ποτίζω, ἀγοράζω, γυμνάζομαι, ρίπτω, ράπτω, κλαίω, ὀμοιάζω, αἰσθάνομαι, ἔχω, μαραίνομαι, αὐξάνω, ἐθίζω, οἰκτίρω, ρηγορεύω, λαμβάνω, ἐσπάζω (τοῦτο αὐξάνεται εἰς τὴν δευτέραν συλλαβὴν, ἐώρταζον).

Γράφω	ἔγραφον	ἀνα-γράφω	ἀνέ-γραφον
ἀκούω	ἤκουον	παρ-ακούω	παρ-ήκουον
λέγω	ἔλεγον	προ-λέγω	προ-έλεγον

§ 248. Τὰ ῥήματα τὰ ὁποῖα εἶναι σύνθετα μετὰ προθέσεων, λαμβάνουσι τὴν αὔξισιν μετὰ τὴν πρόθεσιν, τὸ δὲ τελικὸν φωνήεν τῆς προθέσεως ἀποβάλλεται, ἐκτὸς τῶν προθέσεων, πρὸ καὶ περί, αἱ ὁποῖαι φυλάττουσι τὸ **ο** καὶ **ι**.

Ἰύμν. 66ον.—Σχημάτισον τὸν παρατατικὸν καὶ ἀόριστον τῆς ὀριστικῆς τῶν ἀκολουθῶν ρημάτων.

Παρα κλώω, προσ-εύχομαι, περι-οδεύω, κατα-οικῶ, κατα-σκευάζω, ἐξ-αφανίζω, ἀπο-καλύπτω, δια-χωρίζω, προ-δύλω, περι-εργάζομαι, κατα-λείπω, καταρ-ρέω, συρ-ράπτω, προσ-ελ-κύω, συλ-λέγω, περι-τειχίζω, παρα-φυλάττω, ἐκ πληρώνω.

Ἀναδιπλασιασμός.

λύομαι λε-λυμένος γράφομαι γε-γραμμένος
βλάπτομαι βε-βλαμμένος κόπτομαι κε-κομμένος

§ 249. Εἰς τὴν μετοχὴν τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, εἰάν τὸ ῥῆμα ἀρχίζῃ ἀπὸ ἀπλοῦ συμφώνου ἢ ἀπὸ δύο συμφώνων ἐκ τῶν ὁμοίων τὸ μὲν πρῶτον εἶναι ἄφωνα καὶ τὸ δεῦτερον ὑγρὸν, τὸ ἀρκτικὸν σύμφωνον ἐπαναλαμβάνεται πρὸ τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως ε.

§ 250. Ἡ ἐπανάληψις λοιπὸν τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ ῥήματος πρὸ τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως λέγεται ἀναδιπλασιασμός.

Δὲν ἀναδιπλασιάζεται ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, ἀλλὰ λαμβάνει μόνον αὐξησιν ἢ χρονικὴν ἢ συλλαβικὴν.

α') ὅταν ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνήεντος· ὡς

ὄριζω ὄρισμένος

ἀγαπῶ ἠγαπημένος

β') ὅταν τὸ ῥῆμα ἀρχίζῃ ἀπὸ ρ, τὸ ὅμοιον ὅμως διπλασιάζεται μετὰ τὴν συλλαβικὴν αὐξησιν· ὡς

ῥάπτω ῥραμένος

ξηραίνω ἔξηραμμένος

γ') ὅταν τὸ ῥῆμα ἀρχίζῃ ἀπὸ γν· ὡς

(ἀνα)γνωρίζομαι (ἀνα-)εγνωρισμένος

§ 251. Ὅταν τὸ ῥῆμα ἀρχηται ἀπὸ θ, φ, χ, εἰς τὸν ἀναδιπλασιασμὸν τρέπεται τὸ μὲν θ εἰς τ, τὸ φ εἰς π, καὶ τὸ χ εἰς κ· ὡς θάπτω, τεθαμμένος· φονεύω, πε-φονευμένος· χωρίζω, κε-χωρισμένος.

Γύμν. 67ον.— Σχημάτισον τὴν μετοχὴν τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου τῶν ἐξῆς ῥημάτων.

Τρίβομαι, φωτίζομαι, ἀσχολοῦμαι, τρέφομαι, λέγομαι, ὑπογράφομαι, ἀγαπῶμαι, φονεύομαι, παιδεύομαι, γλύφομαι, ρίπτομαι.

Γύμν. 68ον.— Ἐκ τῶν ἀκολουθῶν παρακειμένων γράφων χωριστὰ α') τοὺς ἔχοντας ἀναδιπλασιασμὸν· β') τοὺς ἔχοντας συλλαβικὴν αὐξησιν καὶ γ') τοὺς ἔχοντας χρονικὴν αὐξησιν.

Βεβλαμμένοι, ὠνομασμένοι, βεβιασμένοι, ἐξωγραφισμένοι, ἐρραντισμένοι, πεπλεγμένοι, τεθαμμένοι, ἐσπαρμένοι, ἀπεσταλμένοι, πεπεισμένοι, ἐκτισμένοι, ὠνειδισμένοι, ἀνεπτυγμένοι (ἀναπτύσσω), διεφθαρμένοι, δεδεμένοι, ἠλειμμένοι (ἀλείφω), ἤτοιμασμένοι.

Ῥίζα, κατάληξις, χαρακτήρ.

§ 252. Ῥίζα τοῦ ῥήματος ἢ θέμα λέγεται, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ὀνομάτων, τὸ ἀμετάβλητον μέρος αὐτοῦ, τὸ δὲ μεταβαλλόμενον λέγεται κατάληξις π. χ. τοῦ ῥήματος τρέφ-ω, τρέφεις, τρέφει, τὸ μὲν **τρέφ-** εἶναι ρίζα, δὲ **ω, -εις -ει**, καταλήξεις.

§ 253. Χαρακτήρ λέγεται τὸ τελευταῖον γράμμα τῆς ρίζης.

Τὰ ῥήματα τὰ ὅποια ἔχουσι χαρακτήρα φωνήεν λέγονται φωνηεντόληκτα ὡς κολακεύω, φονεύω.

Τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια ἔχουσι χαρακτήρα σύμφωνον λέγονται συμφωνόληκτα ὡς διώκω, γράφω.

Γύμν. 69ον.—Γράφον ὄλους τοὺς χρόνους εἰς τὴν ὀριστικὴν τῶν ἐξῆς φωνηεντολήκτων ὀημάτων.

Βασιλεύω, ἀκούω, φονεύομαι, ἐνδύομαι, νηστεύω, τοξεύω, λύω, κολακεύω, ἀκούομαι, θεραπεύομαι, κλείω, παιδεύω, θραύω, πτωχεύω, κουρεύω, δακρύω, ἀποκρούω, ἀποκρούομαι.

Γύμν. 70. Τρέφον εἰς πληθυντικὸν τὰς ἐξῆς προτάσεις.

Τὸ ποτήριον εἶναι τεθραυσμένον. Ἡ τρυγὼν θηρεύεται ὑπὸ τοῦ κυνηγοῦ. Ὁ ἰατρός ἐθεράπευσε τὸν ἀσθενῆ. Ὁ καλὸς πατήρ συμβουλεύει τὸν υἱὸν του, νὰ ἀπακούῃ τὸν μεγαλύτερον Μὴ ἐμπιστεύου εἰς τοὺς κόλακας. Θὰ νηστεύσω διὰ νὰ κοινωνήσω. Ἐγὼ ἐξομολογήθῃ εἰς τὸν ἱερέα. Ὁ κουτὸς ἄνθρωπος κολακεύεται. Ὁ ἐπιτήδειος κολακεύει πάντας.

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν χειλοφωνολήκτων.

τρίβω (θέμ. τριβ) = ἔτριβ-σα = ἔτριψα

ἐ-τρίβ-θην = ἐτρίφθην — τετριβ-μένος = τετριμμένος

§ 254. Ὅσα ῥήματα ἔχουσι χαρακτήρα **π, β, φ**, λέγονται χειλοφωνόληκτα, ὡς γράφω (θέμα γραφ-), τρίβω (θέμα τριβ-) τρέπω (θέμα τρεπ-).

§ 255. Τῶν χειλοφωνολήκτων ῥημάτων ὁ χαρακτήρ, μεταβάλλεται ὡς ἐξῆς.

α) ὅταν πρὸ τῶν καταλήξεων εὐρεθῇ **σ**, ὁ χαρακτήρ συγχωνεύεται μετ' αὐτοῦ εἰς **ψ** ὡς τρίβω (ἔτριβσα = ἔτριψα).

β') όταν εύρεθῆ πρὸ τοῦ **μ**, τρέπεται εἰς **μ'** ὡς γράφω (γεγραμμένος) = γεγραμμένος.

γ') όταν εύρεθῆ πρὸ τοῦ **θ**, τρέπεται εἰς **φ'** ὡς τρίβω (ἐτρίβην) = ἐτρίφην.

ΣΗΜ.—Εἰς τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα χειλόφωνον (π, β, φ) ἀνήκουσι καὶ ὅσα εἰς τὸν ἐνεστώτα λέγουσιν εἰς *πτω*.

Γύμν. 71ον.—Κλίνον τὰ ἐξῆς ρήματα.

Γράφω, τρέπω, ἀλείφω, λείπω, πέμπω, βλάπτω, ῥίπτω, σκέπτομαι.

Γύμν. 72ον.—Τρέφον εἰς ἐνικὸν τὰς ἐξῆς προτάσεις.

Αἱ κακαὶ συνανατροφαι βλάπτουσι πάντοτε τοὺς νέους. Οἱ ἀετοὶ ἀπὸ ὑψηλὰ βλέπουσι τὰ ἐπὶ τῆς γῆς μικρὰ ἀντικείμενα. Αἱ ἀκρίδες πολλάκις κατέστρεψαν σιτοφόρους ἀγρούς. Αἱ πεδιάδες καὶ τὰ ἔρη ἐκαλύφθησαν ὑπὸ χιόνος. Γράψατε ὀρθῶς τὸ πρόβλημά σας. Τὰ βρέφη τρέφονται διὰ γάλακτος.

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν οὐρανισκοφωνολήκτων.

§ 256. Ὅσα ρήματα ἔχουσι χαρακτῆρα **κ**, **γ**, **χ**, λέγονται οὐρανισκοφωνόληκτα ὡς λέγω, βρέχω, πλέκω.

§ 257. Τῶν οὐρανισκοφωνολήκτων ὁ χαρακτῆρ μεταβάλλεται ὡς ἐξῆς.

α') όταν πρὸ τῶν καταλήξεων εύρεθῆ **σ**, **ς** χαρακτῆρ συγχανεύεται μετ' αὐτοῦ εἰς **ξ** ὡς

πλέκω (ἐπλεκσα) = ἔπλεξα (πλέκσω) = πλέξω.

β') όταν εύρεθῆ πρὸ τοῦ **θ**, τρέπεται εἰς **χ** ὡς (ἐπλέκθην) = ἐπλέχθην.

ΣΗΜ.—Εἰς τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα οὐρανισκοφωνον (**κ**, **γ**, **χ**) ἀνήκουσι καὶ ὅσα εἰς τὸν ἐνεστώτα λήγουσιν εἰς *-σσω*, *τιω* καὶ *τινα* εἰς *ξω*.

Γύμν 73.—Τρέφον τὰ ρήματα τῶν ἀκολούθων προτάσεων εἰς παρατατικὸν καὶ ἀόριστον.

Ὁ κύων τρέχει. Ἡ καλὴ μαθήτρια πλέκει. Οἱ στρατιῶται καταδιώκουσι τοὺς ληστές. Στηρίζομαι ἐπὶ τῆς φιλίας σου. Οἱ πόδες βρέχονται ὑπὸ τῶν ὑδάτων. Ἡ ἡσυχία φυλάττεται ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν. Ὁ κακὸς γείτων διαταράττει τὴν ἡσυχίαν τῶν γειτόνων.

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ὀδοντοφωνολήκτων.

§ 258. Ὅσα ρήματα ἔχουσι χαρακτῆρα **τ**, **δ**, **θ**, λέγονται ὀδοντοφωνόληκτα ὡς πείθω, πλάττω, ἄδω.

Ὁ χαρακτήρ τῶν ὀδοντοφονολήκτων μεταβάλλεται ὡς ἑξῆς.

α') ὅταν εὑρεθῇ πρὸ τοῦ σ, ἀποβάλλεται, ὡς πείθω (ἔπειθσα)=ἔπεισα.

β') ὅταν εὑρεθῇ πρὸ τοῦ θ, τρέπεται εἰς σ' ὡς (ἔπειθ-θην)=ἔπεισθην.

γ') ὅταν εὑρεθῇ πρὸ τοῦ μ, τρέπεται εἰς σ' ὡς (πεπειθ-μένος)=πεπεισμένος.

ΣΗΜ.—Τὰ εἰς -ίζω ῥήματα γράφονται μὲ ι, ἐκτός τοῦ θανείζω, ἀθροίζω, γογγύζω, θακρύζω κλπ.

Γύμν. 74ον.—Σχημάτισον τὸν ἀόριστον τῆς ἐνεργητικῆς καὶ παθητικῆς φωνῆς καὶ τὴν μετοχὴν τοῦ παθητικοῦ παρακείμενου τῶν ἑξῆς ῥημάτων.

Ἔργαζομαι, ἐτοιμάζω, ἀλέθω, πράττω (θεμ. πρατ-), διαψεύδω, θανείζω, σφραγίζω κατασκευάζω, κομίζω, σκάπτω.

Γύμν. 75ον.—Τρένον τὰ ῥήματα τῶν ἀκολουθῶν προτάσεων εἰς μέλλοντα καὶ παρακείμενα.

Ὁ ἵππος βαδίζει. Ἡμεῖς ἐργαζόμεθα. Τὸν καλὸν ἦρωα θαυμάζομεν πάντες. Ὁ καλὸς πατήρ ἀγωνίζεται. Οἱ χριστιανοὶ συναθροίζονται εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Πιέζομαι ὑπὸ τῶν διδασκάλων μου. Ἐσφράγισα τὰς ἐπιστολάς μου.

Υ Σχηματισμὸς τοῦ ῥήματος ἀγγέλλω.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

Ὀριστική	Ὑποτακτική	Προστακτική	Μετοχή
ἀγγέλλω	ἀγγέλλω	ἀγγελλε	ὁ ἀγγέλλων κλ.
ἀγγέλλεις κτλ.	ἀγγέλλῃς κτλ.	ἀγγελλε κτλ.	ὁ ἀγγέλλων κλ.

Παρατατικός.

ἤγγελλον, ἤγγελλες κλπ.

Ἀόριστος.

ἤγγειλα	ἀγγείλω	ἤγγειλον κτλ.	ὁ ἀγγείλας κτλ.
ἤγγειλας κτλ.	ἀγγείλῃς κτλ.	ἤγγειλον κτλ.	ὁ ἀγγείλας κτλ.
Μέλλον διαρκῆς		Μέλλον στιγμιαῖος	
θά ἀγγέλλω, θά ἀγγέλλῃς κτλ.		θά ἀγγείλω, θά ἀγγείλῃς κτλ.	
ἦ		ἦ	
θέλω ἀγγέλλῃ, θέλεις ἀγγέλλῃ		θέλω ἀγγείλῃ, θέλεις ἀγγείλῃ	

Παρακείμενος.

<i>Ὄριστική</i> ἔχω ἀγγελίην ἢ ἔχω ἠγγελημένον κλ.	<i>ῥητορικὴ</i> ἔχω ἀγγελίην ἢ ἔχω ἠγγελημένον κτ.	<i>Προσπαθητική</i> ἔχε ἠγγελημένον κλ.	<i>Μετοχή</i> ἔχων ἠγγελημένον κλ.
--	--	---	--

ῥητορικὸς.

εἶχον ἀγγελίην εἶχες ἀγγελίην	ἢ ἢ	εἶχον ἠγγελημένον εἶχες ἠγγελημένον κλ.
----------------------------------	--------	--

Μέλλον τετελεσμένος.

θὰ ἔχω ἀγγελίην θὰ ἔχης ἀγγελίην	ἢ ἢ	θὰ ἔχω ἠγγελημένον θὰ ἔχης ἠγγελημένον
-------------------------------------	--------	---

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Ἐνεστώσ.

ἀγγέλλομαι ἀγγέλλεσαι κλ.	ἀγγέλλομαι ἀγγέλλησαι κλ.	ἀγγέλλου κλ.	ἀγγελλόμενον κλ.
------------------------------	------------------------------	-----------------	---------------------

Παρατατικός.

ἠγγελόμην	ἠγγέλλεσο	ἠγγέλλετο κλ.
-----------	-----------	---------------

Ἀόριστος.

ἠγγέλθην ἠγγέλθης κλ.	ἀγγελθῶ ἀγγελθῆς κλ.	ἀγγέλθητι κλ.	ἀγγελθεῖς κλ.
<i>Μέλλον διαρκῆς</i> θὰ ἀγγέλλομαι κλ. ἢ θέλω ἀγγέλλεσθαι θέλεις ἀγγέλλεσθαι	θὰ ἀγγέλλησαι ἢ θέλω ἀγγέλλεσθαι	<i>Μέλλον στιγμαῖος</i> θὰ ἀγγελθῶ, ἢ θὰ ἀγγελθῆς κλ. ἢ θέλω ἀγγελθῆ, ἢ θέλεις ἀγγελθῆ κλ.	

Παρακείμενος.

ἔχω ἀγγελθῆ κλ. ἢ εἶμαι ἠγγελημένος κλ.	ἔχω ἀγγελθῆ ἢ εἶμαι ἠγγελημένος κλ.	ἔσο ἠγγελημένος κλ.	ἠγγελημένος κλ.
--	--	------------------------	--------------------

ῥητορικὸς.

εἶχον ἀγγελθῆ εἶχες ἀγγελθῆ	ἢ ἢ	ἤμην ἠγγελημένος ἤσο ἠγγελημένος
--------------------------------	--------	-------------------------------------

Μέλλον τετελεσμένος.

θὰ ἔχω ἀγγελθῆ θὰ ἔχης ἀγγελθῆ	ἢ ἢ	θὰ εἶμαι ἠγγελημένος θὰ εἶσαι ἠγγελημένος
-----------------------------------	--------	--

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων ρημάτων.

§ 259. Ὅσα ῥήματα ἔχουσι χαρακτῆρα λ ἢ ρ λέγονται ὑγρολήκτα ὡς στέλλω, ἀγγέλλω, δέρω· ὅσα δὲ ἔχουσι χαρακτῆρα μ ἢ ν λέγονται ἐνρινολήκτα ὡς κρίνω, μένω, νέμω.

μένω, ἀόρ. ἔμεινα ἔμεινας ἔμεινε κλπ.
δέρω, » ἔδειρα ἔδειρας ἔδειρε »

§ 260. Τῶν ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων ρημάτων ὁ ἀόριστος ἔχει τὰς ἐξῆς καταλήξεις -α, -ας -ε κλπ. ἀντὶ σα, -σας -σε, κλπ.

κρίνω, παρατ. ἔκρινον, ἀόρ. ἔκρινα
στέλλω, » ἔστειλλον, » ἔστειλα

§ 261. Τὰ ῥήματα τὰ λήγοντα εἰς -λω γράφονται μὲ δύο λ εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρτατικόν, εἰς δὲ τοὺς ἄλλους χρόνους ἀποβάλλουσι τὸ ἐν λ, πλὴν τοῦ θέλω καὶ ὀφείλω.

στέλλω ἀόρ. ἔστειλα
ἀγγέλλω » ἠγγεῖλα

§ 262. Τα ὑγρολήκτα ῥήματα, ὅσα ἔχουσι πρὸ τοῦ χαρακτῆρος ε, τρέπουσι τοῦτο εἰς τὸν ἐνεργητικὸν ἀόριστον εἰς **ει**.
Γύμν. 76ον. — Σχημάτισον τὸν ἐνεργητικὸν ἀόριστον τῶν ἐξῆς ῥημάτων.

Νέμω, μαραίνω, διαμένω, ὑφαίνω, γλυκαίνω, λευκαίνω, θερμαίνω, σημαίνω, στέλλω, φθείρω, ἐκτείνω, κλείνω, σπείρω, ἀνατέλλω, πλύνω, ξηραίνω, διευθύνω.

σπείρομαι παρατ. ἐσπαρμένος ἀόρ. ἐσπάρ(θ)ην
στέλλομαι » ἐσταλμένος » ἐστάλ(θ)ην

§ 263. Ὅσα τῶν ὑγρολήκτων ρημάτων πρὸ τοῦ χαρακτῆρος ἔχουσιν ε ἢ **ει**, τρέπουσι ταῦτα εἰς τὸν παθητικὸν παρακείμενον καὶ ἀόριστον εἰς **α**.

Γύμν. 77ον. — Ἀντίγραψον τὰς ἀκολούθους μετοχὰς τῶν πακειμένων, γράφων πλησίον αὐτῶν καὶ τὸν ἐνεστώτα τῆς ὀριστικῆς.

ἠγγελμένος (ἀγγέλλομαι), κεκλιμένος, ὑφασμένος, μεμολυσμένος, ἐσφαλμένος, πεπλεγμένος, μεμαραμμένος, κεκρυμμένος, ἐξηραμμένος, ἐσπαρμένος.

Γύμν. 78ον. — Σχημάτισον εἰς ὅλους τοὺς χρόνους τὰ ἐξῆς ὑγρολήκτα ῥήματα.

Νέμω, μένω, φθείρω, διευθύνω, μαραίνω, κρίνω, πλύνω, μολύνω, σπείρω, δέρω, ἀγγέλλω, σημαίνω, ὑφαίνω.

Σχηματισμὸς τοῦ β' ἀόριστου.

*Ενεστώς: πίνω, ἀόρ. ἔπι-ον ἔπι-ες, ἔπι ε, ἐπί-ομεν, ἐπί-ετε, ἔπι-ον

*Ενεστώς: φεύγω, ἀόρ. ἔφυγ ον, ἔφυγ-ες, ἔφυγ ε, ἐφύγ-ομεν, ἐφύγ-ετε, ἔφυγ-ον.

§ 264. Συμφωνολήκτων τινῶν ῥημάτων, ὁ ἐνεργητικὸς ἀόριστος λήγει εἰς -ον, -ες, -ε, -ομεν, -ετε, ον, ἀντὶ σα, -σας, σε κλπ.

Ὁ τοιοῦτος ἀόριστος λέγεται ἐνεργητικὸς δευτέρος ἀόριστος.

Ἀόριστος β' τοῦ ῥήματος μανθάνω.

*Οριστικὴ		*Υποτακτικὴ	
ἔμαθον,	ἔμαθες,	ἔμαθε	μάθω,
ἔμάθομεν,	ἔμάθατε,	ἔμαθον	μάθῃς,
			μάθῃ
			μάθωμεν,
			μάθητε,
			μάθωσι(ν)
			Μετοχὴ
μάθε	ἄς μάθῃ	μαθών,	μαθούσα,
μάθετε	ἄς μάθωσι(ν)	μαθόν,	

Γύμν. 79ον.—Σχημάτισον τὸν ἐνεργητικὸν ἀόριστον β' τῶν ἀκολουθῶν ῥημάτων.

Μανθάνω, τρώγω, (ἀόρ. ἔφαγον), βάλλω, φεύγω, ἀμαρτάνω (ἀόρ. β' ἤμαρτον), ἔρχομαι (ἀόρ. ἤλθον, προστ. ἔλθέ).

Παθητικὸς ἀόριστος

στρέφομαι ἀόρ. ἐστράφην
στέλλομαι » ἐστάλην

§ 265. Συμφωνολήκτων τινῶν ῥημάτων, ὁ παθητικὸς ἀόριστος τελειώνει εἰς -ην, -ης, -η, ἀντὶ -θην, -θης, θη.
Ὁ τοιοῦτος ἀόριστος λέγεται παθητικὸς ἀόριστος δευτέρος.

Παθητικὸς ἀόριστος δευτέρος τοῦ ῥήματος γράφομαι

*Οριστικὴ	*Υποτακτικὴ	Προστακτικὴ	Μετοχὴ
ἔγράφ-ην	γράφ ῶ		γράφ-εἰς
ἔγράφ-ης	γράφ-ῆς	γράφ-ηθι	
ἔγράφ-η	γράφ ῆ	ἄς γράφ-ῆ	γράφ-εἶσα
ἔγράφ-ημεν	γράφ-ῶμεν		
ἔγράφ-ητε	γράφ-ῆτε	γράφ-ητε	γράφ ἐν
ἔγράφ-ησαν	γράφ-ῶσι(ν)	ἄς γράφ-ῶσιν	

Γύμν. 80όν.—Κατὰ τὸ ἐγράφην σχημάτισον τοὺς ἐξῆς παθητικὸς β' ἀορίστους.

*Εφθάρην, ἐτάκην, ἐσάκην, ἐστράφην, ἐτράφην, ἐσπάρην, ἐπνί-

γην, συν επλάκην, εκλάπην, ἐρράρην, ἐβράχην, ἐβάφην, ἐδάρην, ἐτάφην, ἐξεπλάγην.

Γύμν. 81ον.—Γράφον τὰ ρήματα τῶν ἐξῆς προτάσεων εἰς δλους τοὺς χρόνους

Ὁ καλὸς υἱὸς ὑπακούει εἰς τοὺς γονεῖς του. Λαμβάνω ἐπιστολάς. Ὁ ἥλιος θερμαίνει. Τὰ ἄνθη μαραίνονται. Ἡ ἄμπτελος σκάπτεται. Ὁ ἀθλητὴς ἀγωνίζεται. Τὰ νήπια θωπεύονται. Τί σκέπτεσαι νὰ πράξεις! Τί γράφεις σήμερον; Ὁ Δημήτριος ἀπολύεται. Τὴν μεσημβρίαν ἐπιστρέφω εἰς τὴν οἰκίαν μου. Μεταδίδνω εἰς τὸ σχολεῖόν μου

Ῥήματα περισπώμενα ἢ συνηρημένα.

ἀγαπῶ—ἀγαπάω

φιλῶ —φιλέω

πληρῶ —πληροῶ

§ 266. Περισπώμενα ἢ συνηρημένα ρήματα λέγονται ὅσα λήγουσιν εἰς -ω καὶ δέχονται περισπωμένην ἐπὶ τῆς ληγούσης. Ταῦτα διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις. Ἡ πρώτη λήγει εἰς -άω-ῶ, ἡ δευτέρα εἰς ἔω-ῶ καὶ ἡ τρίτη εἰς ῥω-ῶ.

§ 267. Τὰ περισπώμενα ρήματα λέγονται συνηρημένα, διότι συναίρουσι τὸν χαρακτήρα αεο μετὰ τῶν καταλήξεων τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ.

Σχηματισμὸς τοῦ ρήματος νικῶ.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

Ἐνεστώς

Ὄριστική	Ἑποτακτική	Προστακτική
νικῶ (νικάω)	νικῶ (νικάω)	
νικᾶς (νικάεις)	νικᾶς (νικάης)	νικά (νικάε)
νικᾷ (νικάει)	νικᾷ (νικάῃ)	ᾶς νικᾷ (νικάῃ)
νικῶμεν (νικάομεν)	νικῶμεν (νικάωμεν)	
νικᾶτε (νικάετε)	νικᾶτε (νικάῃτε)	νικᾶτε (νικάετε)
νικῶσι(ν)(νικάουσι)	νικῶσι (νικάωσι)	ᾶς νικῶσι(ν)(νικάουσι)

Μετοχή ἐνεστώτος· νικῶν (νικάων), νικῶσα (νικάουσα), νικῶν(νικάων)

Παρατατικός

ἐνικάων (ἐνίκαιον), ἐνικάς (ἐνίκαιες), ἐνίκα (ἐνίκαε), ἐνικῶμεν (ἐνικάομεν), ἐνικᾶτε (ἐνικάετε), ἐνίκων (ἐνίκαιον).

Ἄοριστος

ἐνίκησα, ἐνίκησες κλπ.

Μέλλων διαρκῆς
θὰ νικῶ, θὰ νικᾶς κλπ.

Μέλλων στιγμιαῖος
θέλω νικήσῃ, θέλεις νικήσῃς κλπ.

ἢ
θέλω νικᾶ, θέλεις νικᾶ κλπ. | θὰ νικήσω, θὰ νικήσῃ κλπ.

Παρακείμενος

ἔχω νικήσῃ, ἔχεις νικήσῃ κλπ. ἢ ἔχω νενικημένον, ἔχεις νενικημένον κλπ.

Ὑπερσυντέλικος

εἶχον νικήσῃ, εἶχες νικήσῃ κλπ. ἢ εἶχον νενικημένον, εἶχες νενικημένον κλπ.

Μέλλων τετελεσμένος

θὰ ἔχω νικήσῃ, θὰ ἔχῃς νικήσῃ κλπ. ἢ θὰ ἔχω νενικημένον, θὰ ἔχῃς νενικημένον κλπ.

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Ἐνεστώς

Ὀριστική
νικῶμαι (νικάομαι)¹⁾
νικᾶσαι (νικάεσαι)
νικᾶται (νικάεται)
νικῶμεθα (νικᾶμεθα)
νικᾶσθε (νικάεσθε)
νικῶνται (νικάονται)

Ὑποτακτική
νικῶμαι (νικάωμαι)
νικᾶσαι (νικάησαι)
νικᾶται (νικάηται)
νικῶμεθα (νικᾶμεθα)
νικᾶσθε (νικάησθε)
νικῶνται (νικάωνται)

Προσθητική
νικῶ (νικάου)
ᾶς νικᾶται (νικάηται)
νικᾶσθε (νικάεσθε)
ᾶς νικῶνται (νικάωνται)

Μετοχή ἐνεστώτος· νικῶμενος (νικάόμενος), νικωμένη (νικασμένη), νικῶμενον (νικάόμενον).

Παρατατικός

ἐνικῶμην (ἐνικᾶόμην), ἐνικᾶσο (ἐνικᾶεσο), ἐνικᾶτο (ἐνικᾶετο)
ἐνικῶμεθα (ἐνικᾶόμεθα), ἐνικᾶσθε (ἐνικᾶεσθε), ἐνικῶντο (ἐνικᾶόντο)

Ἄοριστος

ἐνικήθην, ἐνικήθης κλπ.

Μέλλων διαρκῆς
θὰ νικῶμαι, θὰ νικᾶσαι, κλπ.

Μέλλων στιγμιαῖος
θὰ νικηθῶ, θὰ νικηθῆς κλπ.

Παρακείμενος

ἔχω νικηθῆ, ἔχεις νικηθῆ κλπ. ἢ ἦμην νενικημένους, ἦσο νενικημένους κλπ.

1) Ἄντι τοῦ ἠετᾶομαι—ἠετᾶμαι προεπιήραμεν νικάομαι—νικῶμαι ὡς μάλλον εὐχρηστον ἐν τῇ καθομιλουμένῃ.

Μέλλον τετελεσμένος

θά ἔχω νικηθῆ, θά ἔχῃς νικηθῆ κλπ. ἢ θά εἶμαι νενικημένος, θά εἶσαι νενικημένος κλπ.

Γύμν. 82ον.—Κατὰ τὸ νικῶ, σχηματίσων τὰ ἐξῆς ῥήματα εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ παραταϊκόν.

Μελετῶ, πηδῶ, ἀγαπῶ, τιμῶ, δαπανῶ, κοιμῶμαι, τολμῶ, σιωπῶ. Y

Σχηματισμὸς τοῦ ῥήματος **φιλῶ**.

8 **ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ**

Ἐνεστώς

Ὀριστική	Ἵποτακτική	Προστακτική
φιλῶ (φιλέω)	φιλῶ (φιλέω)	
φιλεῖς (φιλέεις)	φιλής (φιλέης)	φίλει (φίλειε)
φιλεῖ (φιλέει)	φιλή (φιλέη)	ἄς φιλή (φιλέη)
φιλοῦμεν (φιλέομεν)	φιλῶμεν (φιλέωμεν)	
φιλεῖτε (φιλέετε)	φιλήτε (φιλέητε)	φιλεῖτε (φιλέετε)
φιλοῦσι(ν) (φιλέουσι(ν))	φιλώσι(ν) φιλέωσι(ν)	ἄς φιλώσι (φιλέωσι)

Μετοχὴ ἐνεστώτος· φιλῶν (φιλέων), φιλοῦσα (φιλέουσα), φιλοῦν (φιλέον).

Παραταϊκός

ἐφίλουν (ἐφίλειον), ἐφίλεις (ἐφίλειες), ἐφίλει (ἐφίλειε)
ἐφιλοῦμεν (ἐφιλέομεν), ἐφιλεῖτε (ἐφιλέετε), ἐφίλουν (ἐφίλειον).

Ἀόριστος

ἐφίλησα, ἐφίλησας κλπ.

Μέλλον διαρκῆς	Μέλλον στιγμιαίος
θά φιλῶ, θά φιλής κλπ.	θά φιλήσω, θά φιλήσης κλπ.
ἢ	ἢ
θέλω φιλή, θέλεις φιλή κλπ.	θέλω φιλήσῃ, θέλεις φιλήσῃ κλπ.

Παρακείμενος

ἔχω φιλήσῃ, ἔχεις φιλήσῃ κλπ. ἢ ἔχω πεφιλημένον, ἔχεις πεφιλημένον κλπ.

Ἵπερσυντέλικος

εἶχον φιλήσῃ, εἶχες φιλήσῃ κλπ. ἢ εἶχον πεφιλημένον, εἶχες πεφιλημένον κλπ.

Μέλλον τετελεσμένος

θά ἔχω φιλήσῃ, θά ἔχῃς φιλήσῃ κλπ. ἢ θά ἔχω πεφιλημένον, θά ἔχῃς πεφιλημένον κλπ. Y

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Ἐνεστώς.

Ὅριστικὴ	Ὑποτακτικὴ	Προστακτικὴ
φιλοῦμαι (φιλέομαι)	φιλῶμαι (φιλέωμαι)	φιλοῦ (φιλέου)
φιλεῖσαι (φιλέεσαι)	φιλήσαι (φιλέησαι)	ἄς φιλήται (φιλέηται)
φιλεῖται (φιλέεται)	φιλήται (φιλέηται)	
φιλούμεθα (φιλεόμεθα)	φιλώμεθα (φιλεώμεθα)	φιλεῖσθε (φιλέεσθε)
φιλεῖσθε (φιλέεσθε)	φιλήσθε (φιλέησθε)	ἄς φιλῶνται (φιλέων-
φιλοῦνται (φιλέονται)	φιλῶνται (φιλέωνται)	ταί

Μετοχὴ ἔνεστώτος· φιλούμενος (φιλεόμενος), φιλουμένη (φιλεομένη), φιλούμενον (φιλεόμενον).

Παρατατικὸς

ἐφιλούμην (ἐφιλεόμην), ἐφιλεῖσο, (ἐφιλέεσο), ἐφιλεῖτο (ἐφιλέετο), ἐφιλούμεθα (ἐφιλεόμεθα), ἐφιλεῖσθε (ἐφιλέεσθε), ἐφιλοῦντο (ἐφιλέοντο).

Ἀόριστος

ἐφιλήθην, ἐφιλήθης κλ.

Μέλλων διαρκῆς

θὰ φιλῶμαι, θὰ φιλήσαι κλ.

Μέλλων στιγμιαῖος

θὰ φιληθῶ, θὰ φιληθῆς κλ.

Παρακείμενος

ἔχω φιληθῆ, ἔχεις φιληθῆ, κλ., ἢ εἶμαι πεφιλημένος, εἶσαι πεφιλημένος κλ.

Ὑπερσυντέλικος

εἶχον φιληθῆ, ἔχεις φιληθῆ, κλ., ἢ ἦμην πεφιλημένος, ἦτο πεφιλημένος κλ.

Μέλλων τετελεσμένος

θὰ ἔχω φιληθῆ, θὰ ἔχῃς φιληθῆ κλ., ἢ θὰ εἶμαι πεφιλημένος, θὰ εἶσαι πεφιλημένος κλ.

Γύμν. 83ον.—Κατὰ τὸ φιλῶ σχηματίσων καὶ τὰ ἐξῆς ῥήματα εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικόν.

Κρατῶ, μαρτυρῶ, τιμῶ, πλουτῶ, πωλῶ, τιμωροῦμαι, ποιῶ, ἐκτελῶ, τυραννῶ, φιλονικῶ, νοσῶ, χορηγῶ, προχωρῶ, ὠφελοῦμαι, περιπατῶ.

Σχηματισμὸς τοῦ ὀήματος πληρῶ.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

Ἐνεστώσ

Ὅριστική	Ἑποτακτική	Προστακτική
πληρῶ (πληρῶ)	πληρῶ (πληρῶ)	πλήρου (πλήρος)
πληροῖς (πληροῖς)	πληροῖς (πληροῖς)	ἄς πληροῖ (πληροῖ)
πληροῖ (πληροῖ)	πληροῖ (πληροῖ)	
πληροῦμεν (πληροῦμεν)	πληρῶμεν (πληροῦμεν)	πληροῦτε (πληροῦτε)
πληροῦτε (πληροῦτε)	πληρῶτε (πληροῦτε)	ἄς πληροῦσι(ν) (πληροῦσι)
πληροῦσι(ν) (πληροῦσι)	πληρῶσι(ν) (πληροῦσι)	

Μετοχή ἐνεστώτος· πληρῶν (πληρῶν), πληροῦσα (πληρούσα), πληροῦν (πληρῶν).

Παρατατικός

ἐπλήρουν (ἐπλήρουν), ἐπλήρους (ἐπλήρους), ἐπλήρου (ἐπλήρου), ἐπληροῦμεν (ἐπληροῦμεν), ἐπληροῦτε (ἐπληροῦτε), ἐπλήρουν (ἐπλήρουν).

Ἀόριστος

ἐπλήρωσα, ἐπλήρωσας κλ.

Μέλλων διαρκῆς

θὰ πληρῶ, θὰ πληροῖς, κλ.

Μέλλων στιγμιαῖος

θὰ πληρῶσω, θὰ πληρώσω κλ.

θέλω πληροῖ, θέλεις πληροῖ κλ. | θέλω πληρώσω, θέλεις πληρώσω κλ.

Παρακείμενος

ἔχω πληρώσῃ, ἔχεις πληρώσῃ κλ., ἦ ἔχω πεπληρωμένον, ἔχεις πεπληρωμένον κλ.

Ἑπερουντέλικος

εἶχον πληρώσῃ, εἶχες πληρώσῃ κλ., ἦ εἶχον πεπληρωμένον, εἶχες πεπληρωμένον κλ.

Μέλλων τετελεσμένος

θὰ ἔχω πληρώσῃ, θὰ ἔχεις πληρώσῃ κλ. ἦ θὰ ἔχω πεπληρωμένον, θὰ ἔχῃς πεπληρωμένον κλ.

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Ἐνεστώσ

Ὅριστική	Ἑποτακτική	Προστακτική
πληροῦμαι (-όμαι)	πληρῶμαι (όμαι)	πληροῦ (-όου)
πληροῦσαι (-έσαι)	πληρῶσαι (όησαι)	ἄς πληρῶται (-όηται)
πληροῦται (-έται)	πληρῶται (-όηται)	
πληροῦμεθα (-όμεθα)	πληρῶμεθα (-όμεθα)	πληροῦσθε (-έσθε)
πληροῦσθε (-έσθε)	πληρῶσθε (-όησθε)	ἄς πληρῶνται (-ώνται)
πληροῦνται (-όνται)	πληρῶνται (-ώνται)	

Μετοχή ἐνεστώτος· πληρούμενος (-όμενος), πληρουμένη (-ομένη), πληρούμενον (-όμενον)

Παρατατικός

ἐπληρούμην (οόμεν), ἐπληροῦσο (-έεσο), ἐπληροῦτο (-έετο), ἐπληροῦμεθα (-όμεθα), ἐπληροῦσθε (-έεσθε), ἐπληροῦντο (-όντο).

Ἄοριστος

ἐπληρώθην, ἐπληρώθης κλπ.

Μέλλον διαρκείας

Μέλλον στιγμιαῖος

θὰ πληρῶμαι, θὰ πληρῶσαι κλπ. | θὰ πληρωθῶ, θὰ πληρωθῆς κλπ.

Παρακείμενος

ἔχω πληρωθῆ, ἔχεις πληρωθῆ κλπ. ἦ εἶμαι πεπληρωμένος, ἦσο πεπληρωμένος κλπ.

Ὑπερσυντέλικος

εἶχον πληρωθῆ, εἶχες πληρωθῆ κλπ. ἦ ἦμην πεπληρωμένος, ἦτο πεπληρωμένος κλπ.

Μέλλον τετελεσμένος

θὰ ἔχω πληρωθῆ, θὰ ἔχῃς πληρωθῆ κλπ. ἦ εἶμαι πεπληρωμένος, θὰ εἶσαι πεπληρωμένος κλπ.

Γύμν. 84ον.— Κατὰ τὸ πληρῶ καὶ πληροῦμαι κλῖνον καὶ τὰ ἐξῆς ῥήματα.

Στεφανῶ, ἀξιῶ, μισθῶ, ἀξιούμαι, χρυσῶ, δουλῶ, φανερῶ, ἐκριζῶ, σημειοῦμαι, σταυροῦμαι.

ΣΗΜ. Τὰ εἰς -ῶ ῥήματα εἰς τὴν λαλουμένην γλῶσσαν λήγουσιν εἰς -ων· ὡς φανερώων, μισθῶων κλπ.

Υ Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν περισπωμένων ῥημάτων.

§ 268. Τὰ συνηρημένα ῥήματα σχηματίζουν ὅλους τοὺς χρόνους ἐκτὸς τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ ὅπως καὶ τὰ βαρύτερα, ἐκτείνουσι δὲ τὸν χαρακτήρα πρὸ τῶν καταλήξεων, τὸ μὲν α καὶ ε εἰς η, τὸ δὲ ο εἰς ω, π.χ. νικάω, ἐνίκησα, ζητέω, ἐζήτησα, δηλόω, ἐδήλωσα.

§ 269. Δὲν ἐκτείνουσι τὸν χαρακτήρα τὰ ἐξῆς ῥήματα· α) ἐκ τῶν εἰς -άω τὰ γελάω, χαλάω, σπάω, καιροεμάω.

β) ἐκ τῶν εἰς -έω τὰ καλέω, τελέω, ἀρκέω, ἐμέω, ξέω, συνδέω, ἐπαινέω, ἀφαιρέω (ἐκτὸς τῆς μετοχῆς ἀφηρημένος).

Τὸ ζῶ σχηματίζεται ὡς ἐξῆς· Υ

Ὀροιστική

γ

Ἐνεστώς	ζῶ, ζῆς, ζῆ, ζῶμεν, ζῆτε, ζῶσι(ν)
Παρατατικός	ἔζων, ἔζης, ἔζη, ἐζῶμεν, ἐζήτε, ἔζων
Ἀόριστος	ἔζησα, ἔζησες, ἔζησε, ἐζήσαμεν, ἐζήσατε, ἔζησαν
Μέλλον διαρκῆς	θὰ ζῶ κλπ. ἢ θέλω ζήσῃ κλπ.
Μέλλον σιγμιαῖος	θὰ ζήσω κλπ. ἢ θέλω ζήσῃ
Παρακείμενος	ἔχω ζήσῃ κλπ.
Ὑπερσυντέλικος	εἶχον ζήσῃ

Ὑποτακτική

Ἐνεστώς	(νὰ) ζῶ, ζῆς, ζῆ, ζῶμεν, ζῆτε, ζῶσι(ν)
Ἀόριστος	(νὰ) ζήσω, ζήσῃς, ζήσῃ κλπ.

Προστακτική

Ἐνεστώς	ζῆθι, ζήτω, ζήτε, ἄς ζῶσι(ν)
---------	------------------------------

Ἀπαρέμφατον

Ἐνεστώς	ζῆν
Μέλλον	ζήσειν
Ἀόριστος	ζῆσαι

Μετοχή

Ἐνεστώς	ὁ ζῶν, ἡ ζῶσα, τὸ ζῶν.
Ἀόριστος	ὁ ζήσας, ἡ ζήσασα, τὸ ζήσων.

Γύμν. 85ον.—Γράφον τὸ α' ἐνικὸν καὶ τὸ α' πληθυντικὸν πρόσωπον πάντων τῶν χρόνων τῶν ἐξῆς ρημάτων.

Ἀγαπῶ, ἀγανακτῶ, ἀγρυπνῶ, μελετῶ, τιμωροῦμαι, γελῶ, κτυποῦμαι, ὁμολογῶ, ἀσθενῶ, ὑποδουλῶ, ἐκδικουῦμαι, σιωπῶ.

Γύμν. 86.—Τρέφον εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν τὰ ρήματα τῶν ἐξῆς προτάσεων.

Θὰ ὁμολογῶ τὰ σφάλματά μου εἰς τοὺς γονεῖς καὶ διδασκάλους μου. Μελέτα, γράφε, πρόσεχε καὶ ἐπιμελοῦ ἐὰν θέλῃς νὰ ἐκτελῆς τὸ καθήκον σου. Ὁ καλὸς ἄνθρωπος ἀγαπᾷ πάντας, δὲν μισεῖ οὐδένα, οὐδὲ κακολογεῖ, οὔτε ἐνοχλεῖ. Ὁ τιμῶν τοὺς ἄλλους τιμᾷ τὸν ἐκυτὸν του. Μὴ πίστευε ἐκεῖνον ὅστις σὲ ἐπαινεῖ, διότι πολ- λάκις ὁ ἄνθρωπος ἄλλα μὲν φρονεῖ, ἄλλα δὲ λέγει. Ὁ ζητῶν εὐ- ρίσκει, ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ἐρωτῶν μανθάνει. γ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

Ἀπλῆ πρότασις

ὑποκείμενον

Ὁ μαθητὴς ἐπιμελεῖται,
τὸ ρόδον θάλλει,
τὸ πρόβατον βόσκει, } εἶναι προτάσεις

§ 1. Ἡ πρότασις λέγεται ἀπλῆ, ὅταν ἔχῃ ἓν μόνον ὑποκείμενον καὶ ἓν κατηγορούμενον. π.χ. ὁ ἥλιος λάμπει.

§ 2. ὑποκείμενον λέγεται ἡ λέξις, ἡ ὁποία φανερώνει πρόσωπον, ζῷον ἢ πρᾶγμα, περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται λόγος π.χ. μαθητὴς· ρόδον, πρόβατον εἶναι ὑποκείμενα.

§ 3. Τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως εἶναι συνήθως ὄνομα οὐσιαστικὸν ἢ ἀντωνυμία προσωπικὴ καὶ τίθεται εἰς ὀνομαστικὴν πῶσιν, ἀλλὰ ἐνίοτε καὶ ἐπίθετον καὶ ἄλλο μέρος τοῦ λόγου δύναται νὰ τεθῆ ὡς ὑποκείμενον π.χ.

ὑποκείμενον

γράφω = ἐγὼ γράφω
λέγω = ἐγὼ λέγω
γράφεις = σὺ γράφεις

§ 4. Ῥῆμα, ὡς εἶπομεν, λέγεται ἡ λέξις, ἡ ὁποία φανερώνει τί κάμνει ἢ τί πάσχει ἢ εἰς ποίαν κατάστασιν εὐρίσκειται τὸ ὑποκείμενον· π.χ.

ἐγὼ διδάσκω
ὁ μαθητὴς διδιδάσκειται
ὁ ἥλιος λάμει

Αἱ λέξεις διδάσκω, διδιδάσκειται, λάμπει, εἶναι ρήματα.

Γύμν. 87ον.— Ἀντιγράψατε τὰς ἐξῆς προτάσεις καὶ διακρίνατε τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ ῥῆμα.

Ὁ μαθητὴς ἐπιμελεῖται. Τὸ ρόδον θάλλει. Ὁ ἥλιος λάμπει. Ὁ Γεώργιος τιμωρεῖται. Ὁ λόφος πρασινίζει. Ἐγὼ γράφω. Σὺ

ἀναγινώσκεις, τὸ ὕδωρ ρεῖ. Ἡ μήτηρ ἐργάζεται. Ἡμεῖς παίζομεν. Τὸ πρόβατον βόσκει.

Γύμν. 88ον.— Ἀπαντήσατε εἰς τὰς κάτωθι ἐρωτήσεις ὀρθῶς.

Τί κάμνει ὁ γεωργός; = ὁ γεωργὸς σπεῖρει.

Τί κάμνει ὁ ἱατρός; ὁ διδάσκαλος; ὁ κηπουρός; ὁ βαφεύς; ἡ γῆ; ὁ τροχός; ὁ ἵππος; ὁ ἥλιος; ὁ κυνηγός; ὁ ἐργάτης; ὁ λόφος (πρασινίζει); ὁ ἑρευός; ὁ Γεώργιος; ὁ πατήρ; ὁ μάγειρος; ὁ ζωγράφος;

Κατηγορούμενον

Ἡ μηλέα εἶναι δένδρον
ὁ Πέτρος εἶναι ἄρχων
τὸ γάλα εἶναι λευκόν.

§ 5. Κατηγορούμενον λέγεται ἡ λέξις, ἡ ὁποία φανερώνει ποῖαν ποιότητα ἢ ποῖαν ιδιότητα ἔχει τὸ ὑποκείμενον ὡς αἱ λέξεις δένδρον, ἄρχων, λευκόν, εἶναι κατηγορούμενα, διότι φανερώνουσι τὴν ποιότητα ἢ τὴν ιδιότητα τῶν ὑποκειμένων μηλέα, Πέτρος, γάλα.

§ 6. Τὸ κατηγορούμενον τῆς προτάσεως ἄλλοτε μὲν εἶναι ὄνομα, ἄλλοτε δὲ ῥῆμα· ὅταν δὲ εἶναι τὸ κατηγορούμενον ὄνομα, συνδέεται μὲ τὸ ὑποκείμενον διὰ τοῦ ῥήματος εἶναι, εἶσαι, εἶναι, καὶ τὸ ῥῆμα τοῦτο λέγεται **συνδεδιτικόν**.

§ 7. Συνδεδιτικὸν λοιπὸν ῥῆμα, λέγεται ἡ λέξις, ἡ ὁποία συνδέει τὸ ὑποκείμενον μὲ τὸ κατηγορούμενον.

§ 8. Συνήθως τὸ κατηγορούμενον εἶναι ὄνομα ἐπίθετον καὶ τίθεται κατ' ὀνομαστικὴν πτῶσιν, ἀλλὰ καὶ ἄλλο μέρος τοῦ λόγου τίθεται ὡς κατηγορούμενον καὶ παραλείπεται, ὡς·

Ἐγὼ εἶμαι ἀσθενής, σὺ ὅμως ὄχι (ἐννοεῖται, δὲν εἶσαι ἀσθενής)· ἐγὼ γράφω, σὺ ὅμως ὄχι (ἐννοεῖται, δὲν γράφεις).

§ 9. Τὸ κατηγορούμενον συνήθως παραλείπεται, ὅταν εὐκόλως ἐννοῖται.

§ 10. Ἐκάστη λοιπὸν πρότασις ἀποτελεῖται ἀπὸ ὑποκειμένου, κατηγορούμενον καὶ συνδεδιτικόν.

§ 11. Πολλάκις τὸ ὑποκείμενον, τὸ συνδεδιτικὸν καὶ τὸ

κατηγορούμενον συγχωνεύεται εις μίαν λέξιν, ὡς υγιαίνω
= ἐγὼ εἶμαι υγιής, ἀσθενοῦμεν = ἡμεῖς εἴμεθα ἀσθενεῖς.

§ 12. Κύριοι ὄροι τῆς προτάσεως λέγονται τὸ κατηγορούμενον, τὸ υποκείμενον καὶ τὸ συνδεδεικόν.

Γύμν. 89ον. — Ἀπάντησον ὁρθῶς εἰς τὰς ἐξῆς ἐρωτήσεις :

Τί εἶναι ὁ Γεώργιος ; τὸ ῥόδον ; ἡ μηλέα ; ὁ χρυσός ; ἡ σφαῖρα ; ὁ χάρτης ; Τί ὁ λέων ; Τί ὁ ἀλέκτωρ ; ὁ κύων ; τὸ ὄρος ; ὁ Πέτρος ;

Γύμν. 90όν. — Ἀνάλυσον ἐκάστην τῶν ἐπομένων προτάσεων εἰς υποκείμενον, συνδεδεικόν ἢ κατηγορούμενον ἢ μόνον εἰς συνδεδεικόν καὶ κατηγορούμενον ὅπου ὑπάρχει τὸ ἀντικείμενον.

Ἄσθενῶ, υγιαίνεις, υγιαίνωμεν, υγιαίνετε, ἀσθενοῦμεν, ἀσθενεῖτε, οἱ παῖδες υγιαίνουνσιν, ὁ Πέτρος ἀσθενεῖ.

Πεπλατυσμένη ἢ ἐπηυξημένη πρότασις καὶ προσδιορισμοί.

Ὁ Γεώργιος ἀναγινώσκει (ἀπλῆ πρότασις).

Ὁ ἐπιμελής μαθητῆς γράφει μετὰ προσοχῆς τὸ μάθημά του (πεπλατυσμένη πρότασις).

Ἡ Ἑλένη εἶναι ἐπιμελής (ἀπλῆ πρότασις).

Ἡ μικρὰ Ἑλένη εἶναι πολὺ ἐπιμελής (πεπλατυσμένη πρότασις).

§ 13. Ἡ πρότασις, ἣ ὅποια ἔχει καὶ ἄλλας λέξεις ἐκτὸς τοῦ υποκειμένου καὶ τοῦ κατηγορουμένου, λέγεται πεπλατυσμένη πρότασις ἢ ἐπηυξημένη.

§ 14. Ἐπειδὴ ἡ ἀπλῆ πρότασις δὲν ἐκφράζει πλήρως τὸ νόημα, διὰ τοῦτο προσθέτομεν εἰς αὐτὴν καὶ ἄλλας λέξεις αἱ ὅποια προσδιορίζουσι τὸ υποκείμενον καὶ τὸ κατηγορούμενον καὶ λέγονται προσδιορισμοὶ ἢ δευτερεύοντες ὄροι.

§ 15. Οἱ προσδιορισμοὶ χρησιμεύουσιν εἰς τὸ νὰ προσδιορίζωσιν ἢ νὰ ἐξηγῶσι καλύτερον ἢ τὸ υποκείμενον ἢ τὸ κατηγορούμενον ἢ τὸ ῥῆμα.

Γύμν. 91ον. — Ἐκ τῶν ἀκολουθῶν προτάσεων γράψον χωριστὰ τὰς ἀπλᾶς καὶ χωριστὰ τὰς πεπλατυσμένας προτάσεις.

Ὁ Πέτρος παίζει. Ἡ φιλόπονος Ἑλένη γράφει τακτικῶς τὸ

μάθημά της. Ὁ Γεώργιος εἶναι ἐπιμελής. Ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ τὸν καλόν. Ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος ἀποστρέφεται τοὺς κόλακας. Ἡ Σοφία γράφει. Ὁ ἄρτος εἶναι τροφή τῶν ἀνθρώπων. Ἡμεῖς εἴμεθα Ἕλληνες. Ὁ Πέτρος περιπατεῖ. Ὁ Πέτρος κτυπᾷ τὸν ἀδελφόν του.

Γυμνάσματα ἀπλῆς προτάσεως.

Γύμν. 92ον.—Νὰ διακρίνη ὁ μαθητὴς τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ ῥῆμα τῶν ἐξῆς προτάσεων.

Ἡ ἀσθένεια βλάπτει. Ἡ μελέτη ὠφελεῖ. Ὁ ἐπιμελής βραβεύεται. Ὁ Δημήτριος ὀργίζεται. Ὁ διδάσκαλος ἀναγινώσκει. Τὸ βιβλίον ἐχάθη. Τὸ σχολεῖον ἤνοιξεν. Οἱ μαθηταὶ ἔρχονται. Ἡ μαθήτρια μελετᾷ. Ὁ ἰέραξ ἵπταται. Ὁ ἀμελής τιμωρεῖται.

Γύμν. 93ον.—Νὰ διακρίνη ὁ μαθητὴς τὸ ὑποκείμενον, τὸ κατηγορούμενον καὶ τὸ συνθετικὸν τῶν ἐξῆς προτάσεων.

Ἡ ἡμέρα εἶναι βροχερά. Ἡ οἰκία εἶναι ὑψηλή. Ὁ λέων εἶναι θηρίον. Ὁ Ἀριστείδης ὑπῆρξε δίκαιος. Οἱ γονεῖς εἶναι φιλόστοργοι. Αἱ Ἀθηναίαι εἶναι πόλις. Τὸ σχολεῖον εἶναι μακράν. Οἱ ἀστέρες φαίνονται μικροί. Ἡ σωφροσύνη εἶναι ἀρετή. Ὁ Ἡρακλῆς ὑπῆρξεν ἥρωας. Ἡ τράπεζα εἶναι στρογγύλη.

§ 16. Τὸ ὑποκείμενον συμφωνεῖ πρὸς τὸ ῥῆμα πάντοτε κατ' ἀριθμὸν καὶ πρόσωπον· ὡς ἡμεῖς γρούφομεν, ἐκεῖνος γελᾷ.

Γύμν. 94ον.—Γράφον τὰς ἐξῆς προτάσεις θέτων τὸ ῥῆμα συμφώνως πρὸς τὸ ὑποκείμενον.

Ἐγὼ γράφεις. Ἐκεῖνος μελετῶ. Ἡμεῖς βυθίζεις. Ἡ θύρα ἐκλείσθη. Αἱ μέλισσαι κεντῶ. Ὁ Ἰησοῦς εὐλογῶ. Ὁ ἥλιος φωτίζω τὴν γῆν. Ὁ πατήρ ἀγαπῶ. Τὰ φυτὰ θάλλω. Τὰ ἐνδύματα βράπτωμαι. Ἐκεῖνος ὠμίλουν. Τὸ πρόβατον βελᾶζω. Βροχὴ πίπτω. Χιῶν πίπτω. Τὰ δένδρα θάλλω.

Πεπλατυσμέτη πρότασις

Γύμν. 95ον.—Ἐκ τῶν ἀκολουθῶν προτάσεων διάκρινον τοὺς κυρίους ὄρους ἀπὸ τῶν προσδιορισμῶν.

Ἡ φιλόπνονος μαθήτρια γράφει τακτικῶς. Ὁ πατήρ ἀγαπᾷ τὰ τέκνα. Ὁ ἄρτος εἶναι τροφή τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἐπιμελής μαθητὴς

προοδεύει. Ἡ ἀργία εἶναι μήτηρ τῆς κακίας. Ὁ πατήρ μου ἀσθε-
νεῖ βραρέως. Ὁ χρόνος παρέρχεται ταχέως.

Ἀντικείμενον.

Ὁ ἥλιος θερμαίνει τὴν γῆν.

ὁ ἥλιος φωτίζει τὴν γῆν.

ὁ γεωργὸς καλλιεργεῖ τὴν γῆν.

§ 17. Ἡ λέξις, ἣ ὁποία φανερώνει τὸ πρόσωπον, ζῶον
ἢ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὅποιον μεταβαίνει ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑπο-
κειμένου, λέγεται ἀντικείμενον.

Τὸ ἀντικείμενον συνήθως τίθεται κατ' αἰτιατικὴν, σπα-
νίως δὲ κατὰ γενικὴν καὶ δοτικὴν πτώσιν ὡς

Ὁ Θεὸς ἔκτισε τὸν κόσμον. Στεροῦμαι ἄρτου. Οἱ
στρατιῶται ὑπακούουσι τοῖς ἀνωτέροις.

Γύμν. 96ον. — Χώρισον διὰ μᾶς γραμμῆς τὸ ἀντικείμενον
τῶν ἐξῆς προτάσεων :

Ὁ Πέτρος κτυπᾷ τὸν ἀδελφόν του. Ἡ γῆ παράγει σίτον.
Τὴν οἰκίαν φυλάττει ὁ κύων. Ἡ ἀμέλεια βλέπτει τὸν μαθητήν.
Ὁ πλοίαρχος ὀδηγεῖ τὸ πλοῖον. Ἀπομακρύνομαι τῆς πατρίδος.
Στεροῦμαι ἄρτου. Ἡ σιγὴ ἀρμόζει τοῖς παισίν. Ἐκλείσα τὴν ἐπι-
στολήν. Ὁ ἐργάτης κόπτει ξύλα. Ἡ γαλῆ συλλαμβάνει τοὺς μύς.
Ἵπακούετε τοῖς γονεῦσιν.

Ποιητικὸν αἴτιον

Ἐνεργητικὴ πρότασις

Παθητικὴ πρότασις

Ὁ Θεὸς ἔκτισε τὸν κόσμον	Ὁ κόσμος ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ
Ὁ ξυλουργὸς κόπτει ξύλα	Τὰ ξύλα κόπτονται ὑπὸ τοῦ ξυλουργοῦ.

§ 18. Ἡ λέξις, ἣ ὁποία σημαίνει τὸ πρόσωπον, ζῶον
ἢ πρᾶγμα, τὸ ὅποιον προξενεῖ τὸ πάθος εἰς τὸ ὑποκειμενον
λέγεται ποιητικὸν αἴτιον.

Τὸ ποιητικὸν αἴτιον ἐκφέρεται ἐπὶ μὲν τῶν ἐνεργητικῶν
ῥημάτων διὰ πτώσεως ὀνομαστικῆς καὶ εἶναι αὐτὸ τὸ ὑπο-
κείμενον τῆς προτάσεως, π.χ. ὁ Θεὸς ἔκτισε τὸν κόσμον.

εἰς δὲ τὰ παθητικά διὰ τῆς γενικῆς πτώσεως μετὰ τῆς προθέσεως ὑπό, π. χ. ὁ κόσμος ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

Ἡ πρότασις ἑνομάζεται ἐνεργητική, ἐὰν ἔχη ῥῆμα ἐνεργητικόν π.χ. ὁ ξυλουργὸς κόπτει ξύλα.

Παθητική δὲ λέγεται ὅταν ἔχη ῥῆμα παθητικόν π.χ. ὁ ἥλιος θερμαίνει τὴν γῆν.

Ὅταν ἡ ἐνεργητικὴ πρότασις ἔχη ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν, τρέπεται εἰς παθητικὴν, χωρὶς νὰ μεταβληθῇ ἡ ἔννοια αὐτῆς.

Ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς

Ὁ ἐπιμελής μαθητὴς προκόπτει.

§ 19. Τὸ ἐπίθετον (ἐπιμελής), τὸ ὅποιον ἄνευ συνθετικοῦ προσδιορίζει οὐσιαστικόν τι λέγεται ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς.

ΣΗΜ. - Ἐπίστε καὶ ἡ μετοχὴ καὶ ἡ ἀντωνυμία καὶ τὸ ἀριθμητικὸν προσθερίζουσι οὐσιαστικόν τι καὶ λέγονται ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ὡς ὁ κοπιᾶζων ἄνθρωπος ἀπολαμβάνει. Ὁ ἐμὸς φίλος ἀπῆλθε. Τριακόσιοι ἄνθρωποι ἀπῆλθον.

Ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς συμφωνεῖ μὲ τὸ οὐσιαστικὸν κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν.

Ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς προσδιορίζει τὸ ὑποκείμενον, τὸ ἀντικείμενον καὶ τὸ κατηγορούμενον τῆς προτάσεως, ἂν τοῦτο εἶναι οὐσιαστικόν ὡς ὁ δίκαιος ἄνθρωπος εὐτυχεῖ. Ἄγαπῶ τὸ γενναῖον ἄνδρα. Ὁ ἵππος εἶναι ὠραῖον ζῷον.

Γύμν. 97ον.—Γράφον τὰς ἐποιένας προτάσεις καὶ χώρισον τοὺς ἐπιθετικοὺς προσδιορισμοὺς διὰ γραμμῆς.

Ὁ κῶν εἶναι πιστὸς φύλαξ. Οἱ γενναῖοι στρατιῶται ἀποθνήσκουσιν ὑπὲρ πατρίδος. Ὁ δίκαιος Ἀριστείδης ἦτο Ἀθηναῖος. Οὐδεὶς πιστεύει εἰς τὸν ψεύστην ἄνθρωπον. Οἱ ἀτακτοῦντες μαθηταὶ τιμωροῦνται. Τριακόσιοι ἄνδρες ἀνεχώρησαν. Ὁ δίκαιος Θεὸς θὰ ἀνταμείψῃ τοὺς ἀγαθοὺς ἀθρώπους. Ὁ ἀγνώμων ἄνθρωπος δὲν ἐνθυμεῖται τὸ καλόν. Ὁ σίδηρος εἶναι σκληρὸν μέταλλον.

Ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ

Ὁ Θεὸς κρίνει δικαίως.

Χθὲς ἐπανῆλθον οἱ γονεῖς μου.

§ 20. Τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως προσδιορίζεται ἢ δι' ἐπιρρημάτων ἢ διὰ τῶν πλαγίων πτώσεων μετὰ προθέσεων.

Ὅταν τὸ ῥῆμα προσδιορίζεται δι' ἐπιρρημάτων, ταῦτα λέγονται ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί.

Ὅταν τὸ ῥῆμα προσδιορίζεται διὰ πλαγίων πτώσεων μετὰ προθέσεων, λέγονται αὐταὶ ἐμπρόθετοι προσδιορισμοί.

Γύμν. 98.—Γράφον χωριστὰ τοὺς ἐπιρρηματικούς καὶ χωριστὰ τοὺς ἐμπρόθετους προσδιορισμοὺς τῶν ἐξῆς προτάσεων,

Ὁ πατήρ μου ἀσθενεῖ βαρέως. Κατέβην χθὲς ἐκ τῆς ἐξοχῆς. Πανταχοῦ ὑπάρχει ἀήρ. Πάντοτε ἔρχομαι πρὸς συνάντησίν σου. Ὁ παῖς γράφει ὀρθῶς τὰ γυμνάσματά του. Πολλάκις ἦλθον, ἀλλὰ δὲν σὲ εὔρον ἐν τῇ οἰκίᾳ σου. Ὅρθῶς γράφω τὸ γύμνασμά μου. Μάχομαι ὑπὲρ πατρίδος.

§ 21. Οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ σημαίνουνσι τόπον, χρόνον, τρόπον, ποσόν.

α') Ὁ **τόπος** ἐκφράζεται διὰ τῶν τοπικῶν ἐπιρρημάτων ὡς πανταχοῦ ὁ Θεὸς ὑπάρχει. Ἐνθάδε κεῖται ἡ τράπεζα κλπ.

β') Ὁ **χρόνος** ἐκφράζεται διὰ τῶν χρονικῶν ἐπιρρημάτων ὡς κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ.

γ') Ὁ **τρόπος** ἐκφράζεται διὰ τῶν τροπικῶν λεγομένων ἐπιρρημάτων ὡς ὁ μαθητὴς πρέπει νὰ φέρεται καλῶς.

δ') Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ **ποσοῦ** ἐκφράζεται διὰ τῶν ποσότητος λεγομένων ἐπιρρημάτων οἷον πάνυ, λίαν, σφόδρα ὡς ἡ θύρα ἐκτύπησε σφόδρα.

Γύμν. 99ον.—Γράφον τὰς ἀκολουθοῦσας προτάσεις καὶ σύνταξον αὐτάς.

Ὁ Θεὸς νὰ ἀνταμείψῃ τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους. Πάντοτε ὁ
ψεύστης καταφρονεῖται ὑπὸ τῶν ἄλλων. Οἱ ἀτακτοῦντες μαθηταὶ
τιμωροῦνται. Ὁ παῖς γράφει ὀρθῶς τὸ γύμνασμά του. Ὁ Περι-
κλῆς ἐστόλισε τὰς Ἀθήνας. Τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς κατεσκευά-
σθη ὑπὸ τοῦ Φειδίου. Ὁ Χριστὸς ἐσταυρώθη ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων.
Σήμερον θέλω γράψῃ τὰ ὀνόματά σας εἰς τὸν κατάλογον. Θὰ
διορθώσω τὰς ἀνωμαλίας καλῶς.

ΤΕΛΟΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Εθνικό Κέντρο Ψηφιοποίησης και Εξαιρέσεων Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Δημητράτου Παναγῆ. *Μαθήματα Γεωγραφίας.* Τεύχος 1ον 'Η 'Ελλάδα, διὰ τὰς Γ' καὶ Δ' τάξεις.

— Τεύχος 2ον 'Ἠπειροὶ καὶ 'Ὠκεανοί, διὰ τὴν Ε' τάξιν.

— Τεύχος 3ον 'Ἡ Εὐρώπη, διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν.

Κολλάρου Ι. *Νέος Γεωγραφικὸς Ἀτλας, ἐγκεκριμένους.*

Κοντομάρη Ἀντ. *Ζωολογία* διὰ τὰς Γ' καὶ Δ' τάξεις, συμφώνως μετὰ τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα.

— *Ζωολογία*, διὰ τὰς Ε' καὶ ΣΤ' τάξεις, συμφώνως μετὰ τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα.

— *Ἱερά Ἱστορία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἐγκεκριμένον ὑπὸ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου*, διὰ τὴν Γ' τάξιν, συμφώνως μετὰ τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα.

— *Ἱερά Ἱστορία τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἐγκεκριμένον ὑπὸ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου*, διὰ τὴν Δ' τάξιν.

— *Δειουργικὴ καὶ κατήχησις*, συμφώνως μετὰ τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα, ἐγκεκριμένον ὑπὸ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου, διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν.

— *Ἀριθμητικὰ προβλήματα* διὰ τὴν Γ' τάξιν, συμφώνως μετὰ τὸ ἰσχυρὸν ἀναλυτικὸν πρόγραμμα.

— *Ἀριθμητικὰ προβλήματα* διὰ τὴν Δ' τάξιν, συμφώνως μετὰ τὸ ἰσχυρὸν ἀναλυτικὸν πρόγραμμα.

Κυριακῆτος Χασρ. *Γραμματικὴ καθαρεισοῦσης* Ε' καὶ ΣΤ' τάξεως.

Μεσολωρᾶ - Καλογηρᾶ *Ἀριθμητικὸ Βοήθημα* τῆς Α'.

— — — — — τῆς Β'.

Μεταξᾶ Νικ. *Γραμματικὴ καθαρεισοῦσης* Γ' καὶ Δ' τάξεως.

Μιχαηλίδου Ε. *Ὁ μικρὸς γεωμέτρης*, γεωμετρία διὰ τὰς ἀν. τάξεις.

— *Ἡ Χημεία τοῦ Δημ. Σχολείου.*

Νικολάου Δ. *Φυσικὴ πειραματικὴ* διὰ τὴν Ε' τάξιν, συμφώνως μετὰ τὸ ἰσχυρὸν ἀναλυτικὸν πρόγραμμα.

— *Φυσικὴ πειραματικὴ* διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν, συμφώνως μετὰ τὸ ἰσχυρὸν ἀναλυτικὸν πρόγραμμα.

Χάκιμαν Ἰωσ. *Φυτολογία* διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν, συμφώνως μετὰ τὸ ἰσχυρὸν ἀναλυτικὸν πρόγραμμα.

Χατζηκώστα Ι. *Μεθοδικὴ γραμματικὴ καθαρεισοῦσης* Ε' καὶ ΣΤ' τάξεως μετὰ πολλῶν πρακτικῶν ἀσκήσεων.

— *Ἡ Χημεία τοῦ Δημ. Σχολείου.*